

Odkaz:

Rozsudek Soudu prvního stupně (prvního senátu) ze dne 10. března 1992, Shell International Chemical Company Ltd proti Komisi Evropských společenství, věc T-11/89, Recueil 1992, s. II-757¹

Klíčová slova:

Hospodářská soutěž – Pojmy dohody a jednání ve vzájemné shodě – Kolektivní odpovědnost

Předmět:

Zrušení rozhodnutí Komise ze dne 23. dubna 1986 v řízení podle článku 85 Smlouvy o EHS (IV/31.149-Polypropylen, Úř. věst. L 230, s. 1)

Skutkové okolnosti a právní otázky:

Skutkový základ žaloby

- ¹ Projednávaná věc se týká rozhodnutí Komise, jímž byla patnácti výrobcům polypropylenu uložena pokuta za porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS. Výrobek, který je předmětem napadeného rozhodnutí (dále jen „rozhodnutí“), je jedním z hlavních surových termoplastických polymerů. Polypropylen prodávají výrobci zpracovatelům, kteří jej zpracovávají na hotové výrobky nebo polotovary. Hlavní výrobci polypropylenu nabízejí více než sto různých druhů tohoto materiálu určených k použití mnoha různými koncovými uživateli. Názvy hlavních druhů polypropylenu jsou raffia, homopolymer pro odlévání vstřikem, kopolymer pro odlévání vstřikem, high impact kopolymer a fólie. Všechny podniky, jímž je rozhodnutí adresováno, jsou předními výrobci petrochemických výrobků.
- ² Západoevropský trh polypropylenu je zásobován téměř výlučně výrobními jednotkami usazenými v Evropě. Před rokem 1977 byl tento trh zásobován deseti výrobci, jimiž byli Montedison (přejmenovaný nejprve na Montepolimeri SpA a později na Montedipe SpA), Hoechst AG, Imperial Chemical Industries plc a skupina Shell (nazývaní „velká čtyřka“), představující dohromady 64 % trhu, a dále Enichem Anic SpA v Itálii, Rhône-Poulenc SA ve Francii, Alcludia ve Španělsku, Chemische Werke Hüls a BASF AG v Německu a Chemie Linz AG v Rakousku. Po vypršení klíčových patentů držených společnostmi Montedison vzniklo v roce 1977 v západní Evropě sedm nových výrobců: Amoco a Hercules Chemicals NV v Belgii, ATO Chimie SA a Solvay a spol. SA ve Francii, SIR v Itálii, DSM NV v Nizozemsku a Taqsa ve Španělsku. Norský výrobce Saga Petrokjemi AS a spol. zahájil činnost v polovině roku 1978 a Petrofina SA v roce 1980. Příchod těchto nových výrobců s nominální kapacitou přibližně 480 000 tun znamenal podstatný nárůst instalované kapacity v západní Evropě, jenž po dobu několika let nebyl doprovázen odpovídajícím zvýšením poptávky na tomto trhu. To mělo za následek nízké využívání výrobní kapacity, které se však v letech 1977 až 1983 postupně zvýšilo z 60 % na 90 %. Podle rozhodnutí se nabídka a poptávka dostaly do relativní rovnováhy opět od roku 1982. Po větší část sledovaného období (1977 až 1983) se však trh s polypropylenem vyznačoval buď nízkou návratností, nebo podstatnými ztrátami, způsobenými zvláště vysokými fixními náklady a nárůstem ceny výchozí suroviny, tj. propylenu. Podle rozhodnutí (bod 8) v roce 1983 Montepolimeri SpA ovládala 18 % evropského trhu s polypropylenem, Imperial Chemical Industries plc,

¹ Jednací jazyk: angličtina

skupina Shell a Hoechst AG po 11 %, Hercules Chemicals NV necelých 6 %, ATO Chimie SA, BASF AG, DSM NV, Chemische Werke Hüls, Chemie Linz AG, Solvay a spol. SA a Saga Petrokjemi AS a spol. každý od 3 do 5 % a Petrofina SA kolem 2 %. Polypropylen byl předmětem intenzivního obchodu, neboť každý z tehdy působících výrobců EHS jej dodával do většiny, ne-li do všech členských států.

³ Skupina Shell náležela k výrobcům, kteří zásobovali trh před rokem 1977, a je jedním z členů „velké čtyřky“. Její podíl na trhu byl zhruba mezi 10,7 a 11,7 %.

⁴ Ve dnech 13. a 14. října 1983 vykonali úředníci Komise na základě čl. 14 odst. 3 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články 85 a 86 Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204, dále jen „nařízení č. 17“), souběžné kontroly v následujících podnicích, které se zabývají výrobou polypropylenu a zásobují trh Společenství:

- ATO Chimie SA, v současné době Atochem (dále jen „ATO“);
- BASF AG (dále jen „BASF“);
- DSM NV (dále jen „DSM“);
- Hercules Chemicals NV (dále jen „Hercules“);
- Hoechst AG (dále jen „Hoechst“);
- Chemische Werke Hüls (dále jen „Hüls“);
- Imperial Chemical Industries plc (dále jen „ICI“);
- Montepolimeri SpA, v současné době Montedipe (dále jen „Monte“);
- Shell International Chemical Company Ltd (dále jen „Shell“);
- Solvay a spol. SA (dále jen „Solvay“);
- BP Chimie (dále jen „BP“).

U Rhône-Poulenc SA (dále jen „Rhône-Poulenc“) ani u Enichem Anic SpA nebyla provedena žádná kontrola.

⁵ Na základě těchto kontrol zaslala Komise žádosti o informace podle článku 11 nařízení č. 17 (dále jen „žádosti o informace“) nejen výše uvedeným podnikům, ale i podnikům následujícím:

- Amoco;
- Chemie Linz AG (dále jen „Linz“);
- Saga Petrokjemi AS a spol., jež je nyní součástí společnosti Statoil (dále jen „Statoil“);
- Petrofina SA (dále jen „Petrofina“);
- Enichem Anic SpA (dále jen „Anic“).

V Rakousku usazená společnost Linz zpochybnila pravomoc Komise a odmítla na žádost o informace odpovědět. V souladu s čl. 14 odst. 2 výše uvedeného nařízení úředníci Komise dále provedli kontrolu v prostorách podniků Anic a Saga Petrochemicals UK Ltd, jež je anglickou dceřinou společností podniku Saga, a dále u prodejních zástupců společnosti Linz usazených ve Spojeném království a v Německu. Společnosti Rhône-Poulenc nebyla zaslána žádná žádost o informace.

6 Poznatky získané na základě těchto kontrol a žádostí o informace vedly Komisi k závěru, že mezi lety 1977 a 1983 dotyční výrobci řadou cenových iniciativ pravidelně stanovovali cenové cíle a vypracovali systém roční kontroly objemů prodeje, aby si rozdělili dostupný trh na základě dohodnutých tonáží či procentních podílů, čímž porušili článek 85 Smlouvy o EHS. Dne 30. dubna 1984 proto Komise rozhodla o zahájení řízení podle čl. 3 odst. 1 nařízení č. 17 a v květnu 1984 zaslala písemné oznámení námitek výše uvedeným podnikům s výjimkou společností Anic a Rhône-Poulenc. Všichni adresáti na toto oznámení písemně odpověděli.

7 Dne 24. října 1984 se úředník pro slyšení jmenovaný Komisí setkal s právními poradci adresátů oznámení námitek s cílem dohodnout se na některých procesních podrobnostech pro slyšení stanovené v rámci správního řízení, jež mělo začít dne 12. listopadu 1984. Při této schůzce Komise dále oznámila, že na základě argumentů předložených podniky v jejich odpovědích na oznámení námitek těmto podnikům obratem zašle doplňující důkazy k důkazům již existujícím ve věci provádění cenových iniciativ. Dne 31. října 1984 Komise zaslala právním poradcům podniků soubor dokumentů obsahující kopie cenových pokynů, které výrobci vydávali svým prodejním místům, a tabulky shrnující tyto dokumenty. S ohledem na ochranu obchodního tajemství Komise podmínila zaslání těchto materiálů určitými podmínkami; poskytnuté dokumenty zvláště neměly být zpřístupněny obchodním oddělením podniků. Advokáti několika podniků odmítli tyto podmínky přijmout a dokumentaci zaslali ještě před slyšením zpět.

8 Na základě informací poskytnutých v písemných odpovědích na oznámení námitek Komise rozhodla, že do řízení zahrne i společnosti Anic a Rhône-Poulenc. K tomuto účelu bylo oběma podnikům dne 25. října 1984 zasláno oznámení námitek podobné oznámením, která byla zaslána ostatním patnácti podnikům.

9 První zasedání v rámci slyšení se konalo od 12. do 20. listopadu 1984. Během něj byly vyslechnuty všechny podniky s výjimkou Shell (který se odmítl zúčastnit veškerých slyšení) a Anic, ICI a Rhône-Poulenc (které uvedly, že nebyly schopny si připravit příslušné podklady).

10 Během tohoto zasedání několik podniků odmítlo jednat o záležitostech uvedených v dokumentaci, která jim byla zaslána dne 31. října 1984, a tvrdilo, že Komise zcela změnila směr své argumentace a že jim měla být přinejmenším dána možnost předložit písemná vyjádření. Další podniky tvrdily, že před slyšením neměly dostatek času na seznámení se s předmětnými dokumenty. Advokáti společností BASF, DSM, Hercules, Hoechst, ICI, Linz, Monte, Petrofina a Solvay zaslali Komisi dne 28. listopadu 1984 společný dopis v tomto smyslu. Dopisem ze dne 4. prosince 1984 prohlásila Hüls, že rovněž zaujímá stanovisko vyjádřené ve společném dopise.

11 Z tohoto důvodu Komise dne 29. března 1985 zaslala podnikům nový soubor dokumentů obsahující cenové pokyny, jež podniky dávaly svým prodejním místům, s tabulkami cen a souhrn důkazů vztahujících se ke každé cenové iniciativě, pro niž byla k dispozici dokumentace. Komise podniky vyzvala, aby odpověděly jak písemně, tak ústně při dalším slyšení, a uvedla, že ruší omezení původně stanovená pro sdělování informací obchodním oddělením.

12 Dopisem z téhož dne Komise odpověděla na argumenty advokátů, podle nichž jasně nedefinovala právní povahu údajné kartelové dohody podle čl. 85 odst. 1 Smlouvy, a vyzvala podniky, aby předložily svá písemná a ústní vyjádření.

13 Druhé zasedání v rámci slyšení se konalo ve dnech 8. až 11. července 1985 a dne 25. července 1985. Anic, ICI a Rhône-Poulenc při něm předložily svá vyjádření a další podniky (s výjimkou podniku Shell) se vyjádřily k bodům uvedeným v obou dopisech Komise ze dne 29. března 1985.

14 Předběžný návrh zápisu ze slyšení, spolu s veškerou ostatní příslušnou dokumentací, byl dne 19. listopadu 1985 předán členům poradního výboru pro kartelové dohody a dominantní postavení (dále jen „poradní výbor“) a dne 25. listopadu 1985 zaslán podnikům. Poradní výbor vydal své stanovisko na své 170. schůzi ve dnech 5. a 6. prosince 1985.

15 Na závěr tohoto řízení Komise přijala sporné rozhodnutí ze dne 23. dubna 1986, jež obsahuje následující výrok:

„Článek 1

Anic Spa, ATO Chemie SA (v současnosti Atochem), BASF AG, DSM NV, Hercules Chemicals NV, Hoechst AG, Chemische Werke Hüls (v současnosti Hüls AG), ICI plc, Chemische Werke Linz, Montepolimeri SpA (v současnosti Montedipe), Petrofina SA, Rhône-Poulenc SA, Shell International Chemical Co. Ltd, Solvay a spol. a Saga Petrokjemi AS a spol. (v současnosti sloučená se společností Statoil) porušily ustanovení čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS tím, že se účastnily:

- v případě Anic přibližně od listopadu 1977 do konce roku 1982 nebo začátku roku 1983;
- v případě Rhône-Poulenc přibližně od listopadu 1977 do konce roku 1980;
- v případě Petrofina od roku 1980 nejméně do listopadu 1983;
- v případě Hoechst, ICI, Montepolimeri a Shell od poloviny roku 1977 nejméně do listopadu 1983;
- v případě Hercules, Linz, Saga a Solvay přibližně od listopadu 1977 nejméně do listopadu 1983;
- v případě ATO nejméně od roku 1978 nejméně do listopadu 1983;
- v případě BASF, DSM a Hüls od neurčeného data mezi lety 1977 a 1979 nejméně do listopadu 1983

dohody a jednání ve vzájemné shodě vzniklých v polovině roku 1977, v jejichž rámci výrobci zásobující území společného trhu polypropylenem:

- a) navazovali vzájemné styky a pravidelně se setkávali (od začátku roku 1981 dvakrát měsíčně) na tajných schůzkách za účelem přezkoumání a vymezení své obchodní politiky;
- b) pravidelně stanovovali „cílové“ (nebo minimální) prodejní ceny výrobku v každém členském státě Společenství;
- c) dohodli různá opatření za účelem snazšího dosažení těchto cílových cen, včetně (a především) dočasných omezení výroby, výměny podrobných informací o svých dodávkách, konání místních schůzek a od konce roku 1982 systému „account management“, jehož cílem bylo provádět zvýšení cen pro jednotlivé zákazníky;
- d) za účelem dosažení uvedených cílů zavedli souběžná zvýšení cen;

- e) rozdělili si trh tím, že každému výrobcí určili roční prodejní cíl či „kvótu“ (v letech 1979 a 1980 a nejméně po část roku 1983) nebo, pokud neexistovala konečná dohoda pokrývající celý rok, zavázali výrobce k omezení jejich měsíčního prodeje odkazem na určité předchozí období (v letech 1981 a 1982).

Článek 2

Podniky zmíněné v článku 1 bezodkladně ukončí výše uvedené protiprávní jednání (pokud tak již neučinily) a v budoucnu se zdrží ve vztahu ke svým činnostem v odvětví polypropylenu veškerých dohod či jednání ve vzájemné shodě, jež by mohly mít stejný či podobný cíl nebo účinek, včetně jakékoli výměny informací obvykle chráněných profesním tajemstvím, jejímž prostřednictvím by účastníci byli přímo, či nepřímo informováni o výrobě, dodávkách, stavu zásob, prodejních cenách, nákladech či investičních záměrech jiných jednotlivých výrobců, nebo by mohli kontrolovat dodržování jakékoli výslovné, nebo tiché dohody či provádění jakéhokoli jednání ve vzájemné shodě týkajících se cen nebo rozdělení trhů uvnitř Společenství. Jakýkoli systém pro výměnu všeobecných informací, který výrobci využívají (např. Fides), bude řízen tak, aby vylučoval jakoukoli informaci, ze které je možné zjistit chování jednotlivých výrobců; podniky se zvláště zdrží vzájemné výměny veškerých dodatečných informací soutěžního významu, na které se takový systém nevztahuje.

Článek 3

Podnikům uvedeným v tomto rozhodnutí se z důvodu protiprávního jednání konstatovaného v článku 1 ukládají následující pokuty:

- (i) podniku Anic SpA pokuta ve výši 750 000 ECU nebo 1 103 692 500 ITL;
- (ii) podniku Atochem pokuta ve výši 1 750 000 ECU nebo 11 973 325 FRF;
- (iii) podniku BASF AG pokuta ve výši 2 500 000 ECU nebo 5 362 225 DEM;
- (iv) podniku DSM NV pokuta ve výši 2 750 000 ECU nebo 6 657 640 NLG;
- (v) podniku Hercules Chemicals NV pokuta ve výši 2 750 000 ECU nebo 120 569 620 BEF;
- (vi) podniku Hoechst AG pokuta ve výši 9 000 000 ECU nebo 19 304 010 DEM;
- (vii) podniku Hüls AG pokuta ve výši 2 750 000 ECU nebo 5 898 447,50 DEM;
- (viii) podniku ICI plc pokuta ve výši 10 000 000 ECU nebo 6 447 970 GBP;
- (ix) podniku Chemische Werke Linz pokuta ve výši 1 000 000 ECU nebo 1 471 590 000 ITL;
- (x) podniku Montedipe pokuta ve výši 11 000 000 ECU nebo 16 187 490 000 ITL;
- (xi) podniku Petrofina SA pokuta ve výši 600 000 ECU nebo 26 306 100 BEF;
- (xii) podniku Rhône-Poulenc SA pokuta ve výši 500 000 ECU nebo 3 420 950 FRF;
- (xiii) podniku Shell International Chemical Co. Ltd pokuta ve výši 9 000 000 ECU nebo 5 803 173 GBP;

(xiv) podniku Solvay a spol. pokuta ve výši 2 500 000 ECU nebo 109 608 750 BEF;

(xv) podniku Statoil, Den Norske Stats Oljeselskap AS (který v současnosti zahrnuje podnik Saga Petrokjemi), pokuta ve výši 1 000 000 ECU nebo 644 797 GBP.

Články 4 a 5

(omissis)¹⁶

Dne 8. července 1986 byl podnikům zaslán konečný zápis ze slyšení zahrnující opravy, doplnění a odstranění, o něž podniky požádaly.

Řízení

¹⁷ Za těchto okolností žalobkyně návrhem došlým kanceláři Soudního dvora dne 5. srpna 1986 podala projednávanou žalobu, jíž se domáhá zrušení rozhodnutí. Třináct ze čtrnácti ostatních adresátů tohoto rozhodnutí rovněž podalo žalobu směřující k jeho zrušení (věci T-1/89 až T-4/89, T-6/89 až T-10/89 a T-12/89 až T-15/89).

¹⁸ Písemná část řízení proběhla v celém rozsahu před Soudním dvorem.

¹⁹ Usnesením ze dne 15. listopadu 1989 Soudní dvůr předal tuto věc a ostatních třináct věcí Soudu prvního stupně (dále jen „Soud“) na základě článku 14 rozhodnutí Rady 88/591/ESUO, EHS, Euratom ze dne 24. října 1988 o zřízení Soudu prvního stupně Evropských společenství (dále jen „rozhodnutí Rady ze dne 24. října 1988“; Úř. věst. L 319, s. 1).

²⁰ Podle čl. 2 odst. 3 rozhodnutí Rady ze dne 24. října 1988 předseda Soudu určil generálního advokáta.

²¹ Dopisem ze dne 3. května 1990 vedoucí kanceláře Soudu pozval účastnice řízení na neformální schůzku s cílem stanovit organizační podrobnosti pro ústní část řízení. Tato schůzka se konala dne 28. června 1990.

²² Dopisem ze dne 9. července 1990 vedoucí kanceláře Soudu požádal účastnice řízení o vyjádření k případnému spojení věcí T-1/89 až T-4/89 a T-6/89 až T-15/89 pro účely ústní části řízení. Žádná z účastnic řízení k tomuto spojení neměla výhrady.

²³ Usnesením ze dne 25. září 1990 Soud na základě článku 43 jednacího řádu Soudního dvora, který byl podle čl. 11 třetího pododstavce rozhodnutí Rady ze dne 24. října 1988 obdobně použitelný pro řízení probíhající před Soudem, spojil výše uvedené věci pro účely ústní části řízení z důvodu jejich vzájemné souvislosti.

²⁴ Usnesením ze dne 15. listopadu 1990 Soud rozhodl o žádostech o důvěrné zacházení, které podaly žalobkyně ve věcech T-2/89, T-3/89, T-9/89, T-11/89, T-12/89 a T-13/89, a částečně jim vyhověl.

²⁵ Dopisy došlými kanceláři Soudu mezi 9. říjnem a 29. listopadem 1990 účastnice řízení odpověděly na otázky, jež jim položil Soud v dopisech, které jim byly zaslány vedoucím soudní kanceláře dne 19. července 1990.

²⁶ S ohledem na odpovědi na své otázky, na základě zprávy soudce zpravodaje a po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta, Soud rozhodl o zahájení ústní části řízení bez dokazování.

27 Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na otázky Soudu byly vyslechnuty na jednání
konaném ve dnech 10. až 15. prosince 1990.

28 Stanovisko generálního advokáta bylo vyslechnuto na jednání konaném dne 10.
července 1991.

Návrhová žádání účastnic řízení

29 Společnost Shell International Chemical Company Ltd navrhuje, aby Soud:

1) zrušil rozhodnutí Komise ze dne 23. dubna 1986 (IV/31.149-Polypropylen)
v rozsahu, v němž se týká žalobkyně;

2) nebo zrušil pokutu či podstatně snížil její výši;

3) uložil Komisi náhradu nákladů řízení vynaložených žalobkyní.

Komise navrhuje, aby Soud:

– zamítl žalobu;

– uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

K věci samé

30 Soud má za to, že je třeba přezkoumat zaprvé žalobní důvody žalobkyně vycházející
z porušení práva na obhajobu tím, že Komise údajně nesplnila povinnost nestrannosti
při vypracování rozhodnutí (1), že žalobkyni neposkytla dokumenty, na nichž
založila rozhodnutí (2), a že ne všechny záležitosti uplatněné proti žalobkyni
v rozhodnutí byly obsaženy v oznámení námitek (3); zadruhé žalobní důvody
vztahující se k důkazu protiprávního jednání, jež se týkají jednak skutkových zjištění
Komise (1), jednak použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS na tato zjištění (2); zatřetí
žalobní důvody týkající se přičitatelnosti protiprávního jednání žalobkyni; začtvrté
žalobní důvody vztahující se k odůvodnění; zapáté žalobní důvody vztahující se
ke stanovení pokuty, která je údajně částečně promlčená (1), nepřiměřená době trvání
protiprávního jednání (2) a nepřiměřená závažnosti protiprávního jednání (3).

K právu na obhajobu

1. Zaujatost při vypracování rozhodnutí

31 Žalobkyně tvrdí, že až do roku 1985 vnitřní organizace Komise omezovala nebezpečí
zaujatosti a nespravedlnosti v jejích rozhodnutích, neboť od přípravné fáze řízení
byla funkce vyšetřování oddělena od funkce stíhání. Během správního řízení
v projednávaném případě však bylo generální ředitelství pro hospodářskou soutěž
reorganizováno tak, že tentýž úředník musel jednat jako vyšetřovatel/inspektor i jako
examinátor/zpravodaj. Záruky nestrannosti a spravedlnosti tak vymizely.

32 Žalobkyně ve své replice dále uvádí, že na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, nový
systém neposkytuje nutně veškeré žádoucí záruky, neboť vzhledem k tomu, že byl
zaveden v roce 1985, nemohl být použit v projednávaném případě a každopádně
nemohl napravit nedostatek oddělení funkcí od přípravné fáze. Žalobkyně uvádí
příklady vzaté z rozhodnutí, z nichž vyplývá, že nevýhody této reorganizace nejsou
čistě hypotetické, neboť ukazují, že Komise zejména vykládala některé dokumenty
parciálně či zaujatě. Žalobkyně konečně uvádí, že Komise netvrdí, že nový systém
byl použit pro celé řízení.

33 Žalobkyně tvrdí, že vzhledem k uvedené reorganizaci generálního ředitelství pro
hospodářskou soutěž kladla zvláštní důraz na možnost být v rámci správního řízení

účinně vyslechnuta. Úředník pro slyšení pověřený zajištěním řádného průběhu slyšení však podniky varoval, že podle pokynů, jež obdržel, nemůže po ukončení slyšení účinně zasáhnout, pokud by měl za to, že návrh rozhodnutí je chybný či zachází příliš daleko, a že po ukončení slyšení může zasahovat pouze v procesních záležitostech. Tento úředník požádal o upřesnění své úlohy, avšak nedostalo se mu odpovědi; podle jeho vlastních slov „je jeho pozice velmi slabá“. Shell z těchto prohlášení vyvozuje, že úředník pro slyšení není schopen účinně chránit právo na obhajobu a plnit úlohu nestranného prostředníka, tedy účinně vykonávat funkce, jež mu propůjčuje jeho mandát, vymezený v *Třinácté zprávě Komise o politice hospodářské soutěže*. Z tohoto důvodu byla žalobkyně přes veškerá opatření, která k tomuto účelu přijala, nucena upustit od účasti na slyšení, a to pro vážné nebezpečí, že její prohlášení by mohla být nesprávně vykládána nebo použita proti ní správním orgánem, jehož objektivita je zpochybněna. Závěrem žalobkyně poznamenává, že Komise nepopírá správnost jí uvedené verze prohlášení úředníka pro slyšení.

34 Komise vysvětluje, že cílem reorganizace generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž provedené v roce 1985 bylo nalézt co nejlepší kombinaci efektivity a spravedlnosti. Záruky objektivit, nestrannosti a soudržnosti byly posíleny vytvořením nového ředitelství, které bylo pověřeno koordinací rozhodování a má dbát na to, aby rozhodnutí týkající se téhož druhu protisoutěžního chování v různých odvětvích byla mezi sebou soudržná. Tato reorganizace byla popsána ve *Čtrnácté a Patnácté zprávě Komise o politice hospodářské soutěže*.

35 Komise ve své duplice uvádí, že není pravda, že projednávaná věc byla vyřizována týmiž úředníky od začátku správního řízení do jeho konce, neboť šetření mělo na starosti více než 20 osob. Ohledně příkladů, které uvedla žalobkyně k doložení údajné zaujatosti, Komise tvrdí, že tyto příklady se vztahují na fázi řízení, jež následovala po oznámení námitek, a že tedy nemohou podpořit tvrzení, že neexistence oddělení funkcí vyšetřovatele a zpravodaje je škodlivé. Dodává, že tyto příklady neumožňují ani učinit závěr, že Komise provedla chybnou analýzu skutkových okolností nebo dokumentů, a již vůbec ne závěr, že takováto analýza je důsledkem vnitřní organizace práce Komise.

36 Komise připomíná cíl sledovaný vytvořením orgánu úředníka pro slyšení a uvádí popis jeho mandátu. S ohledem na tyto úvahy tvrdí, že žalobkyně neuvádí žádný poznatek, jenž by umožňoval určit, že řízení vedené v projednávaném případě bylo chybné. Uvádí, že tvrzení žalobkyně, podle něž by všechno, co mohla říci v průběhu slyšení, bývalo bylo použito „proti ní“ a ústní informace, které mohly být při této příležitosti poskytnuty, by nebyly použity objektivně, je tvrzením neodůvodněným a nespravedlivým. Dodává, že jelikož žalobkyně nechtěla využít možnosti slyšení, není případné, aby si stěžovala, že rozhodnutí obsahuje chyby, kterým mohl zabránit zásah úředníka pro slyšení.

37 Soud úvodem konstatuje, že žalobkyně ve své žalobě tvrdí, že její právo na obhajobu bylo dotčeno změnou vnitřní organizace útvarů Komise a ztrátou záruk nestrannosti, které poskytovalo řízení za dřívější organizace. Ve své replice žalobkyně uplatňovala, že není jisté, zda nová organizace a nové řízení nabízejí veškeré záruky nestrannosti, které jim přisuzuje Komise ve své žalobní odpovědi; nyní však tvrdí, že nemohla využít záruk obsažených v novém řízení, neboť toto řízení nebylo v projednávaném případě použito.

38 Pro překonání zřejmého rozporu v argumentaci žalobkyně, která si stěžuje nejprve na to, že v jejím případě nebylo použito staré řízení, a poté na to, že nebylo použito řízení nové, je třeba mít za to, že žalobkyně soudí, že její právo na obhajobu bylo porušeno tím, že vzhledem k reorganizaci útvarů Komise, která nastala v průběhu správního řízení, jež vedlo k přijetí napadeného aktu, bylo v jejím případě použito postupně staré i nové řízení, což podle jejího názoru mělo za následek, že z obou řízení byly odstraněny záruky, které poskytuje každé řízení zvlášť, je-li použito na celý průběh věci.

39 Soud má za to, že skutečnost, že někteří úředníci Komise působili ve správním řízení současně jako vyšetřovatelé i jako zpravodajové, nezakládá protiprávnost rozhodnutí. Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že Komisi nelze považovat za „soud“ ve smyslu článku 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Během správního řízení před Komisí má však tento orgán povinnost dodržovat procesní záruky stanovené právem Společenství. Článek 19 odst. 1 nařízení č. 17 tak Komisi ukládá, aby před přijetím rozhodnutí poskytla zúčastněným stranám příležitost vyjádřit se k záležitosti, proti kterým vznesla námitky. Také z tohoto důvodu Komise ve svém nařízení č. 99/63/EHS ze dne 25. července 1963 o slyšeních podle článku 19 nařízení č. 17 (Úř. věst. 1963, 127, s. 2268) zavedla řízení kontradiktorní povahy, jež zahrnuje oznámení námitek Komisí, možnost podniků odpovědět písemně na toto oznámení v určené lhůtě a případně, zvláště ve věcech, v nichž Komise zamýšlí uložit pokutu, slyšení. Podle článku 4 uvedeného nařízení Komise smí takto ve svých rozhodnutích uplatnit vůči podnikům, jež jsou jejich adresáty, pouze ty námitky, k nimž uvedené podniky měly příležitost se vyjádřit. Tato ustanovení představují uplatnění základní zásady práva Společenství, jež vyžaduje dodržování práva na obhajobu ve všech řízeních, i řízeních správní povahy, a podle níž má být dotyčnému podniku v průběhu správního řízení zejména umožněno užitečně vyjádřit své stanovisko k pravdivosti a relevanci skutkových zjištění a okolností, jakož i k dokumentům použitým Komisí na podporu jejího tvrzení o existenci porušení Smlouvy o EHS (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. června 1983, *Musique Diffusion française v. Komise*, body 7 až 10, 100/80 až 103/80, Recueil, s. 1825).

40 Soud však shledává, že procesní záruky stanovené právem Společenství nevyžadují od Komise, aby upravila svou vnitřní strukturu tak, aby jeden a tentýž úředník nemohl vystupovat v téže věci jako vyšetřovatel i zpravodaj.

41 Z toho vyplývá, že ačkoli výtky vycházející z vnitřní organizace Komise nemůže být přijata jako taková, právo Společenství obsahuje veškeré prvky nutné pro přezkoumání výtek vycházejících z porušení práva žalobkyně na obhajobu a pro to, aby jim bylo případně vyhověno.

42 Mimoto je třeba poukázat na to, že žalobkyně nebyla schopna vysvětlit, proč by porušení jejího práva na obhajobu a skutkové omyly, které uplatňuje, měly být připsány předmětné reorganizaci generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž.

43 Soud dále uvádí, že příslušná ustanovení mandátu úředníka pro slyšení, jež je přílohou *Třinácté zprávy o politice hospodářské soutěže*, znějí takto:

„Článek 2

Posláním úředníka pro slyšení je zajišťovat řádný průběh slyšení, a tím přispívat k objektivitě jak slyšení, tak případného pozdějšího rozhodnutí. Úředník pro slyšení dbá zvláště na to, aby při přípravě návrhů rozhodnutí Komise v oblasti hospodářské

soutěže byly řádně vzaty v úvahu veškeré relevantní skutkové okolnosti, ať už jsou zúčastněným stranám příznivé, či nikoli. Při výkonu své funkce dbá na dodržování práv obhajoby, přičemž bere ohled na nutnost účinného používání pravidel hospodářské soutěže v souladu s platnou právní úpravou a zásadami stanovenými Soudním dvorem.

[...]

Článek 5

Úředník pro slyšení podává o průběhu slyšení a o svých závěrech, které z něj vyvozuje, zprávu generálnímu řediteli pro hospodářskou soutěž. Může se vyjadřovat ohledně dalšího postupu řízení. Tato vyjádření se mohou týkat mimojiné potřeby dodatečných informací, stažení některých námitek nebo oznámení dodatečných námitek.

Článek 6

Při výkonu funkcí vymezených ve výše uvedeném článku 2 úředník pro slyšení může, pokud to považuje za vhodné, předložit své připomínky přímo členovi Komise pověřenému otázkami hospodářské soutěže, poté co byl tomuto členovi předložen předběžný návrh rozhodnutí určený Poradnímu výboru pro kartelové dohody a dominantní postavení.

Článek 7

Člen Komise pověřený otázkami hospodářské soutěže může případně rozhodnout na žádost úředníka pro slyšení o připojení jeho konečné zprávy k návrhu rozhodnutí předkládanému Komisi, aby bylo zajištěno, že Komise má při rozhodování v individuální věci k dispozici všechny relevantní informace.“

44 Prohlášení, která žalobkyně připisuje úředníkovi pro slyšení, představují ze strany tohoto úředníka podsouvání určitých úmyslů Komisi, a proto překračují rámec jeho mandátu. Žalobkyně nemůže odůvodňovat odmítnutí své účasti na slyšení tím, že se odvolá na toto podsouvání úmyslů a následně bude tvrdit, že bylo porušeno její právo na obhajobu.

45 Tento žalobní důvod je tedy třeba zamítnout.

2. *Neposkytnutí dokumentů po sdělení oznámení námitek*

46 Žalobkyně uvádí ve svém spise několik dokumentů nebo souborů dokumentů, na něž jí Komise podle jejích slov opomněla upozornit v době oznámení námitek a na nichž Komise založila své rozhodnutí. Má za to, že Komise jí tak znemožnila vyjádřit se k obsahu těchto dokumentů, a tím porušila její právo na obhajobu.

47 Žalobkyně uvádí, že jeden takový dokument, údajně nalezený u společnosti Solvay, datovaný 6. září 1977 a pojednávající o schůzce zaměstnance Solvay se zaměstnancem žalobkyně (bod 16 předposlední pododstavec rozhodnutí), a dále soubor dokumentů nalezených u společnosti ATO a týkajících se výměny informací o dodávkách francouzských výrobců a použití kvót na francouzském trhu v roce 1979 [bod 15 písm. h) rozhodnutí] nejsou ani uvedeny v oznámeních námitek, jež jí byla zaslána, ani k nim připojeny.

48 Dále tvrdí, že další dva dokumenty, které Shell poskytla Komisi jako přílohu své odpovědi na oznámení námitek, byly proti ní v rozhodnutí uplatněny, aniž měla možnost vysvětlit jejich obsah, neboť nevěděla, že mohou být proti ní použity. Jde o

dva zápisy z interních schůzí podniku Shell konaných dne 5. července a dne 12. září 1979 (body 29 a 31 rozhodnutí).

49 Žalobkyně uvádí, že jelikož jí Komise neumožnila vyjádřit se k důkazní síle těchto dokumentů, vyvodila z nich mylné závěry, a to zvláště tím, že opomněla vzít v úvahu jí prospěšné okolnosti, které mohly být v dokumentech obsaženy. V tomto ohledu žalobkyně tvrdí, že dokumenty nalezené u ATO nezmiňují Shell Chimie (Francie), a uplatňuje, že tato skutečnost dokazuje, že společnosti skupiny Shell se neúčastnily ujednání o kvótách. Tvrdí dále, že dokumenty nalezené v prostorách společnosti Solvay neobsahují žádnou zmínku o dohodách o cenách a že tato skutečnost vylučuje existenci takovýchto dohod v roce 1977.

50 Žalobkyně má dále za to, že Komise ve svém rozhodnutí používá dva dokumenty na podporu jiných námitek než těch, které těmito dokumenty měly být doloženy podle oznámení námitek. Jde jednak o vnitřní sdělení Shell ze dne 20. října 1982 pojednávající o interní schůzi tohoto podniku ze dne 7. září 1982, jež představuje přílohu č. 30 zvláštního oznámení námitek zaslaného žalobkyni, v němž bylo použito jako doklad existence dohody o cenách na konci roku 1982, zatímco rozhodnutí uvádí tento dokument v bodě 68 druhém pododstavci, v němž se tvrdí, že žalobkyně byla jedním z „vůdců“ kartelu a že na konci roku 1982 uzavřela dohodu o cenách nebo kvótách s dalšími třemi údajnými „vůdci“. Dále jde o vnitřní dokument skupiny Shell s názvem „PP W. Europe Pricing“ (zvláštní oznámení námitek zaslané Shell, příloha č. 49, dále jen „příl. ozn. nám. Shell“), na který Komise odkázala ve zvláštním oznámení námitek zaslaném žalobkyni s cílem prokázat její účast na dohodě o kvótách pro rok 1983, zatímco v bodě 49 rozhodnutí je tento dokument použit k doložení účasti Shell na dohodě o cenách v červenci 1983. Žalobkyně tvrdí, že vzhledem k tomu, že je nemožné, aby podnik obviněný Komisí z porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS zkoumal každý dokument přiložený k oznámení námitek a nastínil všechny závěry, jež podle jeho názoru nelze z tohoto dokumentu vyvozovat, nesmí Komise dokumenty uvedené v oznámení námitek použít v rozhodnutí k doložení námitek odlišných od těch, na jejichž podporu byly tyto dokumenty uplatněny v uvedeném oznámení.

51 Komise tvrdí, že umožnila žalobkyni účinně zaujmout stanovisko ke všem dokumentům, které se jí týkaly a které mohly být proti ní uplatněny. V tomto duchu vysvětluje, že dokumenty nalezené v prostorách společnosti ATO buď jen potvrzovaly obsah dokumentů nalezených u společnosti ICI a byly žalobkyni poskytnuty, anebo se netýkaly společnosti Shell, a nemusely jí tedy být poskytnuty.

52 Komise uvádí, že dokument podniku Solvay uvedený v bodě 16 pátém pododstavci rozhodnutí byl žalobkyni zpřístupněn v rámci nahlížení do spisu a že si žalobkyně při této příležitosti pořídila jeho kopii. Dodává, že tento dokument je v rozhodnutí použit především ke stanovení data, k němuž se společnost Solvay začala účastnit rozhovorů o cenách, a že podpůrně potvrzuje, že rozhovory na toto téma v dotyčné době probíhaly.

53 Pokud jde o oba interní dokumenty podniku Shell ze dne 5. července a ze dne 12. září 1979, Komise uvádí, že první z nich pouze potvrzuje určitou podrobnost v harmonogramu cenových iniciativ v roce 1979 a že vzhledem k tomu, že tento dokument byl vyhotoven samotnou žalobkyní, měla si být žalobkyně vědoma jeho významu a měla k němu poskytnout z vlastní vůle vysvětlení; totéž platí ohledně druhého dokumentu.

54 Závěrem, pokud jde o použití dokumentu s názvem „PP W. Europe Pricing“ na podporu jiných námitek než těch, na jejichž podporu byl uveden v oznámení námitek, Komise vysvětluje, že je pravda, že tento dokument byl uveden v oznámení námitek žalobkyni pouze v souvislosti s určením kvót pro rok 1983, zatímco v rozhodnutí je použit k prokázání účasti žalobkyně na cenové iniciativě v červenci 1983. Komise má však za to, že vzhledem k úzké souvislosti mezi oběma záležitostmi si měla žalobkyně uvědomit, že zmínka o „cíli pro červenec“ v dokumentu by mohla být použita proti ní.

55 Soud poznamenává, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že podstatné nejsou dokumenty jako takové, nýbrž závěry, které z nich vyvodila Komise, a že pokud tyto dokumenty nebyly zmíněny v oznámení námitek, může se dotčený podnik oprávněně domnívat, že nejsou pro účely věci důležité. Tím, že Komise neinformovala podnik o tom, že určité dokumenty budou použity v rozhodnutí, zabránila tomuto podniku, aby včas uplatnil svůj názor na důkazní sílu těchto dokumentů. Z toho vyplývá, že tyto dokumenty nelze považovat za přípustný důkaz, pokud jde o uvedený podnik (rozsudek ze dne 25. října 1983, AEG-Telefunken v. Komise, bod 27, 107/82, Recueil, s. 3151, viz naposledy rozsudek ze dne 3. července 1991, AKZO Chemie v. Komise, bod 21, C-62/86, Recueil, s. I-3359).

56 Je třeba uvést, že za přípustné důkazy proti žalobkyni v projednávané věci lze považovat pouze dokumenty uvedené ve všeobecném nebo zvláštním oznámení námitek či v dopise ze dne 29. března 1985 a dále ty, jež nejsou v těchto písemnostech zvlášť zmíněny, avšak jsou k nim přiloženy. Pokud jde o dokumenty přiložené k oznámení námitek, avšak v něm nezminěné, lze se jich v rozhodnutí dovolávat proti žalobkyni pouze tehdy, jestliže žalobkyně mohla z oznámení námitek rozumně vyvodit závěry, které Komise zamýšlela učinit na základě uvedených dokumentů.

57 Proto má Soud za to, že dokumentu s datem 6. září 1977 nalezeného u společnosti Solvay a uvedeného v bodě 16 předposledním pododstavci rozhodnutí, jakož i dokumentů nalezených u společnosti ATO a uvedených v bodě 15 písm. h) rozhodnutí se nelze proti žalobkyni dovolávat jako důkazů. To však neznamená, že by je nemohla použít žalobkyně jako důkazů ve svůj prospěch.

58 To, zda posledně jmenované dokumenty představují zásadní oporu pro skutková zjištění proti žalobkyni, ke kterým Komise došla v rozhodnutí, bude Soudem zváženo v rámci přezkumu otázky, zda jsou tato skutková zjištění opodstatněná.

59 Oba zápisy z interních schůzí Shell, které tento podnik připojil ke své odpovědi na oznámení námitek a které jsou uvedeny v bodech 29 a 31 rozhodnutí, je naopak třeba považovat za důkazy uplatnitelné proti žalobkyni v rámci projednávané věci. Žalobkyně si musela být vědoma, že poskytnutím těchto dokumentů v rámci správního řízení vzniká nebezpečí, že se jich Komise bude dovolávat jako důkazů v její neprospěch. Z judikatury Soudního dvora (rozsudek ze dne 29. října 1980, Van Landewyck v. Komise, bod 68, 209/78 až 215/78 a 218/78, Recueil, s. 3125) totiž vyplývá, že rozhodnutí nemusí být nutně kopií oznámení námitek. Komise totiž musí přihlídnout ke skutečnostem vyplývajícím ze správního řízení buď tak, aby upustila od námitek, které se ukázaly jako neopodstatněné, anebo aby upravila či doplnila po skutkové a právní stránce svou argumentaci na podporu uplatněných námitek. Tato poslední možnost není v rozporu se zásadou práva na obhajobu, zakotvenou v článku 4 nařízení č. 99/63.

60 Komise tedy měla plné právo použít na podporu námitek, se kterými byla žalobkyně
již seznámena, dokumenty, které tato poskytla v průběhu správního řízení.

61 Pokud jde o použití přílohy č. 30 zvláštního oznámení námitek, jež bylo zasláno
žalobkyni, v rozhodnutí na podporu jiných námitek než těch, které měla dokládat
v uvedeném oznámení, je třeba poznamenat, že první z těchto dokumentů tvoří
přílohu č. 100 všeobecného oznámení námitek (dále jen „příl. všeob. ozn. nám.“) a
že tato příloha je ve všeobecném oznámení námitek (bod 124) použita na podporu
námitek souvisejících se zvláštní úlohou „velké čtyřky“, jak je tomu i v bodě 68
druhém pododstavci rozhodnutí.

62 Příloha č. 49 zvláštního oznámení námitek, jež je zmíněna v bodě 49 rozhodnutí na
podporu námítka týkající se uzavření dohody o cenách v červenci 1983, zatímco ve
zvláštním oznámení námitek byla použita k prokázání účasti společnosti Shell na
dohodě o kvótách, může být v rozhodnutí použita proti žalobkyni pouze tehdy,
jestliže žalobkyně mohla z oznámení námitek a z obsahu dokumentů rozumně
vyvodit závěry, které z nich zamýšlela vyvodit Komise. V projednávaném případě je
třeba uvést jednak že zvláštní oznámení námitek zasláno žalobkyni hovoří o účasti
společnosti Shell na cenové iniciativě v měsících červnu a červenci 1983 [s. 8, písm.
h)] a všeobecné oznámení námitek o tom pojednává ve svém bodě 74, jednak že
první dvě věty uvedeného dokumentu umožňovaly žalobkyni rozumně vyvodit
závěry, které z něj zamýšlela vyvodit Komise na podporu námitek, jež vyslovila.
V tomto dokumentu se totiž uvádí:

„Despite 100% loading of W. European PP effective industrial production capacity,
prices have generally fallen from 1.85/1.95 DM/kg (‘marker’ grade – tape, raffia) in
December 1982 to approx. 1.70 DM (gross) in May, June 1983.

This paper provides data on PP supply, demand and pricing to show the cost to the
Group of failing to use the present opportunity for a general increase of prices.“

[„Přes 100% využití skutečné kapacity průmyslové výroby polypropylenu v západní
Evropě ceny celkově poklesly z 1,85/1,95 DEM/kg (fólie typu ‚marker‘, ‚raffia‘) v
prosinci 1982 na přibližně 1,70 DEM (hrubá cena) v květnu a červnu 1983.

Toto sdělení obsahuje informace o nabídce, poptávce a tvorbě cen polypropylenu,
jež mají skupině ukázat, jaké by byly náklady nevyužití současné příležitosti ke
všeobecnému zvýšení cen.“]

63 Z toho vyplývá, že Komise mohla použít tento dokument na podporu námítka
týkající se uzavření dohody o cenách v červenci 1983.

3. *Nové námítka*

64 Žalobkyně ve své argumentaci ohledně skutkových zjištění zastává názor, že Komise
vedla v rozhodnutí několik námitek, které nebyly vysloveny v oznámeních námitek,
jež byla žalobkyni zaslána. Jde o údajnou účast společnosti Shell na cenové iniciativě
v červenci 1979 (bod 30 rozhodnutí) a její účast na schůzkách v roce 1981, na což
Komise odkazuje, aby doložila svou námítka týkající se úlohy čtyř předních výrobců,
mezi něž patřila i žalobkyně (body 19, 57, 67, 68, 78 a 109 rozhodnutí).

65 Komise naopak tvrdí, že veškeré námítka zahrnuté do rozhodnutí byly vysloveny
buď ve všeobecném oznámení námitek, nebo ve zvláštním oznámení námitek
zaslaném žalobkyni, nebo v dopise ze dne 29. března 1985.

66 Soud shledává, že námitka vyslovená v bodě 30 rozhodnutí byla zmíněna v příloze A dopisu ze dne 29. března 1985, který Komise zaslala žalobkyni (dále jen „přil. A dopisu ze dne 29. března 1985“) pro upřesnění a doplnění předchozích oznámení námitek.

67 Pokud jde o zmínku o účasti Shell na schůzkách s ICI a Monte v roce 1981, jež je obsažena v bodech 19, 57, 67, 68, 78 a 109 rozhodnutí a jíž Komise poukazuje na zvláštní úlohu, kterou žalobkyně hraje v řízení kartelu, je třeba uvést, že nejde o nikterak novou námitku, neboť tato účast je výslovně zmíněna pod názvem „Zvláštní úloha velké čtyřky“ v bodě 118 všeobecného oznámení námitek, který je uplatnitelný proti žalobkyni individuálně, jakož i v bodě 2 písm. a) zvláštního oznámení námitek, které jí bylo zasláno.

68 Tento žalobní důvod je tedy třeba zamítnout.

K prokázání protiprávního jednání

69 Podle rozhodnutí (bod 80 první pododstavec) se od roku 1977 výrobci polypropylenu zásobující Společenství účastnili řady plánů, ujednání a opatření, o nichž se rozhodovalo v rámci systému pravidelných schůzek a nepřetržitých kontaktů. Rozhodnutí (bod 80 druhý pododstavec) dodává, že všeobecným záměrem výrobců bylo organizovat setkání za účelem dosažení výslovné dohody o určitých záležitostech. Uvádí, že takovéto chování může spadat pod čl. 85 odst. 1 jakožto „jednání ve vzájemné shodě“, i když účastníci předem nedosáhli dohody o společném plánu vymezujícím jejich činnost na trhu, ale přijali tajné mechanismy usnadňující koordinaci jejich obchodního chování nebo takové mechanismy dodržují. V určitých ohledech tedy může nepřetržitá spolupráce a tajná domluva výrobců při provádění všeobecné dohody vykazovat charakteristické rysy jednání ve vzájemné shodě (bod 87 třetí pododstavec).

70 Za těchto podmínek je třeba nejprve ověřit, zda Komise právně dostačujícím způsobem prokázala svá skutková zjištění ve věci dohody o minimálních cenách z roku 1977 (A), kontaktů žalobkyně s účastníky setkání „vůdců“ a „odborníků“ (B), cenových iniciativ, opatření ke snazšímu provádění cenových iniciativ a stanovování cílových tonáží a kvót (C) za roky 1979 a 1980 (C.1), za rok 1981 (C.2), za rok 1982 (C.3) a za rok 1983 (C.4), s přihlédnutím k napadenému aktu (a), argumentům účastnic řízení (b) a jejich posouzení (c); dále je namístě posoudit podloženost všeobecných argumentů žalobkyně ohledně těchto skutkových zjištění (D) a nakonec přezkoumat použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS na tato skutková zjištění.

1. Skutková zjištění

A – Dohoda o minimálních cenách

a) Napadený akt

71 Rozhodnutí (bod 16 první, druhý a třetí pododstavec; viz též bod 67 první pododstavec) uvádí, že v průběhu roku 1977, poté co v západní Evropě přibýlo sedm nových výrobců polypropylenu, zahájili dosavadní výrobci rozhovory s cílem vyhnout se prudkému snížení cen a z něj vyplývajících ztrát. V rámci těchto rozhovorů dali hlavní výrobci Monte, Hoechst, ICI a Shell podnět k uzavření „dohody o minimálních cenách“, jež měla vstoupit v platnost dne 1. srpna 1977. Původní dohoda neobsahovala žádnou regulaci objemů, avšak v případě jejího úspěchu se pro rok 1978 počítalo s určitými omezeními tonáže. Tato dohoda měla platit nejprve po dobu čtyř měsíců a její podrobnosti byly sděleny ostatním

výrobcům, zvláště pak společnosti Hercules, jejíž marketingový ředitel zdůraznil orientační cenu druhu raffia 1,25 DEM/kg jako základ pro minimální ceny hlavních druhů pro každý členský stát.

72 Podle rozhodnutí (bod 16 pátý pododstavec) ICI a Shell připouštějí, že byly ve styku s ostatními výrobci za účelem hledání prostředků jak zastavit pád cen. Podle ICI je možné, že byla navržena hladina, pod níž by bylo zakázáno ceny snížit. ICI a Shell potvrzují, že se jednání neomezovalo jen na „velkou čtyřku“. Dokument s datem 6. září 1977 nalezený u společnosti Solvay svědčí o tom, že se dne 30. srpna 1977 konala schůzka mezi Solvay a Shell. V rozhodnutí se uvádí, že ačkoli byla společnost Hercules dobře informována o výsledku rozhovorů o cenách, totožnost ostatních výrobců zúčastněných na těchto rozhovorech nebylo možno zjistit. Podle bodu 78 třetího pododstavce rozhodnutí však iniciativu podniků Monte, Hoechst, ICI a Shell ze dne 1. prosince 1977 výslovně podpořilo nejméně pět dalších výrobců. O fungování dohody o minimálních cenách nebylo možno získat žádné přesné údaje. V listopadu 1977, kdy cena druhu raffia patrně poklesla přibližně na 1,00 DEM/kg, však společnost Monte oznámila svůj úmysl zvýšit ji ke dni 1. prosince na 1,30 DEM/kg a dne 25. listopadu odborný tisk citoval ostatní tři přední výrobce, že tento krok podporují a mají v úmyslu provést podobné zvýšení k témuž datu nebo později v prosinci.

73 Rozhodnutí (bod 17 první a druhý pododstavec) uvádí, že přibližně v této době začal fungovat systém pravidelných schůzek výrobců polypropylenu a že společnost ICI tvrdí, že se žádná schůzka nekonala dříve než v prosinci 1977, avšak že připouští, že výrobci byli ve vzájemném styku již dříve, a to pravděpodobně telefonicky a v případě potřeby. Shell připustila možnost, že její vysocí řídicí pracovníci „zhruba v listopadu 1977 mohli vést rozhovory o cenách s podnikem Montedison a že společnost Montepolimeri mohla zmínit případné zvýšení cen a mohla se zajímat o reakci (podniku Shell) na tuto možnost“. Podle rozhodnutí z toho lze vyvodit, že Shell patřila mezi výrobce, kteří v návaznosti na dohodu o minimálních cenách zahájili iniciativu ke dni 1. prosince 1977 (bod 78 třetí pododstavec). Rozhodnutí (bod 17 třetí pododstavec) vysvětluje, že ačkoli neexistuje žádný přímý důkaz o konání schůzek skupiny za účelem stanovování cen před prosincem 1977, výrobci již informovali zákaznické profesní sdružení European Association for Textile Polyolefins (dále jen „EATP“) na jeho schůzích v květnu a listopadu 1977 o tom, že pocítují nutnost podniknout společný krok ke zlepšení úrovně cen. Již v květnu 1977 Hercules zdůraznila, že „tradiční vůdci“ odvětví by měli převzít iniciativu, a Hoechst dala najevo, že podle jejího názoru by ceny měly být zvýšeny o 30 až 40 %.

74 V této souvislosti rozhodnutí (bod 17 čtvrtý pododstavec, bod 78 třetí pododstavec a bod 104 druhý pododstavec) vytýká několika výrobcům, mezi nimiž není žalobkyně, že podpořili oznámení podniku Monte o jeho úmyslu zvýšit ceny druhu raffia od 1. prosince na 1,30 DEM/kg, jež bylo zveřejněno dne 18. listopadu 1977 v odborném tisku (European Chemical News, dále jen „ECN“). Prohlášení v této věci, která byla učiněna na schůzi EATP konané dne 22. listopadu 1977, tak jak vysvítají z příslušné zprávy, svědčí o tom, že cena 1,30 DEM/kg stanovená podnikem Monte byla přijata ostatními výrobci jako „cíl“ celého odvětví.

b) Argumenty účastnic řízení

75 Žalobkyně zdůrazňuje, že při prokazování existence této údajné dohody o minimálních cenách se Komise opírá o jedinou písemnou poznámku zapsanou marketingovým ředitelem podniku Hercules v první polovině roku 1977 (příl. 2

všeob. ozn. nám.). Tuto poznámku, kterou žalobkyně při jednání popsala jako „scrappy handwritten note“ („načmáraná poznámka“), nelze použít jako důkaz vzhledem k podmínkám jejího vyhotovení, nejednoznačnosti jejího obsahu a obtížím spojeným s jejím výkladem. Ve své odpovědi na žádost o informace (příl. 1 ozn. nám. Hercules) totiž Hercules naznačila, že autor této poznámky si nevzpomíná na okolnosti, za nichž tuto písemnost vyhotovil, avšak má za to, že jde o text zapsaný během telefonického rozhovoru s jiným výrobcem, jímž byla „možná ICI“. Dále, tvrzení obsažená v uvedené poznámce jsou uváděna pouze zprostředkovaně, aniž by bylo možno určit dotyčné prostředníky, kteří se mohli zcela mýlit, opakovat pouhou zvěst šířenou na trhu nebo záměrně uvést smyšlenou dohodu uzavřenou mezi členy „velké čtyřky“ s cílem přesvědčit společnost Hercules, nového výrobce ctižádostivého získat část trhu, aby nestanovila ceny nižší, než které platí na trhu.

76 Žalobkyně v každém případě tvrdí, že zprávy z interních schůzí podniku Shell ukazují, že společnosti skupiny Shell v té době vedly obchodní politiku „key accounts“ (politiku „klíčových zákazníků“), zcela neslučitelnou s uzavřením či prováděním jakékoli dohody o cenách. Dále není prokázáno, že se výrobci pokusili údajně minimální ceny provádět.

77 Žalobkyně připomíná, že dokument nalezený u Solvay, jenž uvádí, že Solvay a Shell SA, belgická provozní společnost žalobkyně, se sešly dne 30. srpna 1977 k rozhovoru o cenách polypropylenu, proti ní nemůže být uplatněn v rámci probíhajícího řízení a že dále nikterak neprokazuje existenci protiprávních dohod o cenách. Jeho obsah svědčí dokonce o opaku, neboť neobsahuje žádnou zmínku o takových dohodách. Žalobkyně mimoto tvrdí, že se Komise selektivními a neúplnými citacemi její odpovědi na oznámení námitek snaží vyvodit její účast na údajné dohodě o minimálních cenách.

78 Žalobkyně dále zdůrazňuje, že na rozdíl od oznámení námitek se rozhodnutí již neopírá o prohlášení Shell na schůzích EATP, nýbrž pouze o rozhovory o cenách, které měly probíhat mezi Shell a Monte, a dále o prohlášení Shell v ECN (příl. 3 všeob. ozn. nám.), ve kterém vyjadřuje svůj příznivý postoj ke zvýšení cen v souvislosti se zvýšením oznámeným v listopadu 1977. Oba posledně uvedené prvky podle žalobkyně zjevně nepostačují k závěru, že společnosti Shell v listopadu 1977 porušily čl. 85 odst. 1.

79 Žalobkyně konečně ve své replice tvrdí, že Komise nemůže před Soudem tvrdit, že dohoda z listopadu 1977 představovala ve skutečnosti pouze opožděné provedení údajné dohody o minimálních cenách uzavřené v polovině roku 1977. Takovéto tvrzení totiž nikdy nebylo vysloveno ani ve správním řízení, ani v rozhodnutí a je v každém případě neodůvodněné, neboť údajná dohoda z poloviny roku 1977, jež stanovuje ceny na 1,25 DEM/kg, se týkala „zastavení ztrát“ a měla být provedena dne 1. srpna, zatímco listopadová dohoda měla ceny zvýšit na 1,30 DEM/kg ke dni 1. prosince. Žalobkyně v tomto ohledu zdůrazňuje, že Komise dosud neposkytla důkaz o souvislosti těchto dvou údajných dohod.

80 Komise vysvětluje, že poznámka ředitele marketingu podniku Hercules (příl. 2 všeob. ozn. nám.) není jediným dokumentem, o němž se při zjištění existence dohody o minimálních cenách opírá, a že tuto poznámku je třeba uvažovat v souvislosti s kontakty mezi podnikem Shell a dalšími výrobci ohledně stanovení cen, přičemž existenci takovýchto kontaktů Shell ve své odpovědi na oznámení námitek připustila (body 3.10 až 3.15). Vzhledem k těmto souvislostem byla Komise oprávněna se domnívat, že uvedená poznámka hodnověrně, přesně a podrobně prokazuje existenci

dohody o minimálních cenách, ačkoli Hercules nebyla informována ICI, nýbrž jiným výrobcem. Pokud jde o dokument nalezený u Solvay, Komise připomíná, že je v rozhodnutí použit především k určení data, k němuž se Solvay začala účastnit rozhovorů o cenách, a že potvrzuje, že rozhovory na toto téma skutečně probíhaly, jak ostatně připustila i žalobkyně.

81 Komise dále vysvětluje, že dokumenty, jež mají prokazovat soutěžní chování podniku Shell, nejsou relevantní, neboť má za to, že je oprávněna použít dokumenty ukazující na existenci kartelové dohody i tehdy, jestliže vedle nich existují důkazy popírající tuto skutečnost a dokumenty ukazující na významnou hospodářskou soutěž.

82 Pokud jde o dohodu z listopadu 1977, Komise tvrdí, že po zjištění, že se Shell účastnila dohody o minimálních cenách, rozhodnutí neuvádí zjištění zvláštní cenové iniciativy v listopadu 1977, nýbrž pouze konstatuje, že dohoda o minimálních cenách byla provedena v několika fázích. Na důkaz toho uvádí, že rozhodnutí (body 16 a 17) všeobecně shrnuje počáteční dohodu o minimálních cenách i iniciativu z listopadu 1977 v téže rubrice s názvem „počáteční dohoda o minimálních cenách“, a že tedy obě skutečnosti neodděluje.

83 Na závěr Komise vysvětluje rozdíl v cenovém cíli (1,25 DEM/kg v létě a 1,30 DEM/kg v listopadu) skutečností, že si Monte po zjištění poklesu cen na 1,00 DEM/kg postupně uvědomila, že pro dosažení požadované úrovně cen bude třeba nemalého úsilí. Z tohoto důvodu stanovila cíl o něco vyšší, než je cena, jíž zamýšlela dosáhnout.

c) Závěry Soudu

84 Soud poznamenává, že žalobkyně ve své odpovědi na oznámení námitek uvedla:

„SICC/SCITCO has made enquiry of executives concerned with polypropylene in 1977. There is no record or recollection of such agreement (the alleged ‘floor price’ agreement in June 1977). On the basis of these enquiries, it appears likely that views were exchanged in 1977 with other producers, including Montepolimeri (then Montedison), Hoechst and ICI as to how the sharp fall in prices might be checked. SICC may have urged operating companies not to sell below a price level corresponding with variable cost. Shell operating companies however, were not prepared to lose market share to give effect to any such recommendation, for at that time they were following a policy of ‘Key Accounts’ ... SICC does not accept that any discussions between producers in mid-1977 were limited to the ‘Big Four’; ... (příl. 2 všeob. ozn. nám.) itself makes clear that other companies were involved. Any such discussions were not in any way connected with subsequent multilateral meetings in the period 1978-1982, which SICC/SCITCO did not attend. With the flood of new capacity in 1977, market conditions were chaotic and producers were incurring serious financial losses. SICC does not know what level of prices may have been considered in any discussions in mid-1977, but the price of 1.25 DM/kg referred to in the Hercules note cited ... would have barely covered variable production costs. In any event, as the Commission fairly acknowledges (paragraph 34 of the Statement of Objections), any attempt by producers to implement any such ‘stop-loss’ floor price agreement wholly failed in the face of the continuation of unbridled price competition ... (Concerning) the alleged price initiative of November 1977, again, the same difficulties in reconstructing events many years ago arise as in the case of the alleged floor price agreement. However, SICC’s researches indicate that executives from the service company may have had discussions concerning

price with Montepolimeri in or about November 1977 and Montepolimeri may have suggested the possibility of increasing prices and may have sought SICC's views on its reactions to any increase. Shell companies continued to lose heavily on their polypropylene businesses; SICC's policy was to recommend the operating companies to support any moves towards increasing prices that would enable losses to be reduced but it recognised that other producers, particularly new entrants, would be likely to hold prices at uneconomic levels to win market share. In that event, Shell operating companies were obliged to meet competitors' offers to retain their market share and to ensure a minimum acceptable loading of the Shell polypropylene plants in Western Europe. For that reason and because of the Shell Group structure SICC could not give Montepolimeri or any producer a commitment that operating companies would sell at increased prices."

[„SICC/SCITCO provedl šetření u řídicích pracovníků, kteří se v roce 1977 věnovali odvětví polypropylenu. Žádný z nich si nevzpomíná na takovou dohodu (dohodu o ‚minimálních cenách‘ údajně uzavřenou v červnu 1977) a neexistuje po ní ani písemná stopa. Na základě tohoto šetření se zdá pravděpodobné, že se v roce 1977 konaly výměny názorů ohledně způsobu kontroly prudkého poklesu cen s jinými výrobci, mezi nimiž byly Montepolimeri (tehdy pod názvem Montedison), Hoechst a ICI. Je možné, že SICC vyzval provozní společnosti k tomu, aby neprodávaly za cenu nižší, než je cena odpovídající variabilním nákladům. Provozní společnosti Shell však nebyly ochotny přijít o své podíly na trhu, aby vyhověly takovému doporučení, neboť v té době vedly politiku „klíčových zákazníků“ ... SICC popírá, že by se rozhovory mezi výrobci v polovině roku 1977 omezovaly na „velkou čtyřku“ ... samotná (příl. 2 všeob. ozn. nám.) jasně ukazuje, že do nich byly zapojeny i další společnosti: žádné z těchto jednání nevykazuje ani nejmenší souvislost s mnohostrannými schůzkami, které se následně konaly v období 1978-1982 a jichž se SICC/SCITCO neúčastnil. Po přílivu nové kapacity v roce 1977 byly tržní podmínky nepřehledné a výrobci čelili závažným finančním ztrátám. SICC není známo, jaká cenová úroveň mohla být zamýšlena během rozhovorů v polovině roku 1977, avšak cena 1,25 DEM/kg, na niž se odkazuje ve výše uvedené písemné poznámce společnosti Hercules, ... by bývala stěží pokrývala variabilní výrobní náklady. V každém případě, jak Komise otevřeně připouští, ... veškeré pokusy výrobců provádět jakoukoli dohodu o minimálních cenách tohoto druhu s cílem zastavit ztráty byly zcela neúspěšné vzhledem k pokračující bezuzdné cenové soutěži ... (Pokud jde o) cenovou iniciativu, která byla údajně podniknuta v listopadu 1977, vyvstávají opět tytéž obtíže dané rekonstrukcí událostí po mnoha letech, jaké vyvstaly i ve věci údajné dohody o minimálních cenách. Šetření provedené SICC však ukazuje, že je možné, že řídicí pracovníci servisní společnosti vedli rozhovory o cenách s Montepolimeri přibližně v listopadu 1977, že Montepolimeri navrhla možnost zvýšení cen a že požádala SICC o vyjádření k takovémuto zvýšení. Společnosti Shell dále zaznamenávaly výrazné ztráty v odvětví polypropylenu; SICC soustavně doporučoval provozním společnostem, aby podporovaly veškeré způsoby zvyšování cen, jež by mohly snížit ztráty, avšak připouštěl, že jiní výrobci, zvláště pak noví, budou pravděpodobně udržovat ceny na neefektivní úrovni, aby získali podíl na trhu. V takovém případě byly provozní společnosti Shell povinny přizpůsobit se nabídce svých konkurentů, aby si udržely svůj podíl na trhu a zajistily alespoň nejmenší přijatelné využití výrobní kapacity továren na polypropylen skupiny Shell v západní Evropě. Z tohoto důvodu a vzhledem ke struktuře skupiny Shell nemohl SICC dát Montepolimeri ani žádnému jinému výrobcu záruku, že provozní společnosti přistoupí na zvýšení cen.“]

85

Právě ve světle těchto poznatků je třeba přezkoumat poznámku zapsanou marketingovým ředitelem podniku Hercules (příl. 2 všeob. ozn. nám.), v níž Komise spatřuje výraz shody vůle mezi členy „velké čtyřky“. Tato poznámka zní:

„Major producers have made agreement (Mont., Hoechst, Shell, ICI) 1. No tonnage control; 2. System floor prices – DOM less for importers; 3. Floor prices from July 1. definitely Aug. 1st when present contracts expire; 4. Importers restrict to 20 % for 1 000 tonnes; 5. Floor prices for 4 month period only – alternative is for existing; 6. Com.(panies) to meet Oct. to review progress; 7. Subject (of the) scheme working – Tonnage restrictions would operate next year.“

[„Hlavní výrobci (Mont., Hoechst, Shell, ICI) se dohodli na následujících bodech: 1. žádná kontrola tonáže; 2. systém minimálních cen pro DOM (vnitrostátní výrobce) s výjimkou dovozců; 3. minimální ceny od 1. července nebo nejpозději od 1. srpna, kdy vyprší stávající smlouvy; 4. dovozci provedou omezení na 20 % pro 1 000 tun; 5. minimální ceny jen na období čtyř měsíců – jinou možností je stávající systém; 6. společnosti se mají sejít v říjnu, aby probraly zaznamenaný pokrok; 7. předmět stávajícího systému – omezení tonáže by byla zavedena od příštího roku.“]

(následuje seznam cen pro tři druhy polypropylenu ve čtyřech vnitrostátních měnách, mj. 1,25 DEM/kg za druh raffia).

86

Soud shledává, že indicie, které žalobkyně předkládá s cílem zmenšit důkazní hodnotu písemné poznámky ředitele marketingu podniku Hercules, nemohou odporovat závěrům, které z ní učinila Komise. Text uvedené poznámky totiž není nejednoznačný a skutečnost, že je špatně napsána, postrádá podpis a nenesení datum, je normální, neboť jde o poznámku zachycenou během rozhovoru, pravděpodobně telefonického, a její protisoutěžní předmět vedl autora k tomu, aby zanechal co nejméně stop. Nepřesné vzpomínky původce poznámky, pokud jde o okolnosti jejího vyhotovení, nezbavují poznámku důkazní hodnoty, neboť její obsah svědčí o tom, že informace v ní obsažené byly poskytnuty jedním z členů „velké čtyřky“, přičemž není nutno upřesňovat kterým. Skutečnost, že tyto informace byly poskytnuty zprostředkovaně, není důležitá, neboť Komise tuto poznámku používá výslovně jako písemný a soudobý důkaz skutkových okolností, jenž svědčí o tom, že výrobci, jiní než původce poznámky, uzavřeli dohodu. Konečně, přesnost předmětných informací činí domněnku, že jde pouze o zvěst šířenou na trhu nebo o naprosto mylné či smyšlené informace, zcela nepravděpodobnou.

87

Navíc vzhledem k tomu, že žalobkyně připustila, že v předmětné době výrobci jednali o cenách, má Soud za to, že Komise byla oprávněna dojít k závěru, že mezi několika výrobci došlo ke shodě vůle ohledně stanovení minimálních cen a že mezi těmito výrobci byla i žalobkyně, přičemž není nutno zjišťovat, zda tyto ceny přijali i jiní výrobci než „velká čtyřka“.

88

To, že dohodnutých minimálních cen nebylo možno dosáhnout, nevylučuje jejich přijetí ze strany žalobkyně, neboť Soud má za to, že i kdyby tato skutečnost byla prokázána, svědčila by nanejvýš o tom, že minimální ceny nebyly uplatňovány. Rozhodnutí (bod 16 poslední pododstavec) však nikterak netvrdí, že předmětných minimálních cen bylo dosaženo, a uvádí, že v listopadu 1977 ceny druhu raffia klesly přibližně na 1,00 DEM/kg.

89

K otázce, zda rozhodnutí tvrdí, že existuje souvislost mezi dohodou o minimálních cenách a cenovou iniciativou z prosince 1977, je třeba poznamenat, že ze znění bodů 16 a 17 rozhodnutí ve spojení s bodem 78 vyplývá, že podle tohoto rozhodnutí

představují dohoda o minimálních cenách a cenová iniciativa z konce roku 1977 jeden celek. Tento názor je založen na skutečnosti, že Shell připustila, že její řídicí pracovníci „zhruba v listopadu 1977 mohli vést rozhovory o cenách s podnikem Montedison a že společnost Montepolimeri mohla zmínit případné zvýšení cen a mohla se zajímat o reakci (podniku Shell) na tuto možnost“, z čehož rozhodnutí vyvozuje (bod 78 třetí pododstavce), že Shell patřila mezi výrobce, kteří v návaznosti na dohodu o minimálních cenách zahájili iniciativu ke dni 1. prosince 1977.

90 V tomto ohledu Soud shledává, že Komise právem vyvodila z odpovědi Shell na oznámení námitek ve spojení s její účastí na dohodě o minimálních cenách, že Shell v návaznosti na tuto dohodu podnikla iniciativu společně s Monte, ICI a Hoechst. Z odpovědi Shell je totiž možné vyvodit, že mezi uzavřením dohody o minimálních cenách a oznámením záměru společnosti Monte zvýšit od 1. prosince 1977 ceny, který byl uveřejněn v ECN, udržovaly Shell a Monte styky ve věci zvyšování cen, neboť v uvedené odpovědi stojí:

„However, SICC’s researches indicate that executives from the service company may have had discussions concerning price with Montepolimeri in or about November 1977 and Montepolimeri may have suggested the possibility of increasing prices and may have sought SICC’s views on its reactions to any increase.“

[„Šetření provedené SICC však ukazuje, že řídicí pracovníci servisní společnosti mohli vést zhruba v listopadu 1977 rozhovory o cenách se společností Montepolimeri a že Montepolimeri mohla zmínit možnost zvýšení cen a mohla se zajímat o reakci SICC na jakýkoli nárůst cen.“]

91 Vzhledem k těmto důkazům žalobkyně neprokázala, že v průběhu uvedených kontaktů svým konkurentům naznačila, že odmítá účast na jakékoli spolupráci tohoto druhu.

92 Z výše uvedeného vyplývá, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že žalobkyně byla jedním z výrobců, mezi nimiž došlo v polovině roku 1977 ke shodě vůle ve věci minimálních cen a v návaznosti na ní ke shodě na cenovém cíli 1,30 DEM/kg ke dni 1. prosinci 1977.

B – Kontakty žalobkyně s účastníky schůzek „vedoucích“ a „odborníků“

a) Napadený akt

93 V rozhodnutí (bod 18, bod 19 třetí pododstavec a bod 78 první tři pododstavce) Komise připouští, že se Shell neúčastnila plenárních schůzí výrobců polypropylenu, které navštěvovali jednak vysocí řídicí pracovníci pro odvětví polypropylenu některých výrobců („vedoucí“), jednak níže postavení řídicí pracovníci zaměřeni na marketing („odborníci“); předmětem těchto schůzí bylo zvláště stanovování cenových cílů a objemů prodeje, jakož i dohled nad jejich dodržováním ze strany výrobců. Rozhodnutí však uvádí, že Shell byla zapojena jak do počáteční dohody o minimálních cenách, tak do jednání, která s ní byla spojena, a že se účastnila schůzek „ad hoc“ s ostatními předními výrobci. Shell sama připustila, že před schůzkami „vedoucích“ a „odborníků“ byla několikrát požádána o vyjádření k případnému zvýšení cen a že po těchto schůzkách byla informována podniky Monte a ICI o navržených cílech, přičemž tyto informace předávala svým provozním společnostem. Vnitřní dokumenty skupiny Shell potvrzují, že Shell věděla o cenových „iniciativách“ a že se jich účastnila, někdy dokonce jako uznávaný vůdce. Od konce roku 1982 se dále zástupce Shell pravidelně účastnil „předběžných schůzek“ čtyř předních výrobců, které se konaly den před každou schůzkou „vedoucích“.

94 Podle rozhodnutí (bod 68 druhý a třetí pododstavec) tyto „předběžné schůzky“ poskytovaly čtyřem předním výrobcům vhodný rámec pro dohodnutí společného stanoviska před plenární schůzí, přičemž cílem bylo podpořit stabilizaci cen přijetím jednotného přístupu. ICI připustila, že témata rozhovorů při předběžných schůzkách byla totožná s těmi, o nichž se hovořilo na schůzích „vedoucích“, jež po nich následovaly; Shell však popřela, že by schůzky „velké čtyřky“ představovaly jakoukoli přípravu na plenární schůze nebo že by sloužily ke sjednocení postoje před nadcházející schůzí. V rozhodnutí se však uvádí, že zprávy z některých těchto schůzek (říjen 1982 a květen 1983) tomuto tvrzení podniku Shell odporují.

95 V rozhodnutí (bod 78 druhý pododstavec) se konečně uvádí, že se provozní společnosti skupiny Shell účastnily místních schůzek konaných za účelem provedení opatření, jež byla dohodnuta během plenárních schůzí, na vnitrostátní úrovni (bod 20 rozhodnutí). Ještě předtím, než se Shell v říjnu 1982 začala účastnit „předběžných schůzek“ „velké čtyřky“, scházela se s dalšími předními výrobci za účelem podrobných rozhovorů o otázkách, jež jsou na pořadu pravidelných schůzek „vedoucích“ a „odborníků“ (bod 109 čtvrtý pododstavec rozhodnutí).

96 Body 16, 17, 19, 30, 31, 35, 45, 47, 48, 57, 62, 63, 67 a 109 rozhodnutí obsahují další zmínky o různých kontaktech mezi podnikem Shell a výrobci, kteří se účastnili schůzek „vedoucích“ a „odborníků“.

b) Argumenty účastnic řízení

97 Žalobkyně zdůrazňuje, že rozhodnutí klade rozhodující důraz na existenci schůzek mezi výrobcí, během nichž docházelo k dohodám o různých tajných opatřeních. Komise však nepopírá, že se společnosti Shell žádné z těchto schůzek neúčastnily. Proto se tyto společnosti také neúčastnily rozhovorů, jež vedly zvláště ke stanovení cílových cen či objemů prodeje nebo k přijetí doprovodných opatření. Postavení Shell je tak totožné s postavením podniků Amoco a BP, které Komise neobviňuje z porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS (bod 78 poslední pododstavec rozhodnutí).

98 Žalobkyně vysvětluje, že její postavení bylo ve skutečnosti následující: věděla o konání schůzek; před schůzkami byla někdy žádána o vyjádření ke všeobecným podmínkám na trhu; byla někdy, avšak ne soustavně, informována o návrzích zvláštních cílů; předávala tyto informace provozním společnostem, přičemž se příležitostně vyjadřovala k plánovaným akcím, avšak tyto společnosti měly nadále volnost v rozhodování.

99 Žalobkyně uznává, že se zástupce Shell účastnil některých schůzek konaných den před schůzemi „vedoucích“ a navštěvovaných i zástupci společností ICI, Monte a Hoechst. Podle žalobkyně se však tyto předběžné schůzky konaly pouze v posledních deseti měsících předmětného období a Shell se účastnila jen asi poloviny z nich. Této okolnosti se tedy nelze právoplatně dovolávat při posouzení účasti společností Shell na protiprávních dohodách.

100 Žalobkyně dodává, že v roce 1981 se konaly pouze dvě ojedinělé schůzky, jichž se účastnily pouze podniky ICI, Shell a Monte, nikoli však Hoechst, ač patří k „velké čtyřce“. Na závěr těchto schůzek nebyla uzavřena žádná dohoda, úmluva ani kartelová dohoda, jak dosvědčuje zpráva ze schůzky ze dne 15. června 1981 (příl. 64b všeob. ozn. nám.). Komise podala závadějí obraz těchto schůzí, pokud jde o jejich frekvenci a povahu, a přisoudila jim v rámci údajných protiprávních dohod význam, který neměly. Tím, že Komise ve spisech, které předložila Soudu, uvádí pravidelné styky, jež měla žalobkyně udržovat s dalšími „předními“ výrobci od roku

1977 po celé období, používá nový argument, který v každém případě přikládá nadměrnou důležitost několika velmi ojedinělým kontaktům, jež nemohly nic změnit na okrajovém postavení podniku Shell v jakékoli údajné protiprávní dohodě.

101 Pokud jde o účast na několika předběžných schůzkách konaných od konce roku 1982 do poloviny roku 1983, žalobkyně uvádí, že se tyto schůzky začaly konat až zhruba deset měsíců před koncem sedmiletého období, během něž trvala údajná kartelová dohoda, že se během tohoto období účastnila předběžných schůzek jen asi před polovinou schůzí „vedoucích“, že výměny názorů nevedly žalobkyni k účasti na žádné protiprávní kartelové dohodě a konečně že tyto schůzky nebyly určeny k tomu, aby umožnily údajnému „direktoriátu“ přípravu na pozdější schůze „vedoucích“.

102 Komise má za to, že není namístě přehánět význam, který v rozhodnutí hrají schůzky označované jako „institucionalizované“. Stejně tak není Komisi jasné, proč žalobkyně nepočítá mezi „institucionalizované“ schůzky i ty, které se konaly mezi „velkou čtyřkou“. Žalobkyně se přitom buď sama, nebo prostřednictvím SCITCO (divize Shell) účastnila dotyčných předběžných schůzek, jejichž důležitost a předmět jsou doloženy poznámkami o telefonických rozhovorech mezi žalobkyní a ICI (příl. 95 a 96 všeob. ozn. nám.) nebo zprávou z jedné z těchto schůzek (příl. 101 všeob. ozn. nám.).

103 Komise uvádí, že ještě předtím, než se na konci roku 1982 začaly pravidelně konat předběžné schůzky, docházelo k pravidelným kontaktům žalobkyně s dalšími „předními“ výrobci, jak Shell připustila ve své odpovědi na oznámení námitek (bod 3.19). Dodává, že na tyto pravidelné kontakty upozorňuje jak oznámení námitek, tak rozhodnutí (bod 109 čtvrtý pododstavec). Komise zvláště tvrdí, že sdělení vztahující se ke schůzce „velké čtyřky“ konané dne 15. června 1981 (příl. 64b všeob. ozn. nám.) jasně ukazuje, že společná odpovědnost těchto podniků na trhu byla uznávanou skutečností a že tyto podniky považovaly za svou povinnost hrát vůdčí úlohu při přijímání iniciativ.

104 Komise uvádí, že jak Shell sama přiznává (příl. 9 všeob. ozn. nám., příloha 2), provozní společnosti skupiny Shell v členských státech se účastnily tzv. „místních“ schůzek, konaných za účelem provedení dohod dosažených na schůzích „vedoucích“ a „odborníků“. Ze všech těchto důvodů není postavení Shell srovnatelné s postavením společností Amoco či BP.

105 Komise tvrdí, že se žalobkyně účastnila všech předběžných schůzek, jež jsou Komisi známy, a že společný postoj „velké čtyřky“ směřující ke zvýšení cen měl souvislost s těmito schůzkami, na nichž se hovořilo o zcela konkrétních věcech. Oba dokumenty, o něž se rozhodnutí v tomto ohledu opírá, totiž dokument společnosti ICI s názvem „Polypropylene Framework“ („Rámeček pro polypropylen“, příl. 87 všeob. ozn. nám.) a sdělení Shell ze dne 20. října 1982 (příl. 100 všeob. ozn. nám. a příl. 30 ozn. nám. Shell), jsou plně relevantní, pokud se vykládají v kontextu schůzek a pokud nejsou navzájem oddělovány. Komise mimochodem poznamenává, že se schůzky v říjnu 1982 účastnila „velká čtyřka“, že tato schůzka představovala předběžnou schůzku a že sdělení ze dne 20. října 1982 (zminěné v bodě 68 rozhodnutí) bylo uplatněno ve všeobecném oznámení námitek (bod 124).

106 Komise má tedy za to, že skutečnost, že se žalobkyně neúčastnila schůzí „vedoucích“ a „odborníků“, není relevantní a že lze s jistotou vyvodit závěr, že žalobkyně přispívala ke stanovování cen, že tyto ceny používala v součinnosti se společnostmi skupiny Shell a že spolupracovala na systému kvót.

c) Závěry Soudu

107 Soud shledává, že Komise právem vyvodila z jednotlivých důkazů uvedených v rozhodnutí – zvláště pak z odpovědi ICI na žádost o informace (příl. 8 všeob. ozn. nám.), z různých zpráv ze schůzek a z tabulek udávajících objemy prodeje a kvóty jednotlivých výrobců – že od prosince 1977 došlo k vytvoření systému pravidelných schůzek mezi výrobcí polypropylenu, že od konce roku 1978 nebo od začátku roku 1979 se konaly schůze „vedoucích“ a „odborníků“, že předmětem těchto schůzí, jimž předsedala nejprve společnost Monte a později společnost ICI, bylo zvláště stanovování cílových cen a objemů prodeje, jakož i přijímání různých opatření k usnadnění provádění cenových cílů, a že během těchto schůzek došlo ke shodě vůle, pokud jde o uvedené cíle a opatření.

108 Dále je třeba poznamenat, že rozhodnutí žalobkyni nevytýká, že se účastnila schůzí „vedoucích“ a „odborníků“, nýbrž že byla v úzkém kontaktu s účastníky těchto schůzí, přičemž poskytovala údaje o své obchodní politice, vysílala své vnitrostátní společnosti na místní schůzky konané za účelem provedení opatření, jež byla dohodnuta na schůzích „vedoucích“ a „odborníků“, na vnitrostátní úrovni, scházela se s některými účastníky těchto schůzí a udržovala s nimi dvoustranné styky.

109 Je tedy třeba přezkoumat, zda Komise právně dostačujícím způsobem prokázala existenci styků mezi žalobkyní a účastníky schůzí „vedoucích“ a „odborníků“ od konce roku 1977 do září 1983.

110 Pokud jde konkrétně o období od konce roku 1977 do roku 1978, žalobkyně se v návaznosti na shodu vůle z roku 1977 účastnila dvou schůzí EATP, přičemž v zápisu z první z nich, konané dne 22. listopadu 1977 (příl. 6 všeob. ozn. nám.), se uvádí, že různí výrobci vyjádřili podporu veřejnému oznámení podniku Monte o zvýšení jeho cen a že žalobkyně učinila toto prohlášení:

„any opportunity to achieve more realistic polypropylene prices will have the full support of Shell. We also noticed the moves in Italy and I feel certain that these are going to spread across Europe“.

(„Shell bude plně podporovat využití jakékoli příležitosti k dosažení realističtějších cen polypropylenu. Zaznamenali jsme také iniciativy podniknuté v Itálii a jsem si jist, že tyto iniciativy se rozšíří po celé Evropě“).

V zápisu z druhé z těchto schůzí, konané dne 26. května 1978 (příl. 7 všeob. ozn. nám.), se uvádí, jakým způsobem různí výrobci zhodnotili výsledky dosažené na trhu v návaznosti na první schůzi z 22. listopadu 1977. Na schůzi konané dne 26. května 1978 žalobkyně prohlásila:

„We have heard most people, both in the informal discussions and around the table this morning plead for stability and cooperation in the economic situation of slow growth in which we find ourselves and with the situation of low demand for our products and surplus capacity ... Last November, I mentioned that the losses being incurred by the polymer producers, by the chemical producers of the world were reaching very large proportions. We have seen further company reports in the last 6 months which have confirmed this, and I put it to you that the magnitude of the sums of money being lost by the chemical industry and by the polymer producers over the coming years are going to lead to some fundamental thinking as...“

(„Dnes dopoledne jsme vyslechli jak v neformálních rozhovorech, tak kolem stolu, že většina názorů se přimlouvá za stabilitu a spolupráci, a to vzhledem

k hospodářské situaci, která se vyznačuje pomalým růstem, nízkou poptávkou po našich výrobcích a přebytkem kapacity ... V listopadu jsem upozornil na to, že ztráty výrobců polymerů a výrobců v chemickém odvětví na celém světě dosahují značných rozměrů. Za posledních šest měsíců jsme četli další zprávy společností, které tuto informaci potvrzují, a ujišťuji vás, že výše finančních ztrát chemického průmyslu a výrobců polymerů v nastávajících letech si vyžádá zásadní přehodnocení situace...“)

111

Soud dále konstatuje, že žalobkyně ve své odpovědi na oznámení námitek uvedla, že v období od roku 1978 do září 1983

„SICC/SCITCO knew that multilateral meetings between producers were taking place from time to time and that the subject matter of the discussions at such meetings included ‘target’ prices. Prior to meetings SICC/SCITCO’s views were sometimes sought on general market conditions including as to the feasibility of price increases. After multilateral meetings had taken place, the service company was sometimes informed (by ICI or Montepolimeri) that particular price ‘targets’ had been proposed, and passed this market information to the operating companies. SICC/SCITCO’s support might be sought for the proposed move, and in response the service company would make it clear that it could not commit the Shell operating companies even to work towards the goal of attaining the ‘target’ prices ... SICC/SCITCO informed the operating companies of the ‘target’ price as part of a general market intelligence service that it provided to the operating companies. It did not ordinarily tender advice as to the appropriate action the operating companies should take. On occasions, however, it would commend to the operating companies moves towards higher prices as a means of reducing losses; but on other occasions SICC/SCITCO would agree with operating companies that they should hold current prices so as to retain volume and market share. The operating companies would make their own pricing decision on their evaluation of the local market, bearing in mind their volume objectives.“

[„SICC/SCITCO věděl, že se občas konají mnohostranné schůzky mezi výrobci a že rozhovory probíhající během těchto schůzek se týkají zvláště ‚cílových cen‘. Před těmito schůzkami byl SICC/SCITCO někdy žádán o vyjádření ke všeobecným podmínkám na trhu, zvláště pak k možnosti zvýšení cen. Po mnohostranných schůzkách byla někdy informována servisní společnost (prostřednictvím ICI nebo Montepolimeri) o tom, že byly navrženy zvláštní ‚cílové ceny‘, a tato společnost předávala tuto informaci o tržních podmínkách provozním společnostem. Docházelo k tomu, že SICC/SCITCO byl žádán o podporu navržené operaci a že odpovídal, že nemůže uložit provozním společnostem Shell ani to, aby se pokoušely dosáhnout ‚cílové ceny‘ ... SICC/SCITCO dal ‚cílovou cenu‘ na vědomí provozním společnostem v rámci všeobecné služby předávání informací o trhu, kterou poskytoval provozním společnostem. Obvykle neposkytoval rady ohledně strategie, kterou by provozní společnosti měly přijmout. Příležitostně jim však mohl doporučovat kroky vedoucí ke zvýšení cen za účelem omezení ztrát; jindy však SICC/SCITCO mohl s provozními společnostmi též ujednat, že tyto společnosti zachovají současné ceny, aby byly udrženy jak objemy prodeje, tak podíly na trhu. Provozní společnosti pak samy přijímaly rozhodnutí v oblasti cen, přičemž vycházely z vlastního hodnocení místního trhu se zřetelem ke svým objemovým cílům.“]

112 Je třeba uvést, že žalobkyně tyto skutečnosti potvrdila ve spisech, které předložila Soudu, a že odpověď společnosti ICI na žádost o informace (příl. 8 všeob. ozn. nám.) rovněž potvrzuje jejich pravdivost, neboť se v ní uvádí:

„The relationship between these producers (Alcudia, Amoco, BP, Hercules and Shell) and producers which participated was simply one whereby these producers would usually be advised of the upshot (if any) of meetings.“

[„Vztah mezi těmito výrobci (Alcudia, Amoco, BP, Hercules a Shell) a zúčastněnými výrobci byl jednoduše vztahem, v rámci nějž zúčastnění výrobci získávali všeobecné informace o výsledku schůzek (pokud bylo nějakého dosaženo).“]

113 Soud dále poznamenává, že tyto důkazy jsou potvrzeny dokumenty pocházejícími z doby sporných skutečností.

114 Soud proto shledává, že existenci styků mezi žalobkyní a účastníky schůzí „vedoucích“ a „odborníků“ dokazuje uvedení objemů prodeje za jednotlivé měsíce a roky v různých tabulkách vedle názvu žalobkyně (příl. 55 a další všeob. ozn. nám., a dále příl. 23, 25, 28 a 32 všeob. ozn. nám.). Většina žalobkyň ve svých odpovědích na písemnou otázku Soudu připustila, že tabulky nalezené u podniků ICI, ATO a Hercules by nebylo možné sestavit na základě statistiky systému pro výměnu informací Fides. Ve své odpovědi na žádost o informace (příl. 8 všeob. ozn. nám.) ICI k jedné z těchto tabulek uvedla, že „the source of information for actual historic figures in this table would have been the producers themselves“ („zdrojem, z něhož pocházejí číselné údaje za uplynulá období, které jsou v této tabulce uvedeny, museli být sami výrobci“). Komise tedy byla oprávněna dojít k závěru, že údaje týkající se společnosti Shell, které jsou uvedené v těchto tabulkách, byly poskytnuty touto společností samou.

115 V této souvislosti je třeba zdůraznit, že uvedený závěr je potvrzen odpovědí ICI na žádost o informace, neboť tato neobsahuje ohledně podniku Shell totéž hodnocení jako ohledně výrobců Amoco, Hercules a BP, pokud jde o zdroj číselných údajů o prodejech uvedených v těchto tabulkách, totiž že tito výrobci

„did not report as a group, they did not report individually, and they were not represented at the meetings. In passing it should be stated that even when Hercules did attend meetings they would not report their figures.“

By way of explanation, Amoco/Hercules/BP are ‘grouped’ together in the table because, in the absence of any specific data relating to their sales volume, their sales volume was calculated by deducting from known total sales for West Europe (derived from FIDES data) the total of sales made by other producers which had declared details of their sales volume.“

[„neposkytovali údaje hromadně ani jednotlivě a neměli zastoupení na schůzích. Je třeba mimochodem upozornit na to, že i kdyby se Hercules schůzí účastnila, nesdělovala by své číselné údaje.“

Pro vysvětlení, Amoco/Hercules/BP jsou v tabulce ‚seskupeny‘, neboť při neznalosti jakýchkoli konkrétních údajů o objemu jejich prodeje byl tento objem vypočítán odečtením součtu objemů ostatních výrobců, kteří sdělili přesný údaj o svém prodeji, od celkového objemu prodeje zjištěného pro západní Evropu (založeného na údajích systému Fides)“].

116

K těmto poznatkům je třeba mimoto dodat, že z odpovědi žalobkyně na oznámení námitek vyplývá, že provozní společnosti skupiny Shell se účastnily místních schůzek pro Spojené království (šest ročně), Belgie (jednou za čtyři až šest týdnů), Itálii (pravidelně), Dánsko (příležitostně) a Nizozemsko (v září 1983). Ačkoli se žalobkyně dovolává toho, že předmětem účasti na těchto schůzkách bylo získávání všeobecných informací o podmínkách na trhu, jediné dvě zprávy z těchto schůzek, které jsou dostupné, ukazují, že předmětem uvedených schůzek byly místně zaměřené rozhovory o opatřeních, jež byla rozhodnuta na schůzích „vedoucích“ a „odborníků“. Zpráva z místní schůzky pro Spojené království ze dne 18. října 1982 (příl. 10 všeob. ozn. nám.), jíž se účastnila Shell UK, ukazuje, že přítomní výrobci si na ní vyměňovali informace o prodejích uskutečněných nad cílovou cenou a pod ní, posuzovali některé problémy trhu a analyzovali situaci vzhledem ke svým zákazníkům. Předmět těchto schůzek potvrzuje zpráva ze schůze „odborníků“ ze dne 9. června 1982 (příl. 25 všeob. ozn. nám.), v níž se uvádí:

„From this it was felt that it was impossible to reach the target level of 36 BFR/kg etc in June, ICI & DSM pressed for a major push in Belgium as it would have beneficial effects on the surround countries + bring Shell back into the fold without any producers having to put too much at stake in terms of volume. After a lot of discussions DSM agreed to call a meeting on 16th June to be attended by some marketing managers as well as local representatives. The objectives would be to quote the target levels absolutely rigidly for July.“

(„Tato skutečnost vyvolala dojem, že v červnu není možné dosáhnout cílové výše 36 BEF/kg atd.; ICI a DSM se zasazovaly o vyvinutí výrazného tlaku v Belgii, protože takovýto tlak by měl příznivé účinky v sousedních zemích + by umožnil podniku Shell návrat, aniž by výrobci museli dávat v sázku příliš mnoho ve smyslu objemu. Po dlouhotrvajících rozhovorech DSM souhlasila se svoláním schůze, jíž se měli zúčastnit obchodní ředitelé i místní zástupci, na 16. června. Cílem mělo být bezvýhradné prosazení cílových úrovní pro měsíc červenec.“)

Z odpovědi žalobkyně na oznámení námitek vyplývá, že se schůze konané dne 16. června zúčastnila.

117

Dále je třeba dodat, že v roce 1981 se žalobkyně zúčastnila dvou schůzek, a to dne 27. května 1981 schůzky mezi podniky Shell a ICI a dne 15. června 1981 schůzky mezi ICI a Monte (příl. 64 všeob. ozn. nám.), v roce 1982 pak dvou schůzek zástupců „velké čtyřky“ ve dnech 13. října a 20. prosince 1982 a v roce 1983 pěti takových schůzek. V tomto ohledu je třeba uvést, že tvrzení žalobkyně, podle něž se jednalo pouze o část schůzek „velké čtyřky“, není podloženo, neboť žalobkyně v odpovědi na otázku Soudu tvrdila, že jí není nic známo o žádné další předběžné schůzce mezi společnostmi ICI, Hoechst a Monte při jakékoli jiné příležitosti.

118

Žalobkyně tvrdí, že předmět těchto schůzek byl nezávislý na předmětu schůzí „vedoucích“ a „odborníků“. Soud má naopak na základě zpráv týkajících se styků mezi žalobkyní a dalšími „předními výrobci“ za to, že předmět těchto schůzek úzce souvisel s předmětem schůzí „vedoucích“ a „odborníků“. Zprávy ze dvou schůzek z roku 1981 totiž svědčí o tom, že jejich předmětem byly rozhovory o výši cen a systémech kvót, neboť v první z nich se uvádí (příl. 64a všeob. ozn. nám.):

„This meeting was arranged to review the polypropylene scene and to seek SICC's views on the volume scheme put forward by Montepolimeri in Rome ... Current price levels were compared and Shell seemed to have much the same view as ourselves“

(„Tato schůze byla svolána k posouzení trhu s polypropylenem a získání stanoviska SICC k systému objemů, který navrhla společnost Montepolimeri v Římě ... Byly porovnány současné ceny a zdálo se, že názor podniku Shell je velmi blízký našemu“)

(následuje přehled cen), v druhé zprávě se pak uvádí (příl. 64b všeob. ozn. nám.):

„Possible solutions included (a) sanctions (not a great success so far on PVC), (b) control production which is within the power of the bosses [L. (zástupce žalobkyně) thought propylene availability might scupper this], (c) quotas which Z. favoured but L. discounted, (d) new initiative by the 4 majors whereby they accommodated the hooligans in Europe and made up the loss by sales in ROW markets. Given that W European sales would probably not exceed 105 kt/month for the next few months and then not over 125 kt for the remainder of the year say 115 kt average for July-Sept and exports continued at 30 kt/month there would still be a surplus of capacity of 10 kt/month. Shared by the Big Four each would have to drop 2.5 kt/m in Europe equivalent to 30 kt/yr of say 2.3 % market share. I said that despite L.'s contention about ROW prices that such a proposal would be totally unacceptable to us, (e) a flat price increase of say DM 0.20/kg wef 1st July – this avoids unrealistic requirements for the lowest priced business.“

[„Mezi možnými řešeními byly (a) sankce (u PVC dosud neměly velký úspěch), (b) kontrola výroby, která je v pravomoci vedoucích (L. měl za to, že dostupnost propylenu může toto řešení ohrozit), (c) použití kvót, k nimž Z. zaujal příznivé stanovisko, avšak L. neprojevil příliš mnoho nadšení, (d) nová iniciativa ‚velké čtyřky‘, která by pojala evropské ‚hooligans‘ a vyrovnala ztráty z prodeje na trzích ROW (‚rest of the world‘ – ‚zbytek světa‘). Vzhledem k tomu, že prodej v západní Evropě v příštích měsících pravděpodobně nepřekročí 105 kt měsíčně a pak do konce roku zřejmě nepřekročí 125 kt s průměrem asi 115 kt v červenci až září a vývoz bude pokračovat v objemu 30 kt za měsíc, vznikala by stále kapacitní přebytek 10 kt měsíčně. Při rozdělení mezi ‚velkou čtyřku‘ by se každý člen musel v Evropě vzdát 2,5 kt měsíčně, což odpovídá 30 kt ročně, tedy 2,3 % podílu na trhu. I přes tvrzení L. o cenách, které mají být uplatněny pro zbytek světa, jsem prohlásil, že takovýto návrh je pro nás zcela nepřijatelný, (e) čisté zvýšení cen řekněme o 0,20 DEM/kg s účinností od 1. července – toto řešení se vyhýbá nereálným požadavkům pro smlouvy s nejnižšími cenami.“]

119

Soud má za to, že předmětem schůzek „velké čtyřky“, které se konaly den před schůzemi „vedoucích“, bylo určit postupy, které by mohly být společně uplatněny s cílem zvýšit ceny, jak ukazuje souhrnná zpráva vypracovaná zaměstnancem ICI, která měla informovat jeho kolegu o obsahu předběžné schůzky konané dne 19. května 1983, již se účastnila „velká čtyřka“ (příl. 101 všeob. ozn. nám.). Tato zpráva popisuje návrh, který měl být předložen na schůzi „vedoucích“ dne 20. května. ICI ve své odpovědi na žádost o informace k této zprávě uvádí, že

„A meeting of the ‘Big Four’ which had taken place on 19 May 1983 immediately prior to a ‘Bosses’ meeting held on 20 May. The ‘Big Four Pre-meeting’ took place in Barcelona ... the outcome of the meeting was a proposal for a ‘Target Price’ for raffia of DM 1.85/kg with effect from 1 July 1983.“

(„Schůzka ‚velké čtyřky‘, která se konala dne 19. května 1983, bezprostředně před schůzí ‚vedoucích‘ konanou dne 20. května. ‚Předběžná schůzka velké čtyřky‘ se konala v Barceloně ... výsledkem této schůze byl návrh ‚cílové ceny‘ 1,85 DEM/kg za druh raffia s účinností od 1. července 1983.“)

Dále je třeba poznamenat, že zpráva ze schůze „odborníků“ ze dne 1. června 1983 (příl. 40 všeob. ozn. nám.), která následovala po schůzi konané dne 20. května, uvádí, že:

„those present reaffirmed complete commitment to the 1.85 move to be achieved by 1st July. Shell was reported to have committed themselves to the move and would lead publicly in ECN“.

(„účastníci znovu potvrdili svou plnou podporu cíli 1,85, který má být dosažen ke dni 1. července. Bylo sděleno, že Shell se zavázala k tomuto kroku a veřejně ho oznámí v ECN“).

Ve výše zmíněné souhrnné zprávě stojí, že „Shell to lead – ECN article 2 weeks. ICI informed“ („Shell převezme vedení – článek v ECN do dvou týdnů. ICI informována“).

120 To je zřejmé také z poznámky o telefonických rozhovorech žalobkyně s ICI ve dnech 9. a 10. září 1982, v níž se uvádí:

„I spoke to L. to get his reaction to the sugges(tion) that the 4 majors might operate a compensation scheme amongst themselves whilst the price initiative was being forced through.“ (příl. 95 všeob. ozn. nám.)

(„Mluvil jsem s L., abych zjistil jeho postoj k návrhu, že by ‚velká čtyřka‘ mohla mezi sebou zavést systém vyrovnávání, zatímco cenová iniciativa je prosazována silou.“)

121 Soud se v důsledku toho domnívá, že nepřítomnost žalobkyně na schůzích „vedoucích“ a „odborníků“ nebyla náhodná. Byla součástí strategického záměru žalobkyně požívat výhod, jež měly plynout z těchto schůzí, a přitom nepodstupovat nebezpečí související s účastí na schůzích navštěvovaných tolika výrobci, tedy být s nimi ve styku bez přímé účasti. To vyplývá také z vnitřního sdělení žalobkyně ze dne 15. února 1982 (příl. 94 všeob. ozn. nám.), v němž shledává, že cenové iniciativy „velké čtyřky“ jsou neúčinné, a dále uvádí:

„SCITCO will NOT participate in any poly-competitor meetings, but will try to keep informed of their activities & ambitions through CITP bilateral contacts.“

(„SCITCO se nebude účastnit žádné schůze s více soutěžiteli, avšak bude se snažit informovat se o jejich činnosti a záměrech prostřednictvím dvoustranných styků v rámci CITP.“)

V kontextu celého dotčeného dokumentu je třeba pojem „poly-competitor meetings“ vykládat tak, že znamená nikoli „polypropylene competitor meetings“, nýbrž „multi-competitor meetings“, a to ze dvou důvodů. Prvním je to, že na všech dalších místech tohoto dokumentu i v dalších dokumentech je pojem „polypropylene“ nahrazován zkratkou „PP“, a nikoli „poly“, a dále že pojem „poly-competitor meetings“ je třeba uvažovat v protikladu k pojmu „bi-lateral meetings“, který je v dokumentu uveden o čtyři řádky níže. Druhým důvodem je, že tento výklad dokumentu je potvrzen jiným dokumentem s datem 18. října 1982 (příl. 96 všeob. ozn. nám.), jenž pochází od ICI a v němž se uvádí:

„L. of SCITCO said that ... he would be willing to attend meetings of the big four but not wider gatherings.“

(„L. ze SCITCO řekl, že ... bude ochoten účastnit se schůzí ‚velké čtyřky‘, ale ne schůzí s širší účastí.“)

122 Dále, účast provozních společností Shell na místních schůzkách a účast žalobkyně na schůzkách „velké čtyřky“ usnadňovaly stanovování cílových cen a objemů prodeje na schůzích „vedoucích“ a „odborníků“.

123 Z tohoto důvodu Soud shledává, že žalobkyně udržovala pravidelné styky s účastníky schůzí „vedoucích“ a „odborníků“ a že účel těchto styků byl totožný s účelem uvedených schůzí.

124 Soud má za to, že skutečnost, že Komise neshledala totéž v případě podniků Amoco a BP, jejichž jména jsou rovněž obsažena ve výše uvedených tabulkách, tato zjištění nezeslabuje. Postavení těchto podniků se liší od postavení žalobkyně tím, že se tyto podniky neúčastnily žádných schůzek výrobců, jejichž předmětem by bylo zvláště stanovování cílových cen a objemů prodeje, zatímco provozní společnosti skupiny Shell se účastnily místních schůzek, a dále že se žalobkyně účastnila schůzek předních výrobců konaných v letech 1981, 1982 a 1983. Proto mohla Komise právem shledat, že nemá dostatečné důkazy, že se podniky Amoco a BP účastnily spolupráce, jejíž předmět by byl protisoutěžní (bod 78 poslední pododstavec rozhodnutí). Existence takovéto spolupráce je však základem důkazního systému uplatněného v rozhodnutí. Navíc podniky Amoco a BP nenáležely mezi výrobce, mezi nimiž došlo v roce 1977 ke shodě vůle ohledně minimálních cen nebo cenové iniciativy zahájené od 1. prosince uvedeného roku. Rozdíl mezi postavením těchto podniků a postavením žalobkyně je tudíž důvodem pro odlišné zacházení.

125 Z předchozích úvah vyplývá, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že žalobkyně udržovala mezi rokem 1977 a zářím roku 1983 pravidelné styky s dalšími výrobci polypropylenu, kteří byli zapojeni do systému pravidelných schůzek, že předmět těchto styků byl totožný s předmětem uvedených schůzek, že provozní společnosti skupiny Shell se účastnily místních schůzek, jejichž předmět navazoval na předmět schůzí „vedoucích“ a „odborníků“, jichž se žalobkyně neúčastnila, a že se žalobkyně účastnila schůzek s dalšími předními výrobci v letech 1981, 1982 a 1983.

C – Cenové iniciativy, opatření k usnadnění provedení těchto iniciativ a kvóty

126 Podle rozhodnutí (body 28 až 51) byl systém stanovování cenových cílů prováděn prostřednictvím cenových iniciativ, z nichž šest bylo zjištěno; první trvala od července do prosince 1979, druhá od ledna do května 1981, třetí od srpna do prosince 1981, čtvrtá od června do července 1982, pátá od září do listopadu 1982 a šestá od července do listopadu 1983. Bylo údajně dohodnuto (bod 26 druhý pododstavec rozhodnutí), že pro dosažení účinku cenových iniciativ je třeba vytvořit podmínky příznivé zvyšování cen. Proto byla na schůzkách pravidelně doporučována či dojednávána různá opatření s cílem usnadnit provedení plánované iniciativy. Výrobci dále všeobecně připustili, že pro vytvoření tržních podmínek příznivých dohodnutým cenovým iniciativám je třeba nastolit trvalý systém regulace objemů (bod 52 první pododstavec rozhodnutí).

C.1 – Roky 1979 a 1980

b) Napadený akt

127 K první cenové iniciativě Komise poznamenává (bod 29 rozhodnutí), že nemá žádnou podrobnou informaci ke schůzkám konaným ani iniciativám plánovaným v první části roku 1979. Zpráva ze schůzky konané ve dnech 26. a 27. září 1979 nicméně ukazuje, že byla plánována iniciativa založená na ceně druhu raffia 1,90 DEM/kg od 1. července a 2,05 DEM/kg od 1. září. To potvrzuje zpráva z interní

schůzky Shell konané dne 5. července 1979, v níž se uvádí: „cenový cíl ke dni 1. července 1979 byl stanoven na 1,90 DEM/kg, ale této úrovně nebylo dosaženo, zvláště ve Francii a v Německu“. Podle odborného tisku počítala Monte se zvýšením svých cen na 2,05 DEM/kg k 1. září, a to s podporou Shell a ICI pro tento krok. Komisi jsou známy cenové pokyny některých výrobců jiných než ICI a Shell, z nichž vyplývá, že uvedení výrobci dali svým prodejním místům příkaz používat od 1. září tuto výši cen nebo její ekvivalent ve vnitrostátní měně, a to ve většině případů ještě předtím, než bylo plánované zvýšení oznámeno v odborném tisku (bod 30 rozhodnutí).

128 V rozhodnutí (bod 31) se uvádí, že koncem září 1979 se cena druhu raffia pohybovala mezi 1,70 a 1,75 DEM/kg, tedy mírně pod cílovou hladinou. Zpráva ze schůze oborové skupiny Shell pro odvětví polypropylenu konané dne 12. září 1979 v tomto ohledu uvádí: „Předseda zdůrazňuje, že cenového cíle pro září 2,05 DEM/kg nebylo dosaženo, což je pro Shell zvláště škodlivé vzhledem k výši našich režijních nákladů ... Bylo obtížné dále zvyšovat ceny bez podnětu, kterým by bylo zvýšení ceny monomerů, zvláště když někteří konkurenti zaznamenávají zisky při současné výši prodejních cen.“

129 Z důvodu obtíží při zvyšování cen se tedy výrobci rozhodli na schůzkách konaných ve dnech 26. a 27. září 1979 odložit plánované datum, k němuž mělo být dosaženo cíle, o několik měsíců, konkrétně na 1. prosince 1979, přičemž nový plán spočíval v „udržení“ již dosažených výší po celý měsíc říjen s možností přechodného zvýšení na 1,90 nebo 1,95 DEM/kg v listopadu (bod 31 první dva pododstavce rozhodnutí).

130 Ačkoli rozhodnutí (bod 32) připouští, že nebyla nalezena žádná zpráva ze schůzek konaných v roce 1980, tvrdí, že se výrobci v průběhu tohoto roku setkali nejméně sedmkrát (viz tabulka 3 rozhodnutí). Začátkem roku odborný tisk oznámil, že výrobci jsou nakloněni vyvinutí silného cenového tlaku v průběhu roku 1980. Místo toho však došlo k výraznému snížení tržních cen, které poklesly na úroveň 1,20 DEM/kg i méně, a teprve asi od září se začaly ustalovat.

131 Podle rozhodnutí (bod 31 třetí pododstavec) v průběhu schůze ve dnech 26. a 27. září 1979 „(byla) uznána zásadní potřeba přísného systému kvót“; ve zprávě z této schůze je zmíněn plán navržený nebo přijatý v Curychu s cílem omezit měsíční prodeje na 80 % průměru zaznamenaného během prvních osmi měsíců uvedeného roku.

132 Rozhodnutí (bod 52) uvádí, že již před srpnem 1982 byly prováděny různé plány rozdělení trhu. Každému výrobcí byl přidělen určitý procentní podíl na celkovém odhadovaném objemu objednávek, avšak v této fázi zatím neexistovalo žádné soustavné omezování celkové výroby. Celkové odhady trhu tak byly pravidelně upřesňovány a objem prodeje každého výrobce vyjádřený v počtu tun byl upravován tak, aby odpovídal povolenému procentnímu podílu.

133 Pro rok 1979 byly stanoveny objemové cíle (vyjádřené v tunách); byly založeny přinejmenším částečně na prodeji dosaženém v průběhu tří předchozích let. Tabulky nalezené u ICI udávají „upravený cíl“ pro jednotlivé výrobce na rok 1979 ve srovnání se skutečně prodaným počtem tun v tomto období v západní Evropě (bod 54 rozhodnutí).

134 Koncem února 1980 se výrobci dohodli na objemových cílech pro rok 1980, opět vyjádřených v počtu tun, na základě celkového ročního prodeje odhadovaného na 1 390 000 tun. Podle rozhodnutí (bod 55) byly u ATO a ICI nalezeny tabulky s údaji o dohodnutých cílech pro každého výrobce na rok 1980. Protože se tento první odhad

celkového trhu ukázal jako příliš optimistický, kvóta pro každého výrobce musela být upravena směrem dolů tak, aby odpovídala celkové spotřebě pouhých 1 200 000 tun pro tento rok. Prodej uskutečněný jednotlivými výrobci s výjimkou společností ICI a DSM zhruba odpovídal jejich cílům.

b) Argumenty účastnic řízení

135 Žalobkyně popírá, že se účastnila cenových iniciativ, o nichž rozhodnutí tvrdí, že byly dohodnuty na schůzích „vedoucích“ a „odborníků“, jichž se žalobkyně neúčastnila.

136 Žalobkyně zdůrazňuje, že Komise během správního řízení nikdy nezmínila údajnou cenovou iniciativu v červenci 1979 ani účast společností Shell na takové iniciativě a že se v rozhodnutí nyní dovolává zprávy z interní schůze Shell konané dne 5. července 1979 (příloha 9 odpovědi Shell na oznámení námitek, dále jen „příl. odpovědi Shell na oznámení námitek“), přičemž Komise nikdy nevyzvala Shell, aby se k této zprávě vyjádřila. Neexistuje tedy žádný důkaz umožňující vytknout společnostem Shell, že se účastnily dohody o cenách v červenci 1979, a to zvláště s přihlédnutím k situaci na trhu, pro niž byla příznačná intenzivní hospodářská soutěž.

137 Pokud jde o měsíc září 1979, žalobkyně tvrdí, že Komise vychází pouze z nic nedokazující skutečnosti, že po získání informace o zamýšleném zvýšení cen podniku Monte z odborného tisku Shell vyjádřila své příznivé stanovisko k tomuto zvýšení v článku zveřejněném v ECN dne 30. července 1979. Žalobkyně dále připomíná, že pokud Komise hodlá vycházet také ze zprávy z interní schůze Shell konané dne 12. září 1979 (příl. 10 odpovědi Shell na oznámení námitek), předchozí poznámky týkající se zprávy ze schůze dne 5. července 1979 platí i pro tuto zprávu. Tento dokument je mimoto citován nepřesně, a Komise jej tedy vykládá nesprávně.

138 Žalobkyně zdůrazňuje, že neexistuje žádný důkaz, že přispěla k posunutí cíle ze září na prosinec 1979 nebo že někdy přijala opatření směřující k přijetí zářijového cíle. Shromážděné soudobé důkazy naopak svědčí o tom, že v té době stanovovala své ceny nezávisle po skončení obvyklých jednání se zákazníky.

139 Pokud jde o kvóty, žalobkyně uvádí, že ve své odpovědi na oznámení námitek odmítla veškerá tvrzení Komise, přičemž zvláště uplatňovala, že společnosti skupiny Shell určovaly své objemové cíle nezávisle; že stanovování jejich rozpočtů a výrobních a prodejních plánů obvykle probíhalo před schůzkami a nebylo později výsledky těchto schůzek zpochybňováno, a to i když podíl na trhu přidělený podniku Shell ostatními výrobci byl vyšší než cílový podíl, který si Shell určila sama; že údaje stanovené společnostmi i zaznamenané objemy prodeje se výrazně lišily od údajů přidělených podniku Shell ostatními výrobci a konečně že se společnosti Shell neúčastnily schůzek a že Shell neznala kvóty přidělené ostatním výrobcům a nevyměňovala si s nimi informace. Podle žalobkyně tak společnosti Shell vedly ve věci objemů prodeje svou vlastní, zcela nezávislou politiku.

140 Žalobkyně zvláště vysvětluje, že odkaz na „cíle“ Shell uvedený v různých dokumentech od jiných výrobců není přesvědčivý, a to jednak proto, že tyto údaje mohly být žalobkyni přiděleny bez jejího svolení jinými výrobci na základě údajů dostupných na trhu, a dále že tyto údaje neodpovídaly ani vnitřním cílům Shell, ani prodeji, který uskutečnila na trhu.

141 Komise vysvětluje, že pokud jde o cenovou iniciativu z července až prosince 1979, nečinila žádný samostatný závěr o existenci dohody v měsíci červenci 1979, nýbrž

zaujala stanovisko, že existovala dohoda a jednání ve vzájemné shodě a že iniciativa z července až prosince 1979 tvořila jejich součást.

142 K měsíci září 1979 Komise uvádí, že veškeré poznatky, z nichž vychází, jasně ukazují, že Shell disponovala informacemi o jednání ostatních výrobců, které nebylo možno získat z tisku, a že přijala společný cíl, neboť vydala cenové pokyny pro Spojené království (příl. A dopisu ze dne 29. března 1985), které byly v plné shodě s cenovými pokyny, jež vydala společnost ICI na základě schůzky výrobců (příl. 12 všeob. ozn. nám.), i s cenovými pokyny ostatních výrobců. Ve své duplice Komise připouští, že cenové pokyny žalobkyně nesou totéž datum jako oznámení podniku Monte o zvýšení cen uveřejněné v ECN, avšak považuje to za bezvýznamné, neboť rychlost jednání žalobkyně prokazuje předchozí styky.

143 Komise dále uvádí, že nikdy netvrdila, že pro měsíc prosinec 1979 byla přijata nová dohoda o cenách (nebo jen iniciativa), nýbrž pouze, že cíl pro září byl odložen na prosinec.

144 Komise má za to, že účast žalobkyně na dohodách o kvótách týkajících se roku 1979 dokazuje nedatovaná tabulka nalezená u společnosti ICI, jež nese název „Producers' Sales to West Europe“ („Prodeje výrobců v západní Evropě“, příl. 55 všeob. ozn. nám.) a která udává pro všechny výrobce polypropylenu v západní Evropě číselné údaje o prodeji v kilotunách za roky 1976, 1977 a 1978 a číselné údaje v rubrikách „1979 actual“ („skutečné údaje za rok 1979“) a „revised target“ („revidovaný cíl“). Podniku Shell tabulka přiděluje „revised target“ („revidovaný cíl“) 150,3 kilotuny a „1979 actual“ 144,8 kilotun. Protože tato tabulka obsahuje informace, které musí být přísně chráněny jakožto obchodní tajemství, nemohla být vypracována bez účasti Shell.

145 Dodává, že zápis ze schůzky konané ve dnech 26. a 27. září 1979 (příl. 12 všeob. ozn. nám.) potvrzuje, že otázka kvót byla předmětem schůzek výrobců konaných v té době.

146 Komise tvrdí, že dohoda o kvótách byla uzavřena také ohledně roku 1980. Toto tvrzení zakládá převážně na tabulce s datem 26. února 1980 nalezené u společnosti ATO, jež nese název „Polypropylene – Sales target 1980 (kt)“ [„Polypropylen – Prodejní cíl 1980 (kt)“, příl. 60 všeob. ozn. nám.] a která pro všechny výrobce v západní Evropě porovnává „1980 target“ („cíl pro rok 1980“), „opening suggestions“ („počáteční návrhy“), „proposed adjustments“ („navržené úpravy“) a „agreed targets 1980“ („dohodnuté cíle pro rok 1980“). Tento dokument ukazuje postup, jakým byly kvóty stanoveny. Komise tvrdí, že ve své odpovědi na žádost o informace (příl. 8 všeob. ozn. nám.) společnost ICI k tomuto dokumentu uvedla, že „the source of information for actual historic figures in this table would have been the producers themselves“ („zdrojem, z něhož pocházejí číselné údaje za uplynulá období, které jsou v této tabulce uvedeny, museli být sami výrobci“). Tento výklad potvrzuje dále zpráva ze dvou schůzek z ledna 1981 (příl. 17 všeob. ozn. nám.), během nichž byly objemové prodejní cíle porovnány s množstvími, která jednotliví výrobci skutečně prodali.

147 Komise zdůrazňuje, že účelem systému kvót bylo stabilizovat podíly na trhu. Proto se dohody týkaly podílů na trhu, které byly poté převedeny na tonáže, jež sloužily jako referenční údaje, neboť bez takového převodu by nebylo možné zjistit, od kterého okamžiku má účastník kartelové dohody zbrzdit své prodeje, aby dohodám vyhověl. Proto bylo nutné předpovědět celkový objem prodeje. Jelikož počáteční odhad pro rok 1980 se ukázal jako příliš optimistický, bylo třeba původně

odhadovaný celkový objem prodeje vícekrát pozměnit, což vedlo k úpravě tonáží přidělených každému z podniků.

c) Závěry Soudu

148 Soud má za to, že účast žalobkyně na cenové iniciativě v červnu až prosinci 1979 a na systému kvót v letech 1979 a 1980 je třeba přezkoumat ve světle kontaktů, které žalobkyně udržovala s účastníky schůzí „vedoucích“ a „odborníků“ a jejichž existenci Komise prokázala právně dostačujícím způsobem.

149 Je třeba uvést, že dne 30. července 1979 Shell zaslala vnitrostátním společnostem skupiny vnitřní sdělení s názvem „Polypropylene increase – 1st September, 1979“ („Polypropylen/zvýšení – 1. září 1979“, příloha Shell A1 dopisu ze dne 29. března 1985, dále jen „přil. Shell A1 dopisu ze dne 29. března 1985“). Toto sdělení obsahuje ceny, které měly vstoupit v platnost dne 1. září 1979 a které jsou totožné s cenami konkurentů Shell. Toto sdělení výslovně odkazuje na článek uveřejněný v ECN dne 30. července 1979, v němž se hovoří o oznámení podniku Monte o zvýšení jeho cen ke konci srpna a o podpoře, které se tomuto kroku dostalo ze strany společností ICI a Shell. Sdělení navazuje na dálnopis, který Shell zaslala provozním společnostem skupiny dne 24. července 1979 (příloha A1 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985, dále jen „přil. A1 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985“), v němž se uvádí:

„ECN have advised us that Montedison have issued a statement to the effect that they will be raising their polypropylen prices in Europe w. e. f. 27/8/79 to DM 2,05 kg ... for homopolymer. This will be published in this week's ECN. Montedison also indicated that there will need to be a further increase before the end of 1979...“

(„ECN nás upozornil, že Montedison vydala prohlášení, v němž uvádí, že s účinností od 27. srpna 1979 zvýší ceny polypropylen v Evropě na 2,05 DEM/kg ... pro homopolymer. Toto prohlášení bude zveřejněno tento týden v ECN. Montedison rovněž naznačila, že bude nutné provést další zvýšení před koncem roku 1979...“)

Soud se proto domnívá, že mezi podniky ICI, Monte a Shell došlo koncem srpna, či začátkem září k jednání ve vzájemné shodě za účelem zvýšení cen na 2,05 DEM/kg, a to buď přímo, nebo prostřednictvím ECN, a že toto jednání ve vzájemné shodě vedlo ke společnému záměru těchto tří výrobců, který byl zveřejněn dne 30. července 1979 v ECN a ve vnitřním sdělení Shell téhož data, jež mělo velké množství adresátů. Toto jsou jediné vytykané skutečnosti, které jsou uplatněny proti žalobkyni v bodech 29 až 31 rozhodnutí.

150 Skutečnost, že různé dokumenty pocházející od žalobkyně odůvodňují zvýšení cen, o němž bylo rozhodnuto, s odkazem na rozličné hospodářské činitele, jakými jsou ceny surovin nebo mzdové náklady, stejně jako skutečnost, že uvedené zvýšení nebylo možné na trhu provést, nemůže mít na toto zjištění vliv. Zmiňované hospodářské činitele sice mohly odůvodňovat zvýšení cen, avšak nemohly odůvodnit zvýšení totožné s přesností jednoho feniku pro všechny podniky, ani jeho téměř totožné datum vstupu v platnost. I kdyby bylo prokázáno, že dané zvýšení cen bylo neproveditelné, nebylo by možné vyvrátit účast žalobkyně na stanovování cenových cílů, nýbrž by bylo nanejvýš prokázáno, že žalobkyně nedokázala zvýšení provést. V rozhodnutí se navíc netvrdí, že žalobkyně používala ceny, které vždy odpovídaly dohodnutým cenovým cílům, což ukazuje, že napadený akt pro dokázání účasti žalobkyně na stanovování cen nevychází ani z toho, že žalobkyně tyto cenové cíle prováděla.

151 Pokud jde o účast žalobkyně na systému kvót v dotčených letech, je třeba připomenout, že její jméno je uvedeno v několika tabulkách (příl. 55 až 61 všeob. ozn. nám.), jejichž obsah jasně ukazuje, že byly určeny ke stanovování cílů v oblasti objemu prodeje, a na jejichž vypracování se žalobkyně aktivně podílela (viz body 114 a 115 výše).

152 Terminologie použitá v tabulkách vztahujících se k letům 1979 a 1980 [jako např. „revised target“ („revidovaný cíl“), „opening suggestions“ („počáteční návrhy“), „proposed adjustments“ („navržené úpravy“), „agreed targets“ („dohodnuté cíle“)] umožňuje dojít k závěru, že mezi účastníky schůzek došlo ke shodám vůle, pokud jde o objemové prodejní cíle, že žalobkyně k těmto shodám přispěla tím, že poskytla své údaje o prodejích, a že o těchto shodách byl informována, neboť společnost ICI ve své odpovědi na žádost o informace (příl. 8 všeob. ozn. nám.) uvedla, že Shell a další výrobci „would usually be advised of the upshot (if any) of meetings“ [„byli obvykle informováni o výsledku schůzek (pokud bylo nějakého dosaženo)“].

153 Pokud jde konkrétněji o rok 1979, je třeba na základě celého obsahu zprávy ze schůzky konané ve dnech 26. a 27. září 1979 (příl. 12 všeob. ozn. nám.) a na základě nedatované tabulky nalezené u společnosti ICI (příl. 55 všeob. ozn. nám.) s názvem „Producers' Sales to West Europe“ („Prodeje výrobců v západní Evropě“), která uvádí pro všechny výrobce polypropylenu v západní Evropě číselné údaje o prodejích v kilotunách za roky 1976, 1977 a 1978 a číselné údaje v rubrikách „1979 actual“ („skutečné údaje za rok 1979“), „revised target“ a „79“, uvést, že na této schůzce byla uznána nutnost zpřísnění dohodnutého systému kvót pro rok 1979 během tří posledních měsíců tohoto roku. Výraz „tight“ („přísný“) ve spojení s omezením na 80 % z 1/12 odhadovaného ročního prodeje totiž ukazuje, že režim původně plánovaný pro rok 1979 bylo třeba na tři poslední měsíce zpřísnit. Tento výklad zprávy potvrzuje i výše uvedená tabulka, neboť pod nadpisem „79“, uvedeným v posledním sloupci vpravo od sloupce nadepsaného „revised target“, tato tabulka uvádí číselné údaje, které musí odpovídat původně stanoveným kvótám. Ty musely být upraveny ve smyslu zpřísnění, neboť byly stanoveny na základě příliš optimistického odhadu prodeje, jak tomu bylo i v roce 1980. Odkaz na plán „navržený nebo přijatý v Curychu s cílem omezit měsíční prodeje na 80 % průměru zaznamenaného během prvních osmi měsíců roku“ v bodě 31 třetím pododstavci rozhodnutí toto konstatování nevyvrací. Tento odkaz je totiž třeba vykládat ve spojení s bodem 54 rozhodnutí a chápat jej v tom smyslu, že pro měsíční prodeje během prvních osmi měsíců roku 1979 byly již na počátku vymezeny objemové prodejní cíle.

154 Pokud jde o rok 1980, Soud shledává, že stanovení objemových prodejních cílů pro celý rok vyplývá z tabulky s datem 26. února 1980 nalezené u ATO (příl. 60 všeob. ozn. nám.), jež obsahuje sloupec s názvem „agreed targets 1980“ („dohodnuté cíle pro rok 1980“), a ze zprávy z lednových schůzek v roce 1981 (příl. 17 všeob. ozn. nám.), během nichž výrobci, mezi nimiž není žalobkyně, porovnali množství skutečně prodané („Actual kt“) se stanovenými cíli („Target kt“). Obsah těchto dokumentů dále potvrzuje tabulka s datem 8. října 1980 (příl. 57 všeob. ozn. nám.), jež srovnává dva sloupce, a to „1980 Nameplate Capacity“ („jmenovitá kapacita 1980“) a „1980 Quota“ pro jednotlivé výrobce.

155 Z předchozích úvah vyplývá, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem, že žalobkyně náležela k výrobcům polypropylenu, mezi nimiž došlo ke shodám vůle jednak ve věci cenového cíle 2,05 DEM/kg k 1. září 1979 v rámci cenové iniciativy

z července až prosince 1979, jednak ve věci objemových prodejních cílů pro roky 1979 a 1980.

C.2 – Rok 1981

a) Napadený akt

156 Pokud jde o cenovou iniciativu v lednu až květnu 1981, cenové pokyny vydané některými výrobci (DSM, Hoechst, Linz, Monte, Saga a ICI) ukazují, že pro obnovení cenové hladiny byly na prosinec 1980 až leden 1981 stanoveny cíle na základě 1,50 DEM/kg za druh raffia, 1,70 DEM/kg za homopolymer a 1,95 až 2,00 DEM/kg za kopolymer. Vnitřní dokument společnosti Solvay obsahuje tabulku, jež porovnává „dosažené ceny“ za říjen a listopad 1980 se „stanovenými cenami“ pro leden 1981 ve výši 1,50/1,70/2,00 DEM/kg. Tyto sazby měly být zprvu použity od 1. prosince 1980 – přičemž od 13. do 15. října se v Curychu konala schůzka – avšak později byla tato iniciativa odložena na 1. leden 1981 (bod 32 třetí pododstavec rozhodnutí).

157 Rozhodnutí (bod 33) zmiňuje konání dvou schůzek výrobců v lednu 1981, během nichž se ukázalo jako nutné zvýšení cen, jež bylo v prosinci 1980 stanoveno na 1. února 1981, a to ve výši 1,75 DEM/kg za druh raffia, ve dvou krocích: cíl stanovený na únor s cílovou výší 1,75 DEM/kg byl zachován a nový cíl ve výši 2,00 DEM/kg byl stanoven od 1. března „bez výjimky“. Byla vypracována tabulka cílových cen šesti hlavních druhů v šesti vnitrostátních měnách; její účinnost byla stanovena na 1. února a 1. března 1981. Dokumenty nalezené u Shell mimojiné ukazují, že tato skupina přijala opatření k zavedení cílových cen, jak byly stanoveny pro únor a březen.

158 Podle rozhodnutí (bod 34) však plán na zvýšení cen na 2,00 DEM/kg k 1. březnu zřejmě nebyl úspěšný. Výrobci přehodnotili svá očekávání a doufali, že v březnu dosáhnou výše 1,75 DEM/kg. Dne 25. března 1981 se v Amsterdamu konala schůze „odborníků“, z níž sice neexistuje žádná zpráva, avšak ihned po ní dali přinejmenším BASF, DSM, ICI, Monte a Shell pokyn ke změně cenových cílů (neboli „stanovených cen“) od 1. května na úroveň 2,15 DEM/kg za druh raffia. Hoechst vydala totožné pokyny k 1. květnu, tedy s přibližně čtyřtýdenním zpožděním oproti ostatním výrobcům. Někteří výrobci ponechali svým prodejním místům určitou volnost tím, že jim umožnili použít „minimální“ ceny neboli „absolutní minima“ o něco nižší, než kolik činily dohodnuté cíle. Během první poloviny roku 1981 ceny výrazně stouply, avšak ačkoli zvýšení k 1. květnu mělo mezi výrobci silnou podporu, růst cen se zpomalil. Kolem poloviny roku výrobci plánovali buď udržení cen ve stejné výši, nebo dokonce jejich mírné snížení, neboť poptávka během léta poklesla.

159 Pokud jde o cenovou iniciativu v srpnu až prosinci 1981, v rozhodnutí (bod 35) se tvrdí, že již v červnu 1981, když se zpomalilo zvyšování cen příznačné pro první čtvrtletí, Shell a ICI plánovaly nový cenový podnět na září až říjen 1981. Shell, ICI a Monte se dne 15. června 1981 setkaly, aby projednaly postupy zvyšování tržních cen. Několik dní po této schůzce jak ICI, tak Shell daly pokyny svým prodejním místům, aby trh připravily na výrazné zvýšení cen v září, jež bude směřovat k nové ceně 2,30 DEM/kg za druh raffia. Také Solvay připomněla své prodejní kanceláři v Beneluxu dne 17. července 1981, že je nutné uvědomit zákazníky o výrazném nárůstu cen k 1. září, o jehož výši se rozhodne během posledního červencového týdne, a to vzhledem ke schůzi „odborníků“ plánované na 28. červenec 1981. Původní plán, směřující k ceně 2,30 DEM/kg v září 1981, byl na této schůzi pravděpodobně pozměněn; srpnová výše byla změněna na 2,00 DEM/kg za druh raffia. Výše pro měsíc září

měla činit 2,20 DEM/kg. Písemné sdělení nalezené u podniku Hercules s datem 29. července 1981 (tj. den po schůzi, již se Hercules pravděpodobně neúčastnila) uvádí tyto ceny jako „oficiální“ pro srpen a září a odkazuje v zastřené podobě na zdroj informací. Další schůzky se konaly v Ženevě dne 4. srpna a ve Vídni dne 21. srpna 1981. V návaznosti na tato setkání výrobci zaslali nové pokyny stanovující cíl 2,30 DEM/kg k 1. říjnu. BASF, DSM, Hoechst, ICI, Monte a Shell vydaly téměř totožné pokyny s cílem provést tyto ceny v září a říjnu.

160 Podle rozhodnutí (bod 36) nový plán stanovoval pro měsíce září a říjen 1981 zvýšení cen na „základní cenu“ 2,20 až 2,30 DEM/kg za druh raffia. Jeden z dokumentů Shell uvádí, že se hovořilo o navazujícím zvýšení cen na 2,50 DEM/kg k 1. listopadu, avšak že od něj bylo později upuštěno. Zprávy jednotlivých výrobců ukazují, že v září ceny vzrostly a že iniciativa pokračovala i v říjnu 1981, kdy dosáhla tržních cen zhruba mezi 2,00 a 2,10 DEM/kg za druh raffia. Zpráva podniku Hercules ukazuje, že v prosinci 1981 byl cíl 2,30 DEM/kg upraven směrem dolů a stanoven na realističtější hladinu 2,15 DEM/kg, avšak tato zpráva zároveň dodává, že „díky odhodlání všech dosáhly ceny úrovně 2,05 DEM/kg, a dostaly se tak do největší blízkosti zveřejněného cíle, jaké kdy bylo dosaženo (sic)“. Na konci roku 1981 odborný tisk uváděl tržní ceny polypropylenu 1,95 až 2,10 DEM/kg za druh raffia, což je zhruba o 0,2 DEM pod cenovými cíli výrobců. Pokud jde o kapacitu, byla využívána na 80 % a toto procento bylo hodnoceno jako „zdravé“.

161 Podle rozhodnutí (bod 56) bylo rozdělení trhu pro rok 1981 předmětem dlouhých a složitých jednání. Na schůzkách v lednu 1981 bylo dohodnuto dočasné opatření spočívající v tom, že pro snazší provedení cenové iniciativy pro únor až březen každý výrobce omezí svůj měsíční prodej na 1/12 z 85 % „cíle“ pro rok 1980. S výhledem na trvalejší plán uvedl každý výrobce na schůzce objem, jehož prodej plánoval pro rok 1981. Tato „očekávání“ však v součtu výrazně překračovala odhad celkové poptávky. I přes několik kompromisních návrhů, které podala ICI, se nepodařilo uzavřít žádnou konečnou dohodu o kvótách pro rok 1981. V rámci těchto jednání se ICI a Shell setkaly nejméně dvakrát, a to dne 27. května a dne 15. června 1981, přičemž jedné z těchto schůzek se účastnila i Monte. Shell vyjádřila skeptický postoj k návrhům podaným během těchto rozhovorů, neboť shledávala, že jsou založeny na příliš velkorysých odhadech trhu, nicméně prohlásila, že se spokojí s podílem na trhu ve výši 11 až 12 %. Rozhodnutí (bod 87 třetí pododstavec) uvádí, že skeptický postoj, který Shell vyjádřila ohledně plánu kvót ve té samé chvíli, kdy naznačila společností ICI, jakou kvótu by byla ochotna přijmout, lze vykládat tak, že v komplexní kartelové dohodě je možné, že někteří výrobci nevyjadřují vždy formální souhlas s chováním ostatních výrobců, avšak vyjádří celkovou podporu předmětnému plánu a jednají podle něj. Jako dočasné opatření si během schůzky každý výrobce přidělil tutéž teoretickou kvótu jako v předchozím roce a uvedl objem prodeje za každý měsíc. Tímto způsobem byly skutečné prodeje porovnány s teoretickým rozdělením dostupného trhu založeným na kvótě pro rok 1980 (bod 57 rozhodnutí).

b) Argumenty účastnic řízení

162 Žalobkyně popírá, že by se účastnila dvou cenových iniciativ v roce 1981, tedy iniciativy z ledna až května 1981 a iniciativy ze září až prosince 1981. Pokud jde o leden 1981, žalobkyně má za to, že jí Komise v dokumentech, které předložila Soudu, vytýká účast na dohodě o cenách, zatímco rozhodnutí takovouto výtka patrně neobsahuje. Tato výtka není odůvodněná, neboť podobnost ceny, kterou žalobkyně doporučila provozním společnostem skupiny Shell, a ceny údajně dohodnuté byla

shledána pouze pro druh raffia. Neexistence podobnosti mezi údajně dohodnutou cenou a cenou účtovanou za kopolymer ukazuje, že podobnost zaznamenaná v případě ceny druhu raffia nevyplývá z tajné úmluvy.

163 Pokud jde o únor 1981, má žalobkyně za to, že Komise neprávem uplatňuje, že provozní společnosti skupiny Shell přijaly opatření s cílem dosáhnout cílové ceny stanovené na schůzce výrobců. Cenové „pokyny“ vydané podnikem Shell po této schůzce, totiž dne 26. ledna 1981 (příl. C1 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985), naopak vedly provozní společnosti k tomu, aby účtovaly ceny nižší než uvedené cílové ceny.

164 Pokud jde o březen 1981, žalobkyně uvádí, že jedna z provozních společností skupiny Shell (Shell UK) se snažila získat výrazně nižší ceny, než byly cílové ceny (memorandum Shell UK ze dne 23. února 1981, příl. C2 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985). Žalobkyně dále tvrdí, že i když se provozní společnosti pokusily ovlivnit vývoj cen směrem k hladině, jež shodou okolností odpovídala cílové ceně, nelze z této skutečnosti při správném výkladu dokumentů (příl. C2 a C3 dopisu ze dne 29. března 1985) vyvozovat, že tímto způsobem usilovala o prosazení cílové ceny.

165 Pokud jde o květen 1981, žalobkyně uvádí, že v dálnopisu ze dne 10. dubna 1981 (příl. Shell D3 dopisu ze dne 29. března 1985) doporučila provozním společnostem, aby účtovaly ceny nižší než cílové ceny, že několik těchto společností přijalo ještě nižší cenové cíle s vyjádřením, že cílové ceny nejsou dosažitelné (memorandum Shell UK z 29. a 30. dubna 1981, příl. Shell D2 dopisu ze dne 29. března 1985 a příl. D1 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985), a konečně že skutečné ceny byly podstatně nižší.

166 Pokud jde o cenovou iniciativu ze září až prosince 1981, žalobkyně odkazuje na své odpovědi na oznámení námitek a na dopis ze dne 29. března 1985.

167 Co se týče kvót, žalobkyně uvádí, že pokud výkonný pracovník žalující společnosti naznačil, že by se Shell mohla spokojit s podílem na trhu ve výši 11 až 12 % (příl. 64 všeob. ozn. nám.), toto prohlášení nelze považovat za přesvědčivý důkaz, neboť ostatní výrobci věděli, že nemůže společnosti Shell zavazovat. Zprávy ze schůzek konaných v květnu a červnu 1981 (příl. 64 všeob. ozn. nám.) jasně ukazují, že předmětem rozhovorů nebylo uzavření dohody o kvótách. Jestliže došlo k následným výměnám informací o objemech prodeje, stalo se tak jednoduše s cílem shromáždit obchodní údaje, aby byli výrobci schopní účinněji soutěžit, a nikoli s cílem ověřovat dodržování dohody o kvótách.

168 Komise vysvětluje, že účast žalobkyně na cenových iniciativách v roce 1981 jasně vysvítá z důkazů, které poskytla. Pokud jde o leden 1981, ceny doporučené podnikem Shell byly totožné s cenami uvedenými v cenových pokynech jiných výrobců pro klíčový druh (raffia) a homopolymery. Komise sice připouští, že v případě kopolymeru se ceny lišily, má však za to, že tato skutečnost není dostačujícím důkazem toho, že Shell vedla zcela nezávislou cenovou politiku.

169 Pokud jde o únor 1981, Komise tvrdí, že cíle byly stanoveny v prosinci 1980. V té době Shell rozeslala doporučení obsahující tyto cíle, i když je pravda, že následně vydala nová doporučení se sníženými cenami.

170 Podle Komise lze pozorovat tentýž záměr přizpůsobit se dohodnutým cenám také v březnu a květnu 1981. ICI a Shell vydaly totožné pokyny pro duben a květen 1981 (příl. C3 a D1 a následující dopisu ze dne 29. března 1985).

171 Komise zdůrazňuje, že skutečnost, že se určitá provozní společnost skupiny Shell rozhodla zavést cenu nižší, než byla stanovená cílová cena, neznamená, že Shell na počátku nepřijala cílovou cenu, přičemž tento postoj lze vysvětlit jako záměrně klamavé chování.

172 Komise připouští, že pro rok 1981 nebylo možné dosáhnout žádnou konečnou dohodu o kvótách. Tvrdí však, že výrobci na začátku roku 1981 docílili přijetí dohody o dočasném systému, jenž spočíval v omezení měsíčních prodejů na 1/12 z 85 % cílů, které byly dohodnuty pro rok 1980, což dokládá zpráva z lednových schůzek v roce 1981 (příl. 17 všeob. ozn. nám). Zadržuje, výrobci vzájemně sledovali své skutečné prodeje za každý měsíc, jak ukazuje zvláště tabulka s datem 21. prosince 1981 nalezená u ICI, jež udává měsíční prodeje jednotlivých výrobců v roce 1981 (příl. 67 všeob. ozn. nám.). Zatřetí, ICI, Shell a Monte se dvakrát sešly, a to ve dnech 27. května a 15. června 1981, aby projednaly návrhy dohod o kvótách (příl. 64 všeob. ozn. nám).

c) Závěry Soudu

173 Soud má za to, že účast žalobkyně na cenových iniciativách a na systému kvót v průběhu roku 1981 je třeba přezkoumat ve světle styků, které udržovala s účastníky schůzí „vedoucích“ a „odborníků“, její účasti na schůzkách ve dnech 27. května a 15. června 1981 (příl. 64 všeob. ozn. nám.), jakož i v souvislosti s obsahem vnitřního sdělení Shell ze dne 15. února 1982 (příl. 94 všeob. ozn. nám.) nadepsaného „Market Quality PP.“, v němž se uvádí:

„Price initiatives by PP majors (Hoechst, M-E, ICI, Shell) unlikely to have much effect (as usual: there are too many PP producers with differing objectives & perceptions).“

[„Je nepravděpodobné, že cenové iniciativy předních výrobců PP (Hoechst, M-E, ICI, Shell) budou mít větší účinek (jako obvykle: je příliš mnoho výrobců PP s různými cíli a pohledy na věc).“]

174 Pokud jde o cenovou iniciativu z ledna až května 1981, Soud, na rozdíl od tvrzení žalobkyně, shledává, že rozhodnutí (tabulka 7B) jí vytýká účast na stanovení cenového cíle pro 1. leden 1981. Toto obvinění vychází ze skutečnosti, že ceny obsažené v dálnopisu, který Shell zaslala provozním společností skupiny dne 17. prosince 1980 (příl. Shell B/C1 dopisu ze dne 29. března 1985), jsou totožné s cenovými pokyny vydanými pěti jinými výrobci mezi 29. říjnem a 15. prosincem 1980 pro druhy raffia a homopolymer a s pokyny tří z těchto výrobců pro kopolymer. V tomto ohledu je třeba uvést zaprvé, že z cenového pokynu společnosti ICI ze dne 1. prosince 1980 (příl. ICI B2 dopisu ze dne 29. března 1985) vyplývá, že se tento podnik prostřednictvím trhu dozvěděl, že se Shell rozhodla zvýšit své ceny od měsíce listopadu, tedy před schůzkou dne 16. prosince 1980 zmiňovanou Komisí, a zadruhé že v rozporu s tabulkou 7B rozhodnutí cenový pokyn Shell ze dne 17. prosince 1980 neodpovídá pokynu žádného jiného výrobce, pokud jde o kopolymer, neboť žalobkyně uvádí cenu 1,80 DEM/kg, zatímco tři další výrobci uvádějí cenu 2,00 DEM/kg a dva jiní cenu 1,95 DEM/kg, tedy ceny výrazně vyšší. Z toho vyplývá, že tabulka 7B rozhodnutí vzbuzuje mylný dojem podobnosti mezi cenou žalobkyně a cenou jiných výrobců pro tento druh polypropylenu. Protože Komise nepředložila žádný další dokument, jenž by ukazoval, že ceny žalobkyně byly totožné s cenami dalších výrobců pro tento druh, Soud se domnívá, že Komise nemůže své tvrzení, že se Shell účastnila stanovení cenového cíle pro 1. leden 1981, zakládat pouze na dálnopisu žalobkyně ze dne 17. prosince 1980.

175

Pokud jde o únor 1981, Soud shledává, že Komise svou výtku vůči žalobkyni zakládá na dálnopisu Shell ze dne 17. prosince 1980 (příl. Shell B/C1 dopisu ze dne 29. března 1985) a na vnitřním memorandu Shell UK ze dne 21. ledna 1981 (příl. Shell C2 dopisu ze dne 29. března 1985), přičemž oba tyto dokumenty uvádějí zvýšení cen, jež odpovídá zvýšení, které zamýšleli konkurenti žalobkyně. V odpověď na tyto důkazy žalobkyně poskytla dálnopis Shell s datem 26. ledna 1981 (příl. C1 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985) obsahující ceny pro 1. únor 1981, které se liší jak od předchozích pokynů a pokynů ostatních výrobců, tak od cenových cílů stanovených na schůzkách v lednu 1981 (příl. 17 všeob. ozn. nám.). Žalobkyně dodává, že v rozporu s tvrzením Komise se memorandum Shell UK ze dne 21. ledna 1981 (příl. Shell C2 dopisu ze dne 29. března 1985) týká zvýšení ceny pro měsíc březen 1981, nikoli k 1. únoru 1981. Soud zaprvé shledává, že dokument poskytnutý žalobkyní nemůže vyvrátit závěry, které učinila Komise na základě předcházejících dokumentů. Bylo totiž běžnou praxí, že po vydání cenových pokynů, které přesně odpovídaly pokynům jejich konkurentů, provozní společnosti skupiny Shell tyto pokyny několik dní před jejich vstupem v platnost upravily, pokud měly za to, že cenová iniciativa, o níž bylo rozhodnuto, pravděpodobně nebude úspěšná. Právě proto cenové iniciativy často selhávaly a ceny účtované na trhu žalobkyní byly často nižší než stanovené cenové cíle, což Komise v rozhodnutí uznala. Zadruhé má Soud za to, že na rozdíl od tvrzení žalobkyně memorandum Shell UK ze dne 21. ledna 1981 zmiňuje samostatně jednak její úmysl připojit se ke zvýšení cen oznámenému na měsíc únor evropskými výrobci, které povede k ceně uvedené jak v dálnopisu žalobkyně ze dne 17. prosince 1980, tak ve zprávě ze schůzky z ledna 1981 (1,75 DEM/kg za druh raffia), jednak zvýšení cen plánované na 3. březen. Argument žalobkyně se neslučuje s jednotlivými číselnými údaji uvedenými v memorandu, neboť to uvádí lednovou cenu ve výši 1,50 DEM/kg, tj. 315 GBP/t, únorový cíl ve výši 1,75 DEM/kg, tj. 360 až 370 GBP/t, a plán zvýšení o 20 GBP/t ke dni 3. března.

176

Pokud jde o březen 1981, Soud shledává, že Komise zakládá své tvrzení, že Shell byla zapojena do této části dotčené cenové iniciativy, na vnitřním memorandu Shell UK ze dne 21. ledna 1981 (příl. Shell C2 dopisu ze dne 29. března 1985) a na memorandu Shell ze dne 28. ledna 1981 (příl. Shell C3 dopisu ze dne 29. března 1985), v němž se uvádí cenový cíl 2,00 DEM/kg, který přesně odpovídá cílové ceně stanovené na lednových schůzkách a cenovým pokynům jejich konkurentů. K těmto poznatkům žalobkyně uvádí, že memorandum Shell UK ze dne 23. února 1981 (příl. C2 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985) naznačuje cenu výrazně nižší, než je uvedená cena. Soud shledává, že Komise právem vyvodila z výše uvedených dokumentů, že se žalobkyně zúčastnila této části předmětné cenové iniciativy, neboť u Shell bylo běžnou praxí měnit dříve stanovené ceny několik dní před jejich vstupem v platnost. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že v memorandu ze dne 27. března 1981 (příl. Shell D1 dopisu ze dne 29. března 1985) Shell UK implicitně odkázala na své vlastní memorandum ze dne 21. ledna 1981 jako na východisko pro výpočet cenového cíle pro 1. duben 1981, kdy tato cena byla totožná s cenou podniků Hoechst a Monte, a nikterak nezmínila své memorandum ze dne 23. února 1981.

177

Pokud jde o zvýšení cen, jež mělo vstoupit v platnost dne 1. května 1981, Soud shledává, že Komise obviňuje žalobkyni na základě memoranda Shell UK ze dne 27. března 1981 a dálnopisu Shell ze dne 10. dubna 1981 (příl. Shell D3 dopisu ze dne 29. března 1985), kdy oba dokumenty zmiňují cílovou cenu 2,15 DEM/kg, a druhý z obou dokumentů dodává minimální cenu 2,00 DEM/kg. Komise zdůrazňuje, že

memorandum Shell UK nese totéž datum jako cenové pokyny podniků BASF, ICI a Monte a že následovalo dva dny po schůzce výrobců, která se konala dne 25. března. K těmto důkazům žalobkyně vysvětluje, že memoranda Shell UK z 29. dubna (příl. Shell D2 dopisu ze dne 29. března 1985), 30. dubna a 13. května 1981 (příl. D1 a D2 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985) ukazují, že výše uvedené cenové hladiny nebyly dosažitelné. Soud shledává, že Komise právem vyvodila z memoranda Shell UK ze dne 27. března 1981 a z dálnopisu Shell ze dne 10. dubna 1981 ve spojení se schůzkou konanou dne 25. března 1981 a s cenovými pokyny, které vydaly podniky BASF, ICI a Monte, že se Shell účastnila cenové iniciativy, jež měla vstoupit v platnost dne 1. května. Skutečnost, že dálnopis ze dne 10. dubna 1981 obsahoval cílovou cenu a minimální cenu, z nichž pouze první cena odpovídala cenovým pokynům vydaným ostatními výrobci, nemůže toto zjištění vyvrátit.

178 Pokud jde o cenovou iniciativu ze srpna až prosince 1981, Soud shledává, že Komise měla právem za to, že se žalobkyně účastnila přípravy tohoto podnětu spolu s Monte a ICI na schůzkách ve dnech 27. května a 15. června 1981. Ze zprávy z první uvedené schůzky (příl. 64a všeob. ozn. nám.) totiž vyplývá, že její účastníci, mezi nimiž byly podniky Shell a ICI, měli za to, že průměrná cena druhu raffia činí ke konci května 1,80 DEM/kg. Ze zprávy z druhé uvedené schůzky (příl. 64b všeob. ozn. nám.) vyplývá, že její účastníci, mezi nimiž byly podniky Shell, ICI a Monte, v rámci řešení velice nízké hladiny cen zvažovali zvýšení o 0,20 DEM/kg k 1. červenci a že na základě výsledku této schůzky Shell určila cenu, kterou sdělila svým provozním společnostem dne 17. června 1981 (příl. Shell E1 dopisu ze dne 29. března 1985), tedy 2,00 DEM/kg s použitelností od 1. července (tj. 1,80 DEM/kg + 0,20 DEM/kg).

179 Pokud jde o 1. září, Soud shledává, že Komise zakládá svá tvrzení znovu na dálnopisu Shell ze dne 17. června 1981, jenž také zmiňuje výchozí cíl pro září 2,30 DEM/kg. Tento cíl byl podle Komise pravděpodobně upraven na schůzce dne 28. července 1981. Komise dále zmiňuje memorandum Shell UK s datem 4. srpna 1981 (příl. Shell E3 dopisu ze dne 29. března 1985), jež uvádí zvýšení o 40 GBP/t pro homopolymer a kopolymer ode dne 5. září. K těmto poznatkům Komise dodává dálnopis Shell UK ze dne 28. srpna 1981 (příl. Shell E2 dopisu ze dne 29. března 1985), jenž uvádí cenový cíl 2,20 DEM/kg pro měsíc září, tedy cíl o 0,20 DEM/kg „higher than existing target of 2.00 DM/kg“ („vyšší než stávající cíl 2,00 DEM/kg“). Komise má za to, že tyto cenové pokyny ve spojení se schůzkami konanými ve dnech 4. a 21. srpna 1981 hovoří ve prospěch závěrů, k nimž dospěla. V odpověď na tyto jednotlivé důkazy žalobkyně uvádí, že dálnopis Shell UK ze dne 16. července 1981 a dálnopis Shell Francie ze dne 17. července 1981 (příl. E2 a E3 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985) uvádějí cílové ceny odlišné od těch, které byly stanoveny podle Komise. Dodává, že dálnopisy Shell ze 4. a 20. srpna 1981 (příl. E4 a E5 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985) rovněž uvádějí pro měsíc září odlišné cenové cíle. Soud má za to, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem účast Shell na stanovení cenového cíle pro 1. září, protože cena uvedená v počátečním dálnopisu Shell ze dne 17. června 1981 zjevně představovala značně dlouhodobý cíl („we suggest you start discussions with your customers indicating a floor PP ff level of 2.30 DM/kg“; „doporučujeme, abyste zahájili jednání se svými zákazníky a uvedli minimální cenu za PP ff 2,30 DEM/kg“), který byl proto revidován, dále že memorandum Shell UK ze dne 4. srpna 1981 a dálnopis Shell z téhož dne ukazují, že k tomuto datu byl zářijový cíl snížen na 2,00 DEM/kg, a že dálnopis Shell ze dne 28. srpna 1981 ukazuje, že k tomuto datu „new business/orders

should be based on a minimum of 2.20 DM for kg, 0.20 DM/kg higher than existing target of 2.00 DM per kg“ („nový obchod a nové zakázky by měly vycházet z minimální ceny 2,20 DEM/kg, tedy z ceny o 0,20 DEM/kg vyšší než stávající cíl 2,00 DEM/kg“). Tato zjištění posiluje skutečnost, že se ve dnech 28. července, 4. srpna a 21. srpna 1981 konaly schůzky výrobců a že z odpovědi ICI na žádost o informace (příl. 8 všeob. ozn. nám.) vyplývá, že žalobkyně byla o výsledku schůzek výrobců informována.

180 Pokud jde o 1. říjen, Soud shledává, že Komise obviňuje Shell v rámci této části cenové iniciativy na základě dálnopisu Shell ze dne 28. srpna 1981 (příl. Shell E2 dopisu ze dne 29. března 1985), který udává cenový cíl 2,30 DEM/kg pro 1. říjen, a na základě memoranda Shell UK ze dne 8. září 1981 (příl. Shell E4 dopisu ze dne 29. března 1985), které oznamuje zvýšení o 60 GBP/t k začátku měsíce října. V odpověď na tyto poznatky žalobkyně uvádí zprávu z interní schůze Shell konané dne 24. září 1981 (příl. E6 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985), při níž provozní společnosti skupiny Shell uvedly, že hodlají dosáhnout minima výrazně nižšího, než kolik činí cíle. Dodává, že ceny skutečně dosažené na trhu byly výrazně nižší než cíle. Soud má za to, že argumentace žalobkyně nemůže zpochybnit závěry Komise, neboť ve sdělení ze dne 24. září 1981 se uvádí pro 1. říjen cenový cíl ve výši 2,20 DEM/kg, který byl zvýšen na 2,30 DEM/kg, což odpovídá cenovému cíli sledovanému ostatními výrobci. Krom toho je třeba uvést, že memorandum Shell UK ze dne 8. září 1981 bylo napsáno den poté, co BASF a ICI vydaly své cenové pokyny, a pouze čtyři dny poté, co totéž učinily společnosti Monte a DSM.

181 Z předchozích úvah vyplývá, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem, že se žalobkyně zapojila do dvou iniciativ, které proběhly v roce 1981 a jsou popsány – s výjimkou začátku první z nich – v bodech 32 až 36 a tabulkách 7B až 7G rozhodnutí.

182 Pokud jde o účast žalobkyně na systému kvót, Soud konstatuje, že se výrobcům vytýká, že se účastnili jednání s cílem dosáhnout dohody o kvótách pro uvedený rok, že si v rámci těchto jednání navzájem sdělovali svá „očekávání“ a do doby uzavření uvedené dohody přijali dočasné opatření spočívající v omezení jejich měsíčních prodejů v únoru a březnu 1981 na 1/12 z 85 % „cíle“ dohodnutého pro rok 1980, že si pro zbytek roku přidělili tutéž teoretickou kvótu jako v předchozím roce, že každý měsíc hlásili na schůzkách objem svého prodeje a konečně že ověřovali, zda jsou jejich prodeje v souladu s přidělenou teoretickou kvótou.

183 O existenci jednání mezi výrobcí, jež směřovala k zavedení režimu kvót, a sdělování jejich „očekávání“ během těchto jednání svědčí různé důkazy, jakými jsou tabulky udávající pro každého výrobce jeho „actual“ („skutečné“) objemy prodeje a jeho „targets“ („cíle“) pro roky 1979 a 1980, jakož i jeho „očekávání“ pro rok 1981 (příl. 59 a 61 všeob. ozn. nám.); tabulka vypracovaná v italštině (příl. 62 všeob. ozn. nám.), jež pro každého výrobce udává kvótu pro rok 1980, návrhy ostatních výrobců ohledně kvóty, která mu má být přidělena pro rok 1981, a jeho vlastní „očekávání“ pro rok 1981, jakož i vnitřní sdělení společnosti ICI (příl. 63 všeob. ozn. nám.) popisující vývoj jednání, v němž se uvádí:

„Taking the various alternatives discussed at yesterday's meeting we would prefer to limit the volume to be shared to no more than the market is expected to reach in 1981, say 1.35 million tonnes. Although there has been no further discussion with Shell, the four majors could set the lead by accepting a reduction in their 1980 target market share of about 0.35 % provided the more ambitious smaller producers such

as Solvay, Saga, DSM, Chemie Linz, Anic/SIR also tempered their demands. Provided the majors are in agreement the anomalies could probably be best handled by individual discussions at Senior level, if possible before the meeting in Zurich.“

(„Uvažujeme-li jednotlivá řešení, o nichž se hovořilo na včerejší schůzce, přikláníli bychom se k omezení sdíleného objemu na úroveň, která nepřesahuje objem obchodu očekávaný v roce 1981, řekněme 1,35 milionů tun. Ačkoli se dále nejednalo s podnikem Shell, velká čtyřka by mohla jít příkladem tím, že by svolila ke snížení svých cílů ohledně podílu na trhu pro rok 1980 o 0,35 % za předpokladu, že ctižádostivější menší výrobci, jakými jsou Solvay, Saga, DSM, Chemie Linz či Anic/SIR, rovněž zmírní své nároky. Za předpokladu, že se přední výrobci shodnou, nejlepším způsobem, jak řešit problémy, by jistě byly konkrétní rozhovory na úrovni vedoucích, a to pokud možno před schůzkou v Curychu.“)

Přílohou tohoto dokumentu je kompromisní návrh doprovázený číselnými údaji, v němž se porovnává výsledek dosažený každým výrobcem s výsledkem za rok 1980 („% of 1980 target“).

184 Přijetí přechodných opatření spočívajících ve snížení měsíčních prodejů v únoru a březnu 1981 na 1/12 z 85 % cíle dohodnutého pro předchozí rok vyplývá ze zprávy ze schůzek v lednu 1981, jichž se žalobkyně neúčastnila; v této zprávě se píše:

„In the meantime (únor-březen) monthly volume would be restricted to 1/12 of 85 % of the 1980 target with a freeze on customers.“

[„V mezidobí (únor-březen) bude měsíční objem omezen na 1/12 z 85 % cíle pro rok 1980 se zmrazením zákazníků.“]

185 Skutečnost, že si výrobci pro zbytek roku přidělili tutéž teoretickou kvótu jako v roce předchozím a že sledovali, zda se při prodeji tato kvóta dodržuje, tak, že si každý měsíc vyměňovali číselné údaje o svých prodejkách, je prokázána kombinací tří dokumentů. Jde jednak o tabulku s datem 21. prosince 1981 (příl. 67 všeob. ozn. nám.), která udává pro každého výrobce jeho rozepsané měsíční prodeje a jejíž tři poslední sloupce, obsahující údaje za měsíce listopad a prosinec a dále za celý rok, byly doplněny ručně. Dále jde o nedatovanou tabulku vypracovanou v italštině s názvem „Scarti per società“ („rozepsané rozdíly podle společností“), která byla nalezena u ICI (příl. 65 všeob. ozn. nám.) a která porovnává pro období od ledna do prosince 1981 u každého výrobce číselné údaje o „actual“ prodejkách s „theoretic(al)“ („teoretickými“) údaji. Konečně se jedná o nedatovanou tabulku nalezenou u ICI (příl. 68 všeob. ozn. nám.), jež porovnává pro období leden až listopad 1981 u každého výrobce údaje o prodejkách a podílech na trhu s týmiž údaji za roky 1979 a 1980, a to s výhledem do konce roku.

186 První tabulka skutečně ukazuje, že si výrobci vzájemně sdělovali číselné údaje o svém měsíčním prodejkách, které nezávislé subjekty obvykle přísně střeží jako obchodní tajemství, a že je porovnávali s údaji zaznamenanými v roce 1980, jak dokládají další dvě tabulky, jež se týkají téhož období.

187 Účast žalobkyně na těchto aktivitách vyplývá v první řadě ze styků, které udržovala s účastníky schůzí „vedoucích“ a „odborníků“. Je třeba připomenout, že podle odpovědi ICI na žádost o informace (příl. 8 všeob. ozn. nám.) byla žalobkyně informována o výsledcích těchto schůzí, které se týkaly dohod ve věci objemů, jak dokládají zprávy ze schůzí konaných ve dnech 27. května a 15. června 1981 (příl. 64 všeob. ozn. nám.). V první z těchto zpráv se totiž uvádí, že:

„this meeting was arranged to review the polypropylene scene and to seek SICC's views on the volume scheme put forward by Montepolimeri in Rome ... As expected, Shell were unimpressed by the volume proposals as basically they are unconvinced that they work“.

(„tato schůze byla svolána k posouzení trhu s polypropylenem a získání stanoviska SICC k systému objemů, který navrhla společnost Montepolimeri v Římě ... Jak bylo možno čekat, Shell neprojevila žádný větší zájem o návrhy založené na objemu, protože zásadně není přesvědčena o jejich účinnosti“).

V druhé zprávě se uvádí:

„L. repeated his comments about quotas and Z. said only DSM, Saga and ICI had commented on his proposals. Possible solutions included (a) sanctions (not a great success so far on PVC), (b) control production which is within the power of the bosses (L. thought propylene availability might scupper this), (c) quotas which Z. favoured but L. discounted...“

[„L. zopakoval své poznámky ke kvótám a Z. řekl, že k jeho návrhům se vyjádřily pouze DSM, Saga a ICI. Mezi možnými řešeními byly (a) sankce (u PVC dosud neměly velký úspěch), (b) kontrola výroby, která je v pravomoci vedoucích (L. měl za to, že dostupnost propylenu může toto řešení ohrozit), (c) použití kvót, k nimž Z. zaujal příznivé stanovisko, avšak L. neprojevil příliš mnoho nadšení...“]

Tyto poznámky sice svědčí o výhradách, které měl podnik Shell vůči systému kvót, avšak zároveň ukazují na jeho účast na rozhovorech, jejichž předmětem bylo zavedení takového systému.

188 Účast žalobkyně na uvedených aktivitách dále vyplývá ze skutečnosti, že její jméno je zmiňováno v jednotlivých výše uvedených dokumentech. V těchto dokumentech se kromě toho uvádějí číselné údaje, ohledně nichž je třeba připomenout, že byly poskytnuty samotnou žalobkyní (viz body 114 a 115 výše).

189 Soud shledává, že Komise právem vyvodila ze vzájemného dohledu nad prováděním systému měsíčních omezení prodeje založeného na uplynulém období, jenž byl v roce 1981 vykonáván na schůzích „vedoucích“ a „odborníků“ a k němuž žalobkyně svolila tím, že poskytla údaje o svých prodejkách, že tento systém byl ze strany výrobců polypropylenu přijat.

190 Z předcházejícího vyplývá, že s výjimkou začátku cenové iniciativy pro leden až květen 1981 Komise prokázala právně dostačujícím způsobem, že žalobkyně patřila mezi výrobce polypropylenu, mezi nimiž došlo ke shodám vůle ve věci této iniciativy a iniciativy pro srpen až prosinec 1981, jakož i ve věci omezení jejich měsíčních prodejů pro rok 1981 na základě určitého předchozího období.

C.3 – Rok 1982

c) Napadený akt

191 Podle rozhodnutí (body 37 a 38 a bod 39 první pododstavec) cenová iniciativa pro červen až červenec 1982 probíhala v době, kdy se na trh vrátila rovnováha mezi nabídkou a poptávkou. Tato iniciativa byla dohodnuta na schůzce výrobců dne 13. května 1982, během níž byla vypracována podrobná tabulka cenových cílů pro různé druhy polypropylenu k 1. červnu, a to v různých vnitrostátních měnách (2,00 DEM/kg za druh raffia).

192 Po schůzce konané dne 13. května 1982 byly vydány cenové pokyny podniků ATO, BASF, Hoechst, Hercules, Hüls, ICI, Linz, Monte a Shell, které až na několik drobných výjimek odpovídaly cílovým cenám vymezeným na schůzce (bod 39 druhý pododstavec rozhodnutí). Na schůzce dne 9. června 1982 byli výrobci schopni oznámit pouze nevelká zvýšení.

193 Podle rozhodnutí (bod 40) byla na schůzce ve dnech 20. a 21. července 1982 dohodnuta cenová iniciativa na září až listopad 1982, která směřovala k dosažení ceny 2,00 DEM/kg k 1. září a ceny 2,10 DEM/kg k 1. říjnu. Na schůzce dne 20. srpna 1982 bylo zvýšení cen plánované na 1. září odloženo na 1. října a toto rozhodnutí bylo potvrzeno na schůzce dne 2. září 1982 (bod 41 rozhodnutí).

194 V návaznosti na schůzky ve dnech 20. srpna a 2. září 1982 ATO, DSM, Hercules, Hoechst, Hüls, ICI, Linz, Monte a Shell vydaly cenové pokyny odpovídající cílové ceně stanovené v průběhu těchto schůzek (bod 43 rozhodnutí).

195 Podle rozhodnutí (bod 44) byla na schůzce dne 21. září 1982 provedena kontrola opatření přijatých k dosažení dříve stanoveného cíle a podniky vyjádřily celkovou podporu návrhu směřujícímu ke zvýšení ceny na 2,10 DEM/kg v listopadu až prosinci 1982. Toto zvýšení bylo potvrzeno na schůzce dne 6. října 1982.

196 V návaznosti na schůzku konanou dne 6. října 1982 BASF, DSM, Hercules, Hoechst, Hüls, ICI, Linz, Monte, Shell a Saga vydaly cenové pokyny, jimiž provedly zvýšení, o němž bylo rozhodnuto (bod 44 druhý pododstavec rozhodnutí).

197 ATO, BASF, DSM, Hercules, Hoechst, Hüls, ICI, Monte a Saga poskytly Komisi cenové pokyny, které zaslaly svým místním prodejním kancelářím, přičemž tyto pokyny odpovídaly nejen sobě navzájem, pokud jde o částky a lhůty, nýbrž i cenové tabulce přiložené ke zprávě společnosti ICI ze schůze „odborníků“ konané dne 2. září 1982. Žalobkyně připouští, že se účastnila schůzky „velké čtyřky“ konané v Heathrow dne 13. října (tj. týden před říjnovou schůzí „vedoucích“) a že během měsíce září byla v pravidelném styku s ICI ve věci říjnové cenové iniciativy (bod 45 rozhodnutí).

198 Schůzka v prosinci 1982 podle rozhodnutí (bod 46 druhý pododstavec) vyústila v ujednání, podle něž hladina plánovaná pro listopad až prosinec měla být zavedena koncem ledna 1983.

199 V rozhodnutí [čl. 1 písm. c) a bod 27; viz též bod 42] se žalobkyni vytýká, že se s dalšími výrobci dohodla na různých opatřeních ke snazšímu prosazení těchto cenových cílů, jakými byla dočasná omezení výroby, výměna podrobných informací o dodávkách, konání místních schůzek a od konce září 1982 i systém „account management“, jehož cílem bylo provedení navýšení cen pro jednotlivé zákazníky.

200 Pokud jde o systém „account management“, jehož pozdější a dokonalejší forma pocházející z prosince 1982 je známa pod názvem „account leadership“, byla žalobkyně, stejně jako všichni ostatní výrobci, jmenována koordinátorem či „leader“ alespoň pro jednoho významného zákazníka, jehož vztahy s dodavateli měla tajně koordinovat. V rámci provádění tohoto systému byli v Belgii, Itálii, Německu a Spojeném království vytipováni zákazníci, pro něž byl stanoven vždy jeden „koordinátor“. V prosinci 1982 byla navržena všeobecnější podoba tohoto systému, podle níž měl být určen vedoucí („leader“), jehož úkolem bylo usměrňovat, vyjednávat a organizovat cenové pohyby. Další výrobci, kteří pravidelně jednali se zákazníkem, byli označováni jako „contenders“; tito spolupracovali s „account leader“ v případě, že učinil nabídku dotyčnému zákazníkovi. Na „ochranu“ „account

leader“ a „contenders“ měl každý jiný výrobce oslovený zákazníkem učinit nabídku s vyšší cenou, než byl požadovaný cíl. I přes tvrzení společnosti ICI, podle něž se tento plán zhroutil po pouhých několika měsících částečného a neúčinného používání, podle rozhodnutí úplná zpráva ze schůzky konané dne 3. května 1983 ukazuje, že v té době byly podrobně zkoumány případy různých zákazníků, cenové nabídky, jež každý výrobce učinil nebo měl učinit těmto zákazníkům, a dodané nebo objednané objemy zboží.

201 Rozhodnutí (bod 58) vysvětluje, že pro rok 1982 výrobci předložili komplexní návrhy kvót, v nichž se pokusili uvést do souladu rozdílné činitele, jakými byly předchozí výsledky, tržní očekávání a dostupné kapacity. Celkový trh, jenž měl být rozdělen, byl odhadován na 1 450 000 tun. Někteří výrobci předložili podrobné plány rozdělení trhu, jiní pouze sdělili svá vlastní očekávání ohledně tonáže. Při schůzce dne 10. března 1982 se Monte a ICI pokusily dosáhnout dohody. Rozhodnutí (bod 58 poslední pododstavec) však uvádí, že stejně jako v roce 1981 nedošlo k přijetí žádné konečné dohody a že v průběhu prvního pololetí byly měsíční prodeje každého výrobce sdělovány na schůzkách a porovnávány s procentními podíly dosaženými v předchozím roce. Podle rozhodnutí (bod 59) pokračovala na schůzce v srpnu 1982 jednání směřující k dohodě o kvótách pro rok 1983 a společnost ICI vedla s každým výrobcem dvoustranné rozhovory o novém systému. Avšak než bude takovýto systém kvót zaveden, měli výrobci v druhém pololetí roku 1982 omezit své měsíční prodeje na takový procentní podíl celkového prodeje na trhu, kterého každý z nich dosáhl během prvních šesti měsíců roku 1982. V roce 1982 tak podíly na trhu dosáhly relativní rovnováhy (kterou ATO označila jako „víceméně shodu“); mezi předními výrobci se ICI a Shell udržely přibližně na 11 % a Hoechst na úrovni mírně nižší (10,5 %). Monte, která byla nadále největším výrobcem, zaznamenala mírný vzestup a získala 15 % trhu oproti 14,2 % v předchozím roce.

b) Argumenty účastnic řízení

202 Ve spisech, které žalobkyně předložila Soudu, nepopírá konkrétně svou účast na cenových iniciativách v roce 1982, avšak tvrdí, že její kritika cenových iniciativ v letech 1977, 1979, 1981 a 1983 je uvedena pouze jako příklad. V ostatním odkazuje na písemná vyjádření, která učinila v rámci správního řízení.

203 Žalobkyně tvrdí – aniž by Komise její tvrzení v tomto bodě popírala – že se neúčastnila schůzek ve dnech 2. září 1982 (příl. 29 všeob. ozn. nám.) a 2. prosince 1982 (příl. 33 všeob. ozn. nám.), na nichž byl navržen a vypracován systém „account leadership“, zatímco podle Komise „všichni výrobci, kteří se v té době (od září 1982) účastnili schůzek (včetně podniku Shell) byli jmenováni koordinátory či „leaders“ alespoň pro jednoho významného zákazníka“ (bod 27 poslední pododstavec rozhodnutí). Navíc podle Shell není prokázáno, že se přítomní výrobci dohodli na provedení tohoto systému. Shell o této skutečnosti v každém případě nebyla informována a okolnost, že ostatní výrobci zkoumali možnost, že by společnosti skupiny Shell vystupovaly jako „account leaders“, nepostačuje k prokázání toho, že tyto společnosti souhlasily se svou účastí na systému.

204 Žalobkyně dále soudí, že Komise má neprávem za to, že může ze zprávy ze schůzky výrobců na jaře roku 1983 (příl. 37 všeob. ozn. nám.) vyvozovat, že žalobkyně sdělovala individualizované informace o svém zákaznictvu, které mohou být relevantní pouze v rámci systému „account leadership“. Nikomu ve skupině Shell totiž nebyl znám obsah této schůzky a žádná společnost Shell se jí neúčastnila ani nikomu neposkytla informace určené k použití na této schůzce. Porovnání zprávy

z této schůzky s prokázanými skutečnostmi ukazuje, že zmínky o Shell byly založeny na nepřesných odhadech vycházejících z údajů o prodeji ostatních společností, nikoli na zprávě o skutečné situaci vypracované některou ze společností Shell. Podniku BIHR, jehož „account leader“ údajně měla být Shell, byly ceny stanoveny na základě průměru cen jiných jeho dodavatelů, což podniku Shell neumožňovalo provádět zvyšování cen pro tento podnik ani uvádět ceny, které mu bude účtovat, neboť ty mohly být stanoveny pouze a posteriori.

205 Žalobkyně konečně tvrdí, že Komise nemůže vycházet ani ze zprávy z interní schůze Shell ze dne 17. března 1983 (příl. 53 všeob. ozn. nám.), neboť tato zpráva neprokazuje účast žalobkyně na systému. Komise dále opomněla uvést zprávu z jiné interní schůze Shell ze dne 14. března 1983 (příl. 42 ozn. nám. Shell), která ukazuje, že Shell měla za to, že jakožto významný dodavatel nemůže zvyšovat ceny citlivému zákazníkovi, jakým je BIHR. Účast Shell na takovémto systému by konečně byla v rozporu s její politikou, která byla v té době zaměřena na objem výroby.

206 Pokud jde o kvóty, žalobkyně tvrdí, že když Shell odmítla účast na systému vyrovnávání, tento se zhroutil a nebyla uzavřena žádná dohoda o kvótách. Během rozhovorů sice řídicí pracovník Shell uvedl, že se Shell spokojí s podílem na trhu mezi 11 a 12 %, avšak vzhledem ke struktuře skupiny Shell, v níž Shell nemohla přijímat závazky jménem provozních společností, je vyloučeno, aby ostatní podniky toto prohlášení pochopily jako přijetí kvóty. V roce 1982 měla Shell podíl na trhu přes 12 % a využívala 98 % své skutečné výrobní kapacity, což ostatní výrobci nemohli nevědět.

207 Komise se odvolává na důkazy uvedené v rozhodnutí, z nichž vyvozuje, že se žalobkyně účastnila cenových iniciativ v roce 1982.

208 Má za to, že existují nezvratné důkazy o tom, že se společnosti Shell účastnily schůzek „velké čtyřky“ a místních schůzek, a že tedy nemohly příliš dlouho nevědět o systému „account leadership“ a o úloze, kterou v něm měly hrát (příl. 29 a 33 všeob. ozn. nám.), neboť byly informovány o obsahu schůzek, jak uvedla společnost ICI ve své odpovědi na žádost o informace (příl. 8 všeob. ozn. nám.). Ostatní výrobci mohli zmínit Shell jako možného „vůdce“ pouze proto, že měly důvod se domnívat, že je Shell připravena k účasti na systému.

209 Zpráva ze schůzky na jaře roku 1983 (příl. 37 všeob. ozn. nám.), kterou potvrzuje vnitřní zpráva ze schůzky konané dne 17. března 1983 (příl. 53 všeob. ozn. nám.), podle Komise dokládá, že Shell ostatním výrobcům předávala konkrétní informace o svých zákaznících v rámci své úlohy „vůdce“, zvláště pokud jde o BIHR.

210 Komise dále zdůrazňuje, že systém „account leadership“ byl pouze jedním z aspektů dohod uzavřených mezi výrobci.

211 Pokud jde o rok 1982, Komise tvrdí, že i přes snahu doloženou různými nalezenými plány nebylo možné přijmout žádnou konečnou dohodu o kvótách. Bylo však nalezeno dočasné řešení v podobě určitého usměrnění prodeje na základě údajů za předchozí rok. Komise uvádí, že existence rozhovorů týkajících se vymezení kvót vyplývá z velkého množství dokumentů. Mezi těmito dokumenty je třeba zmínit zejména zprávy ze schůzek vypracované společností ICI, z nichž vyplývá, že probíhaly výměny informací o prodaných objemech (příl. 24 až 26 a 31 až 33 všeob. ozn. nám.). Je třeba rovněž uvést různé plány nalezené u ICI (příl. 69 a 71 všeob. ozn. nám.), jakož i poměrně úplný návrh pro rok 1982 pocházející od podniku ICI (příl. 70 všeob. ozn. nám.).

212 Komise uplatňuje, že informace týkající se Shell, které jsou uvedeny v těchto dokumentech, byly sděleny podnikem Shell samotným, jak o tom svědčí odpověď ICI na žádost o informace.

c) Závěry Soudu

213 Soud má za to, že účast žalobkyně na cenových iniciativách, na opatřeních k usnadnění jejich provádění a na systému kvót je třeba přezkoumat ve světle styků, které žalobkyně udržovala s účastníky schůzí „vedoucích“ a „odborníků“, její účasti na schůzkách „velké čtyřky“ a účasti provozních společností skupiny Shell na místních schůzkách.

214 Pokud jde o cenovou iniciativu z června až července 1982, která zahrnovala vymezení cenového cíle ve Spojeném království ke dni 14. června, jež bylo dohodnuto při schůzi „odborníků“ dne 13. května 1982 (příl. 24 všeob. ozn. nám.), Komise vychází z memoranda Shell UK ze dne 17. června 1982 (příl. Shell F1 dopisu ze dne 29. března 1985), které zmiňuje zvýšení cen o 50 GBP/t, odpovídající cílové ceně, ke dni 21. června. K těmto skutečnostem žalobkyně uvádí, že jelikož Komise připustila, že tento podnět nebyl proveden, nemůže se dovolávat ničeho jiného než skutečnosti, že její ceny zůstaly v červnu na stejné úrovni jako v květnu. Soud shledává, že memorandum Shell bylo sice vyhotoveno více než měsíc po schůzce konané dne 13. května 1982 a tři dny poté, co vstoupila v platnost cílová cena pro měsíc červen, avšak je datováno den po místní schůzce konané dne 16. června 1982, jež byla svolána do Belgie podnikem DSM na přání ostatních výrobců projevené při schůzce dne 9. června 1982 (příl. 25 všeob. ozn. nám.). Cílem této místní schůzky, již se Shell účastnila, bylo „to quote the target levels absolutely rigidly for July“ („stanovit plně závazné cílové hladiny pro měsíc červenec“). Toto rozhodnutí bylo přijato na základě tohoto konstatování výrobců:

„It was impossible to reach the target level of 36 BFR/kg etc. in June. ICI & DSM pressed for a major push in Belgium as it would have beneficial effects on the surrounding countries + bringing Shell back into the fold (without any producers having to put too much at stake in terms of volume).“

[V červnu nebylo možné dosáhnout cílové výše 36 BEF/kg atd. ICI a DSM se zasazovaly o vyvinutí výrazného tlaku v Belgii, což by mělo příznivé účinky v sousedních zemích + by přivedlo zpět podnik Shell (aniž by výrobci museli dát v sázku příliš mnoho ve smyslu objemu).“]

Soud se v důsledku toho domnívá, že místní schůzka konaná dne 16. června 1982 vedla k zapojení Shell do probíhající cenové iniciativy a že skutečnost, že tato iniciativa byla neúspěšná, není relevantní.

215 Při prokazování účasti žalobkyně na cenové iniciativě pro září až prosinec 1982 Komise vychází ze sdělení Shell UK ze dne 26. srpna 1982 (příl. Shell G1 dopisu ze dne 29. března 1985), jež vyzývá prodejní kancelář, aby informovala zákazníky ve Spojeném království o zvýšení cen s platností od 1. října 1982 a aby stanovila „cílové hladiny“, které přesně odpovídaly hladinám uvedeným ve zprávě ze schůze „odborníků“ konané dne 2. září 1982 (příl. 29 všeob. ozn. nám.). Sdělení s datem 1. listopadu o „obchodní politice v oblasti polyolefinů“ pak doporučuje zachovat stávající strukturu minimálních cen, avšak s tím, že ceny budou zvýšeny ve Spojeném království o 20 GBP/t, jakmile trh v Beneluxu a ve Skandinávii prosadí ceny ve výši 2,00 DEM/kg a Evropa začne v listopadu a prosinci požadovat zvýšení o 0,1 DEM (příl. Shell G2 dopisu ze dne 29. března 1985). K tomu Komise přikládá

sdělení ze dne 25. listopadu 1982, jež doporučuje zvýšení o 20 GBP/t v prosinci a úpravu „minimálních cen“ na 490 GBP/t pro druh raffia co nejdříve začátkem prosince (příloha Shell G3 dopisu ze dne 29. března 1985). Zpráva ze schůzky konané dne 30. listopadu za předsednictví SCITCO, jíž se účastnily ostatní společnosti Shell, dále uvádí „prosinčové cíle“ ve výši 2,10 DEM/kg za druh raffia, 2,30 DEM/kg za homopolymer a 2,50 DEM/kg za kopolymer (příl. Shell G4 dopisu ze dne 29. března 1985). Konečně sdělení společnosti ICI o cenových pohybech souvisejících s prosinčovými schůzkami výrobců obsahuje významnou poznámku: „Shell & ourselves have made good progress towards the UKL 490 December levels...“ („My i Shell jsme značně pokročili směrem k hladině 490 GBP pro prosinec...“; příl. 34 všeob. ozn. nám.). Shell však ICI sdělila své výhrady k budoucí iniciativě, což autora sdělení přimělo k tomu, aby dodal: „The most I could persuade them to consider was + UKL 20/t in February to UKL 510/t...“ („Nedokázal jsem je přesvědčit, aby pro únor uvažovali o zvýšení větším než 20 GBP/t, tedy na 510 GBP/t...“). Zpráva ze schůzky Shell dne 30. listopadu ukazuje, že cílem Shell UK k 1. únoru 1983 ve skutečnosti bylo 510 GBP. V odpověď na tyto poznatky žalobkyně uvádí, že memorandum Shell UK ze dne 26. srpna 1982 bylo vypracováno týden před schůzkou konanou dne 2. září 1982, na níž byla podle Komise stanovena cílová cena pro říjen, a že memorandum nepředstavuje cenový pokyn. Dodává, že její tvrzení je doloženo jednak zprávou z interní schůze PIM Shell konané dne 7. září 1982 (příl. 30 ozn. nám. Shell), během níž bylo učiněno prohlášení, že nebude snadné dosáhnout cíle, protože některé provozní společnosti skupiny Shell odmítají ztratit kvůli neuvážené cenové politice své podíly na trhu, a dále dokumenty vyhotovenými jinými výrobci, podle nichž Shell vedla cenovou politiku plně vycházející z pravidel hospodářské soutěže. Žalobkyně dále tvrdí, že sdělení ze dne 1. listopadu neuvádí žádné zvýšení cen ze strany Shell a že sdělení ze dne 25. listopadu vysvětluje nutnost zvýšení cen v prosinci oslabením libry. K tomu žalobkyně přidává odkaz na sdělení Shell UK ze dne 14. prosince (příl. G1 odpovědi Shell na dopis ze dne 29. března 1985), podle něž bylo uvedené zvýšení zrušeno, jak je potvrzeno sdělením společnosti ICI s názvem „W. European Polypropylene situation December 1982“ (příl. 34 všeob. ozn. nám.; „Situace v oblasti polypropylenu v západní Evropě v prosinci 1982“), jež zmiňuje agresivní cenovou politiku Shell. Obezřetnost Shell při zvyšování cen dále dokládá zpráva ze schůzky konané dne 30. listopadu 1982. Soud shledává, že ačkoli memorandum ze dne 26. srpna 1982 předchází schůzce konané dne 2. září 1982, následuje po schůzi „vedoucích“ dne 20. srpna 1982 i po místní schůzce dne 23. srpna 1982, jež se týkala Belgie a jíž se účastnila jedna provozní společnost žalobkyně. Cíl 2,00 DEM/kg k 1. říjnu 1982 byl stanoven na schůzce dne 20. srpna 1982 (příl. 28 všeob. ozn. nám.). Pokud jde o zprávu z interní schůze dne 7. září 1982 (příl. 30 ozn. nám. Shell), je třeba zdůraznit, že se v ní uvádí, že hospodářská situace je příznivá zvyšování cen, avšak že hladiny 2,00 DEM/kg bude možno dosáhnout jen v některých případech. V ostatních ohledech Soud shledává, že argumentace žalobkyně směřuje pouze k prokázání toho, že cenové cíle nemohla prosadit na trhu, nikoli toho, že nepřistoupila k dohodě o cenových cílech.

²¹⁶ Z předchozích úvah vyplývá, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem, že se žalobkyně připojila ke dvěma cenovým iniciativám, které proběhly v roce 1982 a které jsou popsány v bodech 37 až 46 a tabulkách 7H a 7J rozhodnutí.

²¹⁷ Pokud jde o účast žalobkyně na systému „account leadership“, Soud shledává, že žalobkyně popírá nejen svou účast na něm, ale i to, že tento systém byl přijat a

prováděn ostatními výrobci. Ze zpráv ze schůzek konaných dne 2. září 1982 (příl. 29 všeob. ozn. nám.), dne 2. prosince 1982 (příl. 33 všeob. ozn. nám.) a na jaře roku 1983 (příl. 37 všeob. ozn. nám.) vyplývá, že během těchto schůzek přítomní výrobci přistoupili na uvedený systém. Přijetí systému „account leadership“ vyplývá z následující pasáže zprávy ze schůzky dne 2. září 1982:

„about the dangers of everyone quoting exactly DM 2.00 A.'s point was accepted but rather than go below DM 2.00 it was suggested & generally agreed that others than the major producers at individual accounts should quote a few pfs higher. Whilst customers tourism was clearly to be avoided for the next month or two it was accepted that it would be very difficult for companies to refuse to quote at all when, as was likely, customers tried to avoid paying higher prices to the regular suppliers. In such cases producers would quote but at above the minimum levels for October“

(„názor A. na nebezpečí, které by vzniklo, kdyby všichni nabízeli přesně 2,00 DEM, byl přijat; místo snížení pod 2,00 DEM však bylo navrženo – a celkově odsouhlaseno – že by výrobci jiní než hlavní dodavatelé daného zákazníka měli nabídnout cenu převyšující tuto cenu o několik feniků. Padlo jasné rozhodnutí, že během jednoho nebo dvou následujících měsíců nebudou vyhledávání noví zákazníci, avšak bylo připuštěno, že pro podniky bude velmi složité neposkytovat nabídky v případě, který pravděpodobně nastane, že se zákazníci budou pokoušet vyhnout placení vyšších cen u pravidelných dodavatelů. V takovém případě mají výrobci učinit nabídku, avšak v hladině vyšší, než je minimální hladina pro říjen“).

218

Alespoň částečné provádění tohoto systému je doloženo zprávou ze schůzky dne 3. května 1983 (příl. 38 všeob. ozn. nám.), v níž se uvádí:

„A long discussion took place on Jacob Holm who is asking for quotations for the 3rd quarter. It was agreed not to do this and to restrict offers to the end of June, April/May levels were at DKR 6.30 (DM 1.72). Hercules were definitely in and should not have been so. To protect BASF, it was agreed that CWH(üls) + ICI would quote DKR 6.75 from now to end June (DM 1.85) ...“

[„Dlouhá diskuse proběhla k žádosti společnosti Jacob Holm o nabídky cen pro třetí čtvrtletí. Účastníci schůzky rozhodli, že tak neučiní a že nabídky budou stanoveny pouze do konce měsíce června, přičemž ceny pro měsíce duben a květen byly na úrovni 6,30 DKK (1,72 DEM). Je jisté, že se Hercules ucházela, i když neměla. Na ochranu BASF bylo dohodnuto, že CWH(üls) + ICI budou od teď až do konce června nabízet cenu 6,75 DKK (1,85 DEM).“]

O tomto provádění svědčí odpověď ICI na žádost o informace (příl. 8 všeob. ozn. nám.), která v souvislosti s touto zprávou ze schůzky uvádí:

„In the Spring of 1983 there was a partial attempt by some producers to operate the 'Account Leadership' scheme ... Since Hercules had not declared to the 'Account Leader' its interest in supplying Jacob Holm, the statement was made at this meeting in relation to Jacob Holm that 'Hercules were definitely in and should not have been so'. It should be made clear that this statement refers only to the Jacob Holm account and not to the Danish market. It was because of such action by Hercules and others that the 'Account Leadership' scheme collapsed after at most two months of partial and ineffective operation.

The method by which Hüls and ICI should have protected BASF was by quoting a price of DKR 6.75 for the supply of raffia grade polypropylene to Jacob Holm until the end of June.“

(„Na jaře roku 1983 se někteří výrobci pokusili systém ‚account leadership‘ částečně provádět ... Protože Hercules neoznámila příslušnému ‚account leader‘, že má zájem dodávat podniku Jacob Holm, bylo během této schůzky k podniku Jacob Holm uvedeno, že ‚je jisté, že se Hercules ucházela, i když neměla‘. Je třeba zdůraznit, že toto tvrzení se týká pouze zákazníka Jacob Holm, nikoli dánského trhu. Právě kvůli takovému chování podniku Hercules a dalších výrobců se systém ‚account leadership‘ po nanejvýš dvou měsících částečného a neúčinného používání zhroutil.

Způsob, jakým Hüls a ICI měly chránit BASF, spočíval v nabízení ceny 6,75 DKK za dodávku polypropylenu druhu raffia společnosti Jacob Holm až do konce měsíce června.“)

219 Soud má za to, že v rozporu s tvrzením žalobkyně ukazuje zpráva ze schůzky konané dne 2. prosince 1982 (příl. 33 všeob. ozn. nám.), že systém „account leadership“ byl přijat na schůzce dne 2. září (příl. 29 všeob. ozn. nám.), neboť se v ní uvádí, že dne 2. prosince „the idea of account management was proposed for more general adoption“ („byla navržena myšlenka vedení účtů s cílem obecnějšího přijetí“), což svědčí o tom, že systém byl v omezenější míře přijat již dříve. Pokud jde o důkazní hodnotu uvedení jména žalobkyně v tabulkách přiložených ke zprávám z těchto dvou schůzek, jichž se neúčastnila, je třeba uvést, že jméno žalobkyně je uvedeno vedle jmen jejích největších zákazníků ve Spojeném království jak v tabulce přiložené k první zprávě, tak v tabulce přiložené ke druhé zprávě, avšak že v druhé zprávě je počet jejích zákazníků snížen, a naopak je v ní uvedeno jméno jejího největšího zákazníka ve Francii. Mezi těmito dvěma schůzkami se jedna z provozních společností skupiny Shell zúčastnila místních schůzek pro Spojené království konaných ve dnech 13. září, 18. října a 15. listopadu 1982 a žalobkyně se zúčastnila schůzky „velké čtyřky“ dne 13. října 1982. Vzhledem k těmto skutečnostem nepovažuje Soud za hodnověrné tvrzení, že žalobkyně při těchto čtyřech schůzkách nebyla ze strany svých konkurentů informována o přijetí systému „account management“ na schůzce dne 2. září 1982. Proto skutečnost, že název podniku Shell byl ponechán v seznamu „account leaders“ pro jiné z jeho významných zákazníků v tabulce přiložené ke zprávě ze schůzky dne 2. prosince 1982, přinejmenším ukazuje, že žalobkyně nevyjádřila zásadní námitky proti své účasti na tomto systému, a že tedy nebyla informována o existenci návrhů ve věci „account management“ teprve po schůzce konané dne 2. prosince 1982, jak tvrdí. Tím, že žalobkyně formálně neodmítla účast na tomto systému, přinejmenším vyvolala u svých konkurentů dojem, že s účastí na něm souhlasí.

220 Pokud jde o otázku, zda při místní schůzce pro Spojené království konané v lednu 1983 odmítla provozní společnost žalobkyně ve Spojeném království účast na takovémto systému, Soud shledává, že tvrzení žalobkyně v této věci není podepřeno žádným důkazem, neboť žalobkyně nepředložila zprávu z místní schůzky, na níž bylo toto odmítnutí údajně vyjádřeno.

221 Pokud jde o tvrzení žalobkyně, že nemohla vystupovat jako „account leader“ ohledně svých největších zákazníků ve Spojeném království, neboť na sebe nemohla vzít riziko, že svým největším zákazníkům jako první zvýší ceny, je třeba poznamenat, že tento argument je platný pouze za předpokladu, že v té době panovala v oblasti cen volná hospodářská soutěž. Soud shledal, že výrobci polypropylenu jednak koordinovali svou cenovou politiku, a dále že se shodli na systému „account leadership“. Z toho vyplývá, že žalobkyně mohla bez rizika zvýšit ceny svým největším zákazníkům, neboť věděla, že její konkurenti učiní totéž.

222 Pokud jde o novou cenovou politiku, kterou žalobkyně údajně vedla od ledna 1983 a která měla spočívat ve snaze získat dodatečný objem prodeje tím, že pro největší zákazníky stanoví ceny na základě cen, které jim byly účtovány během předchozího období, pod podmínkou, že tito zákazníci zachovají nebo zvýší objem svých objednávek, o čemž svědčí dvě vnitřní zprávy Shell UK ze dne 26. ledna 1983 a ze dne 16. března 1983 (přílohy 18 a 19 odpovědi Shell na oznámení námitek), má Soud za to, že obě sdělení vyhotovená žalobkyní sice vypovídají o vůli vést politiku zaměřenou na objem prodeje, avšak neobsahují žádný údaj o stanovení cen na základě předchozího období. Proto je třeba argument žalobkyně odmítnout.

223 Pokud jde o argumentaci žalobkyně směřující k prokázání skutečnosti, že nemohla být „account leader“ svého francouzského zákazníka BIHR, a její popření důkazní hodnoty vnitřního sdělení Shell ze dne 17. března 1983 (příl. 41 ozn. nám. Shell) ve spojení se zprávou ze schůzky na jaře roku 1983 (příl. 37 všeob. ozn. nám.), má Soud za to, že veškerá argumentace žalobkyně směřuje k prokázání toho, že nemohla vystupovat jako „account leader“ podniku BIHR. Mělo tomu tak být jednak proto, že by pro ni bývalo bylo příliš nebezpečné, kdyby jako první zvýšila ceny svým zákazníkům, na nichž byla značně závislá. Dále proto, že ceny účtované podniku BIHR byly stanoveny v závislosti na průměru cen, které tento podnik platil svým ostatním dodavatelům v průběhu předchozího čtvrtletí. Je třeba uvést, že tuto argumentaci by bylo možno přijmout v rámci trhu s neomezenou hospodářskou soutěží. Soud však připomíná, že výrobci polypropylenu stanovovali cenové cíle a že přijali systém „account leadership“, jehož důsledkem byla ochrana zákaznickova hlavního dodavatele v případě, že tomuto zákazníkovi zvýšil ceny. Systém stanovování cen použitý ohledně BIHR dále vedl k výsledku totožnému s výsledkem systému „account leadership“, neboť bylo dohodnuto, že ostatní dodavatelé tohoto zákazníka budou požadovat ceny stejné nebo vyšší než ceny cílové. Ceny, které tento zákazník platil žalobkyni, tak byly zvýšeny následkem zvýšení cen požadovaných jejími konkurenty. Proto není důvod se domnívat, že žalobkyně nebyla určena jako „account leader“ pro podnik BIHR.

224 Soud se konečně domnívá, že skutečnost, že informace obsažené ve zprávě ze schůzky na jaře roku 1983 (příl. 37 všeob. ozn. nám.) jsou částečně chybné, zvláště pokud jde o ceny, které žalobkyně účtovala některým zákazníkům, nelze vysvětlit tím, že tyto informace žalobkyně neposkytla, nýbrž tím, že se žalobkyně, kterou její konkurenti často kritizovali pro její cenovou politiku, a to zvláště vůči některým zákazníkům, pro něž byla určena jako „account leader“ (viz zpráva z interní schůze Shell dne 14. března 1983, příl. 42 ozn. nám. Shell), pokoušela před svými konkurenty budit dojem, že účtuje ceny blízké dohodnutým cílům, a tedy vyšší, než které účtovala ve skutečnosti.

225 Pokud jde o kvóty, Soud shledává, že se výrobcům vytýká, že se v roce 1982 účastnili jednání s cílem přijmout dohodu o kvótách pro tento rok; že v souvislosti s tím sdělovali svá očekávání ohledně tonáže; že vzhledem k nedosažení konečné dohody sdělovali při schůzkách údaje o svých měsíčních prodejkách během prvního pololetí a porovnávali je s procentními podíly dosaženými během předchozího roku a že se v druhém pololetí snažili o omezení svých měsíčních prodejů na stejný procentní podíl celkového obchodu za první pololetí uvedeného roku.

226 Existenci jednání mezi výrobcí s cílem dosáhnout zavedení systému kvót a s tím související sdělování jejich očekávání dokládá zaprvé dokument s názvem „Scheme for discussions ‘quota system 1982’“ („Návrh pro diskusi o systému kvót 1982“, příl. 69 všeob. ozn. nám.), v němž se pro veškeré adresáty rozhodnutí s výjimkou podniku

Hercules uvádí tonáž, na niž si každý výrobce činil nárok, a dále pro některé z nich (všechny kromě podniků Anic, Linz, Petrofina, Shell a Solvay) tonáž, jež měla být podle jejich názoru přidělena ostatním výrobcům; zadruhé sdělení společnosti ICI s názvem „Polypropylene 1982, Guidelines“ („Polypropylen 1982, obecné zásady“; příl. 70, a všeob. ozn. nám.), v němž ICI analyzuje probíhající jednání; zatřetí tabulka s datem 17. února 1982 (příl. 70, b všeob. ozn. nám.), v níž se porovnávají různé návrhy na rozdělení prodejů – z nichž jeden, nazvaný „ICI Original Scheme“ („Původní systém ICI“), je v jiné, ručně psané tabulce uveden s drobnými úpravami, které provedl podnik Monte ve sloupci „Milliavacca 27/1/82“ (jde o jméno zaměstnance společnosti Monte; příl. 70, c všeob. ozn. nám.) – a konečně tabulka napsaná v italštině (příl. 71 všeob. ozn. nám.), jež představuje komplexní návrh (zmíněný v bodě 58 třetím pododstavci, in fine rozhodnutí).

227

Opatření přijatá pro první polovinu roku dokládá zpráva ze schůzky konané dne 13. května 1982 (příl. 24 všeob. ozn. nám.), v níž se uvádí mimojiné toto:

„To support the move a number of other actions are needed a) limit sales volume to some agreed prop. of normal sales.“

[„Na podporu tohoto kroku je třeba přijmout některá další opatření a) omezit objem prodejů na určitý dohodnutý pod.(íl) obvyklých prodejů.“]

Provedení těchto opatření dokládá zpráva ze schůzky dne 9. června 1982 (příl. 25 všeob. ozn. nám.), k níž je přiložena tabulka udávající pro každého výrobce „actual“ číselný údaj o jeho prodeji za měsíce leden až duben 1982 ve srovnání s údajem „theoretical based on 1981 av(erage) market share“ („teoretickým, vycházejícím z průměrného podílu na trhu v roce 1981“), jakož i zpráva ze schůzky ve dnech 20. a 21. července 1982 (příl. 26 všeob. ozn. nám.), pokud jde o období leden až květen 1982, a zpráva ze dne 20. srpna 1982 (příl. 28 všeob. ozn. nám.), pokud jde o období leden až červenec 1982. To, že referenční kvóta pro srovnání se skutečnými měsíčními prodeji byla teoretická, vyplývá ze skutečnosti, že pro celý rok 1981 nemohla být dohodnuta žádná kvóta; tím však toto porovnávání nepozbývá významu jakožto způsob dohledu nad omezením měsíčních prodejů ve vztahu k předchozímu roku.

228

Opatření přijatá pro druhé pololetí dokládá zpráva ze schůzky dne 6. října 1982 (příl. 31 všeob. ozn. nám.), v níž se uvádí, že „In October this would also mean restraining sales to the Jan/June achieved market share of a market estimated at 100 kt.“ („V říjnu by to znamenalo také omezit prodeje na tržní podíl dosažený v období leden až červen na trhu odhadovaném na 100 kt“) a dále že „Performance against target in September was reviewed“ („Byly přezkoumány zářijové výsledky vzhledem k cíli“). K této zprávě je přiložena tabulka s názvem „September provisional sales versus target [based on Jan-June market share applied to demand est(imated) at 120 kt]“ („Předběžné prodeje v září oproti cíli (vypočtenému podle podílu na trhu v lednu až červnu vztahenému k poptávce odhadované na 120 kt“). Pokračování v těchto opatřeních potvrzuje zpráva ze schůzky dne 2. prosince 1982 (příl. 33 všeob. ozn. nám.), k níž je přiložena tabulka porovnávající pro měsíc listopad 1982 „Actual“ prodeje s „Theoretical“ údaji vypočtenými z „J-June % of 125 kt“ („procentní podíl ze 125 kt za l-červen“).

229

Soud má za to, že zapojení žalobkyně do systému kvót vyplývá z častých styků, které udržovala s účastníky schůzí „vedoucích“ a „odborníků“, zvláště pak prostřednictvím účasti provozních společností skupiny Shell na celé řadě místních schůzek, přičemž několik málo zajištěných zpráv z těchto schůzek ukazuje, že se týkaly dohledu nad

objemem prodeje jednotlivých výrobců v jednotlivých členských státech, a že toto zapojení vyplývá rovněž z účasti žalobkyně na dvoustranných schůzkách s jinými výrobci. V této souvislosti je třeba uvést, že při dvoustranné schůzce s ICI konané dne 26. listopadu 1982 bylo oznámeno, že zástupce žalobkyně „was quick to pick up that in October only Shell's market share was in line with their Jan-June performance“ („ihned poznamenal, že v říjnu byl podíl podniku Shell na trhu jako jediný v souladu s jeho výsledky za leden až červen“; příl. 99 všeob. ozn. nám.).

230 K těmto poznatkům je třeba dodat skutečnost, že číselné údaje týkající se žalobkyně jsou uvedeny ve zprávách ze schůzek, jejichž předmětem byl dohled nad prováděním systému kvót (viz zprávy ze schůzek ve dnech 10. března, 9. června, 12. srpna, 20. srpna a 2. listopadu 1982, příl. 23, 25, 26, 28 a 32 všeob. ozn. nám.). Důkazní hodnotu těchto údajů posiluje skutečnost, že ve zprávách ze schůzek konaných ve dnech 12. srpna, 6. října a 2. prosince (příl. 27, 31 a 33 všeob. ozn. nám.) jsou číselné údaje týkající se žalobkyně nahrazeny zkratkou „N. A.“ (tj. „not available“ – „není k dispozici“), což ukazuje, že ostatní výrobci nebyli schopni odhadnout údaje za podnik žalobkyně na základě statistik systému Fides, když žalobkyně tyto údaje neposkytla. Dále je třeba připomenout, že číselné údaje žalobkyně byly poskytovány jí samotnou (viz body 114 a 115 výše).

231 K těmto jednotlivým důkazům je třeba dodat, že při schůzce dne 13. května 1982 padla zmínka o znovuotevření výrobních zařízení Shell; že na schůzce dne 9. června 1982 (příl. 25 všeob. ozn. nám.) byla zmíněna nutnost přivést Shell znovu do kartelu; že ve zprávě ze schůzky ve dnech 20. a 21. července 1982 (příl. 26 všeob. ozn. nám.) je uvedeno, že je třeba navázat styk s nepřítomnými výrobci, a že zpráva ze schůzky dne 21. září 1982 (příl. 30 všeob. ozn. nám.) uvádí:

„pressure was needed on Shell Italy to restrain themselves to the agreed levels for October. SCIT + SCUK were reported to be fully supportive + good meeting had been held by ICI, DSM with Shell Netherlands. It was reported that SCIT had agreed to attend a 'big four' meeting subsequently fixed for 13 October“.

(„je třeba vyvinout tlak na Shell Itálie, aby se omezila na úroveň dohodnuté pro říjen. Bylo oznámeno, že SCIT + SCUK plně souhlasí a že proběhla úspěšná schůzka společností ICI, DSM a Shell Nizozemsko. Bylo řečeno, že SCIT svolil k účasti na schůzce ‚velké čtyřky‘, která pak byla stanovena na 13. října“).

232 Soud shledává, že Komise právem vyvodila ze vzájemného dohledu nad prováděním systému, jenž spočíval v omezení měsíčních prodejů na základě předchozího období, v roce 1982, přičemž tento dohled byl prováděn při schůzích „vedoucích“ a „odborníků“ a žalobkyně jej umožnila tím, že poskytovala údaje o svých prodejích, že uvedený systém byl výrobcí polypropylenu přijat.

233 Z předchozích úvah vyplývá, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem, že žalobkyně byla jedním z výrobců polypropylenu, mezi nimiž došlo ke shodě vůle ve věci cenových iniciativ pro červen až červenec 1982 a září až listopad 1982, opatření k usnadnění provádění těchto cenových iniciativ a omezení jejich měsíčních prodejů na základě předchozího období.

C.4 – Rok 1983

d) Napadený akt

234 Podle rozhodnutí (bod 47) se žalobkyně účastnila cenové iniciativy pro červenec až listopad 1983. Při schůzce dne 3. května 1983 bylo totiž dohodnuto, že se výrobci

budou snažit o cenový cíl 2,00 DEM/kg v červnu 1983. Při schůzce dne 20. května 1983 však byl dříve stanovený cíl odložen na září a zároveň byl stanoven dočasný cíl ke dni 1. července (1,85 DEM/kg). Při schůzce dne 1. června 1983 přítomní výrobci opět potvrdili své plné odhodlání provést zvýšení na 1,85 DEM/kg. Při této příležitosti se Shell „sama zavázala k tomu, že provede zvýšení a zveřejní svou iniciativu v ECN“. Rozhodnutí dále uvádí, že Hercules, jejíž postoj je popisován jako „velmi příznivý“, měla v červnu oznámit nové ceny. Všichni účastníci této schůzky upozornili své zaměstnance činné v prodeji, aby informovali zákazníky o navrhovaném zvýšení.

235 Rozhodnutí (bod 48) uvádí, že dne 13. června 1983 vyšel v ECN článek, který byl reakcí na zmínku o Shell jakožto „veřejném“ vůdci iniciativy a který uváděl, že se výrobci snaží zvýšit ceny a Shell zamýšlí jejich úpravu nejméně na 1,90 DEM/kg k 1. červenci, přičemž v září bude následovat další zvýšení. V článku bylo rovněž uvedeno, že ICI a Monte přistoupí k podobným zvýšením. Rozhodnutí uvádí, že od října 1982 se Shell účastnila většiny měsíčních „předběžných schůzek“ „velké čtyřky“. Článek zveřejněný v ECN popisoval trh jako „stále napjatější“ a sdělení ICI napsané v poněkud telegrafickém stylu zhruba na konci května obsahuje zmínku „objemy červen – omezit 122 ½ = předpokládaný trh červen srov. 130 + pravděpodobně“. Dále se ve sdělení uvádí: „Shell má být v čele. Článek v ECN – dva týdny. ICI informována“.

236 Rozhodnutí (bod 49) uvádí, že ICI, DSM, BASF, Hoechst, Linz, Shell, Hercules, ATO, Petrofina a Solvay daly po schůzce dne 20. května 1983 svým prodejním místům pokyn, aby k 1. červenci použily sazbu 1,85 DEM/kg za druh raffia. Dokumenty Shell vztahující se ke Spojenému království a k Francii ukazují, že společnosti byly známy dohodnuté hladiny platné ke dni 1. července a že na těchto cenách zakládala svou prodejní politiku. V dokumentu s názvem „PP W. Europe-Pricing“ („Tvorba cen polypropylenu v západní Evropě“) Shell výslovně odkazuje na „červencový cíl“ ve výši 1,85 DEM/kg nebo 480 GBP/t. Zpráva Shell o „kvalitě trhu“ s datem 14. června 1983 rovněž uvádí, že „v západní Evropě vnitrostátní společnosti Shell zmrazují své podíly na trhu (přičemž v Nizozemsku a ve Spojeném království došlo dokonce k jejich snížení), aby napomohly ustálení cen“. Rozhodnutí dodává, že cenové pokyny nalezené u společností ATO a Petrofina jsou pouze částečné, avšak potvrzují, že uvedení výrobci zvýšili své cenové hladiny, a to v případě Petrofina a Solvay s určitým zpožděním. Rozhodnutí dochází k závěru, že je tak prokázáno, že s výjimkou Hüls, pro niž Komise nenalezla žádnou stopu po pokynech na červenec 1983, všichni výrobci, kteří byli přítomni na schůzkách nebo se zavázali k podpoře nového cíle ve výši 1,85 DEM/kg, vydali cenové pokyny za účelem zavedení nové ceny.

237 Rozhodnutí (bod 50) mimoto uvádí, že se ve dnech 16. června, 6. a 21. července, 10. a 23. srpna a 5. 15. a 29. září 1983 konaly další schůzky, na nichž byli přítomni všichni obvyklí účastníci. Koncem července a začátkem srpna 1983 zaslaly BASF, DSM, Hercules, Hoechst, Hüls, ICI, Linz, Solvay, Monte a Saga svým vnitrostátním prodejním místům pokyny platné od 1. září, které vycházely z ceny 2,00 DEM/kg za druh raffia, zatímco vnitřní sdělení Shell ze dne 11. srpna týkající se jejich cen ve Spojeném království uvádí, že její dceřiná společnost ve Spojeném království pracuje na „prosazení“ základních cen platných od 1. září a odpovídajících cílům stanoveným ostatními výrobci. Koncem měsíce však Shell dala své prodejní kanceláři ve Spojeném království pokyn, aby odložila plné zvýšení do okamžiku, kdy

ostatní výrobci dosáhnou žádané základní hladiny. Rozhodnutí upřesňuje, že až na menší výjimky jsou tyto pokyny totožné co do druhu polypropylenu i měny.

238 Podle rozhodnutí (bod 50 poslední pododstavec) pokyny výrobců ukazují, že později bylo přijato rozhodnutí pokračovat dalšími kroky směrem, který byl vytyčen v měsíci září, a to na základě ceny 2,10 DEM/kg za druh raffia k 1. říjnu a se zvýšením na 2,25 DEM/kg k 1. listopadu. Rozhodnutí (bod 51 první pododstavec) dále uvádí, že BASF, Hoechst, Hüls, ICI, Linz, Monte a Solvay zaslaly svým prodejním místům cenové pokyny stanovící totožné ceny pro měsíce říjen a listopad, přičemž Hercules zprvu stanovila poněkud nižší ceny.

239 V rozhodnutí (bod 51 třetí pododstavec) se uvádí, že vnitřní sdělení s datem 28. září 1983 nalezené u společnosti ATO obsahuje tabulku s názvem „Rappel du prix de cota (sic)“, jež uvádí pro jednotlivé země ceny použitelné v září a říjnu pro tři hlavní druhy polypropylenu, přičemž tyto ceny jsou totožné s cenami společností BASF, DSM, Hoechst, Hüls, ICI, Linz, Monte a Solvay. Při šetření v prostorách společnosti ATO v říjnu 1983 zástupci podniku potvrdili, že tyto ceny byly sděleny prodejním místům.

240 Podle rozhodnutí (bod 105 čtvrtý pododstavec) trvalo protiprávní jednání nezávisle na datu poslední schůzky až do listopadu 1983, neboť dohoda vyvolávala účinky nejméně do této doby, přičemž listopad je posledním měsícem, ohledně něž je známo, že byly dohodnuty cenové cíle a vydány cenové pokyny.

241 Závěrem se v rozhodnutí uvádí (bod 51 poslední pododstavec), že do konce roku 1983 podle odborného tisku ceny polypropylenu posílily a pro druh raffia dosáhly na trhu 2,08 DEM/kg až 2,15 DEM/kg (v porovnání s uvedeným cílem 2,25 DEM/kg).

242 Podle rozhodnutí (bod 60) pro rok 1983 ICI vyzvala každého výrobce, aby sdělil svá vlastní očekávání a návrhy, pokud jde o procentní podíl na trhu, který by měl být přidělen ostatním výrobcům. Monte, Anic, ATO, DSM, Linz, Saga a Solvay, jakož i němečtí výrobci prostřednictvím BASF předložili podrobné návrhy. Tyto návrhy pak byly zpracovány na počítači a byl získán průměr, který byl dále porovnán s očekávanými každého výrobce. Tyto kroky umožnily ICI navrhnout hlavní zásady pro novou rámcovou dohodu na rok 1983. ICI považovala pro úspěch jakéhokoli nového plánu za klíčové, aby „velká čtyřka“ vystupovala před ostatními výrobci jednotně. Podle vyjádření, které Shell poskytla podniku ICI, měly mít Shell, ICI a Hoechst každá kvótu 11 %. V návrhu ICI pro rok 1983 bylo určeno 19,8 % italským výrobcům, 10,9 % podnikům Hoechst a Shell a 11,1 % společnosti ICI (bod 62 rozhodnutí). Tyto návrhy byly projednány na schůzkách v listopadu a prosinci 1982. Při schůzce dne 2. prosince 1982 byl projednán návrh, jenž byl v první fázi omezen na první čtvrtletí. Zpráva z této schůzky, vyhotovená podnikem ICI, uvádí, že ATO, DSM, Hoechst, Hüls, ICI, Monte, Solvay i Hercules považovaly kvótu, která jim byla přidělena, za „přijatelnou“ (bod 63 rozhodnutí). Tyto informace potvrzuje poznámka o telefonickém rozhovoru ICI se společností Hercules ze dne 3. prosince 1982. Zpráva z uvedené schůzky nezmiňuje reakci Shell na návrh, avšak Shell se dne 20. prosince 1982 účastnila schůzky „velké čtyřky“ a nedatované sdělení ICI, které bylo vyhotoveno v rámci přípravy schůzky s podnikem Shell plánované přibližně na květen 1983, uvádí, že Shell „přijala pro západní Evropu úrovně kvót 39,5 kt/čtvrť. pro první a druhé čtvrtletí roku 1983“.

243 V rozhodnutí (bod 63 třetí pododstavec) se tvrdí, že jeden z dokumentů nalezených u Shell potvrzuje existenci dohody, neboť tento podnik se snažil nepřekročit svou kvótu. Tento dokument rovněž potvrzuje, že provádění systému regulace objemů

pokračovalo i během druhého čtvrtletí roku 1983, neboť za účelem udržení tržního podílu v druhém čtvrtletí ve výši kolem 11 % obdržely vnitrostátní prodejní společnosti skupiny Shell příkaz ke snížení prodeje. Existenci této dohody potvrzuje zpráva ze schůzky konané dne 1. června 1983, v níž se sice nezmiňují kvóty, avšak hovoří se v ní o výměně informací, k níž došlo mezi „odborníky“ ve věci objemů prodaných každým výrobcem za předchozí měsíc, což, jak se zdá, svědčí o uplatňování systému kvót (bod 64 rozhodnutí).

244 V rozhodnutí (bod 65) se uvádí, že ačkoli nikdy nebyl zaveden žádný systém postihů za překročení kvót, systém, podle nějž každý výrobce podával na schůzích zprávu o objemu jím prodaném za předchozí měsíc, a tím se vystavoval případné kritice ostatních výrobců pro nekázeň, motivoval výrobce k dodržování kvóty, jež jim byla přidělena.

b) Argumenty účastnic řízení

245 Podle názoru žalobkyně vytýká rozhodnutí společností Shell nejen to, že se účastnily cenové iniciativy v červenci 1983, nýbrž i to, že byly původci tohoto podnětu. Ve své odpovědi na oznámení námitek žalobkyně uvedla, že tato výtka není podložena žádným objektivním důkazem. Je sice pravda, že se dne 19. května 1983 konala schůzka „velké čtyřky“ (příl. 101 všeob. ozn. nám.), avšak žalobkyně rozhodla o svém vlastním cenovém cíli před touto schůzkou; navíc se během této schůzky nezavázala k přijetí cenové iniciativy a mimoto v té době ani nebyla schopna tak učinit, neboť ještě nejednala s provozními společnostmi (sešla se s nimi až v průběhu měsíce června, tedy po datu schůzky výrobců). Neúčastnila se schůzky výrobců dne 1. června 1983, na níž bylo rozhodnuto o cenové iniciativě, kterou napadla Komise, a zpráva z této schůzky (příl. 40 všeob. ozn. nám.) nemůže správně odrážet její stanovisko, které bylo vyjádřeno nepřesně prostřednictvím jiného výrobce. Jedna zpráva společnosti ICI sice uvádí, že žalobkyně tuto iniciativu podpořila (příl. 40 všeob. ozn. nám.), avšak jiné sdělení ICI, které popisuje jednání vedená mezi „velkou čtyřkou“ dne 19. května (příl. 101 všeob. ozn. nám.), této zprávě odporuje; toto sdělení Komise opomněla, neboť bylo v rozporu s jejími tvrzeními. Dále, článek o cenách polypropylenu (příl. 41 všeob. ozn. nám.), který žalobkyně hodlala samostatně nabídnout ECN, byl zaměřen všeobecně a Shell neměla v úmyslu v něm uvádět žádnou konkrétní cenu. Nakonec sice na žádost ECN uvedla přesnější údaje, avšak cenový cíl, který si Shell v článku vytyčila, byl vyšší než cíl, který byl údajně ujednan mezi výrobci.

246 Žalobkyně dále tvrdí, že prokázala své nezávislé chování v oblasti cen.

247 Pokud jde o kvóty, žalobkyně tvrdí, že snížení objemů, o nichž bylo rozhodnuto v roce 1983, nevyplývala z dohod mezi výrobci, nýbrž ze samostatného rozhodnutí společností Shell směřujícího ke zvýšení cen. V odpověď na tvrzení Komise, že pokud by Shell skutečně vedla nezávislou politiku snižování objemů prodeje, její prodejní cíle by bývaly byly stanoveny nikoli podílem na trhu (viz příl. 50 až 54 ozn. nám. Shell), nýbrž tonáží, uvádí, že kdyby její cíle byly určeny v absolutních hodnotách, bývala by byla v případě smrštění celkové poptávky oproti předpovědím nucena zvýšit svůj podíl na trhu s nebezpečím vzniku cenové války s ostatními výrobci. Žalobkyně vyzývá Komisi, aby poskytla důkaz o opodstatněnosti hospodářské „teorie“, kterou rozvíjí ve své obraně, v podobě svědectví nezávislého znalce z oboru ekonomie. Dodává, že to, že doufala – avšak neočekávala – že ostatní výrobci povedou stejně jako ona politiku stabilizace podílů na trhu, nemůže znamenat, že se účastnila kartelové dohody.

248 Žalobkyně tvrdí, že se při „předběžných“ ani místních schůzkách, jichž se mohla účastnit ona sama nebo jiné společnosti skupiny Shell, nikdy nejednalo o kvótách. Komise tvrdí neprávem na základě sdělení ICI (příl. 87 všeob. ozn. nám.), že žalobkyně sdělila ICI, že podle ní mají mít společnosti Shell, ICI a Hoechst pro rok 1983 každá kvótu 11 %. Ve skutečnosti žádná společnost Shell nikomu nesdělila takovéto přání a podrobný rozbor sdělení ICI ukazuje, že toto přání bylo podniku Shell připsáno jiným výrobcem, jak dosvědčuje skutečnost, že číselný údaj přidělený Shell je zakroužkovaný. Stejně je tomu v případě tabulky ICI týkající se očekávání jednotlivých výrobců pro rok 1983 (příl. 84 všeob. ozn. nám.), v níž je vedle číselného údaje přiděleného Shell uveden otazník. Komise dále v ručně psaném dokumentu ICI týkajícím se téhož období (příl. 99 všeob. ozn. nám.) zaměnila zkratku „L.“, označující zaměstnance SCITCO, a slovo „have“.

249 Žalobkyně uplatňuje, že kvóty měly být stanoveny pouze v případě přijetí systému vyrovnávání. Protože společnosti Shell odmítly účast na takovémto systému, nemohl být přijat.

250 Podle žalobkyně Komise setrvává v omylu a dále považuje vnitřní objemové cíle společností Shell za kvóty dohodnuté společně s ostatními výrobci. V předmětné době si společnosti Shell nezávisle stanovily cíl 11 % západoevropského trhu. Odpovídající plány a rozpočty pro první čtvrtletí roku 1983 byly stanoveny dříve, než byly známy prodejní cíle přidělené společností Shell na schůzkách, a následně bylo podle nich postupováno.

251 Pokud jde o druhé čtvrtletí roku 1983, žalobkyně tvrdí, že ve skupině Shell sice bylo plánováno snížení prodeje (příl. 90 a 94 všeob. ozn. nám.; příl. 53 a 54 ozn. nám. Shell), to však z důvodu dodržování objemového cíle nezávisle dohodnutého v rámci skupiny, nikoli z důvodu dodržování údajných kvót dohodnutých s ostatními výrobci.

252 Komise odpovídá, že otázka, zda Shell stanovila svůj cenový cíl ještě před schůzkou konanou dne 19. května 1983, není důležitá, neboť je prokázáno, že se na konci této schůzky „velká čtyřka“ shodla na společném stanovisku, jak dosvědčuje odpověď ICI na žádost o informace (příl. 8 všeob. ozn. nám.). Při schůzce výrobců dne 1. června 1983 byli tito informováni o záměrech Shell, zvláště pak o článku, který hodlala uveřejnit v ECN s cílem oznámit své úmysly ve věci zvyšování cen (příl. 40 všeob. ozn. nám.). Skutečnost, že cíl oznámený podnikem Shell v článku je poněkud vyšší než cílová cena přijatá na konci schůzky dne 1. června, je podle Komise třeba posoudit s ohledem na to, že je běžnou obchodní praxí oznámit cenu o něco vyšší, než je cena skutečně očekávaná.

253 Komise dále uvádí, že nelze vyloučit možnost styků mezi podnikem Shell a provozními společnostmi přede dnem 1. června a že provozní společnosti byly v každém případě nakloněny zvýšení cen, za předpokladu, že se toto zvýšení neodrazí ve snížení objemů prodeje (příl. 15 odpovědi Shell na oznámení námitek).

254 Komise zdůrazňuje, že se žalobkyně i přes svůj skeptický názor na systémy kvót (příl. 64 všeob. ozn. nám.) účastnila předběžných schůzek „velké čtyřky“ a že provozní společnosti skupiny Shell se účastnily místních schůzek v některých zemích (příl. 10 všeob. ozn. nám.; příl. 18 ozn. nám. Shell). Řada dokumentů (příl. 8, 64, 95 až 97 a 99 až 101 všeob. ozn. nám.) prokazuje, že rozhovory při těchto schůzkách se týkaly témat nerozlučně spjatých s kvótami. Žalobkyně v roce 1983 oznámila společnosti ICI (příl. 87 a 99 všeob. ozn. nám.), že se spokojí s podílem na trhu ve výši 11 až 12 %, a navrhla pro tento rok přidělení kvóty 11 % podnikům ICI, Shell a

Hoechst (příl. 87 všeob. ozn. nám.). Tento návrh nebyl učiněn v kontextu systému vyrovnávání, nýbrž na základě „rámcové smlouvy“ o kvótách pro rok 1983. Podle Komise žalobkyně tvrdí, že systém vyrovnávání selhal proto, že se jej Shell odmítla účastnit, což ukazuje, že kartelová dohoda nemohla fungovat bez účasti Shell. Komise trvá na tom, že v ručně psané poznámce (příl. 99 všeob. ozn. nám.) je uvedeno „L.“, nikoli „have“, a to z mluvnických důvodů a dále proto, že dokument je svým obsahem podobný jinému dokumentu (příl. 87 všeob. ozn. nám.), v němž je jméno „L.“ nesporně uvedeno. Žalobkyně přiměla provozní společnosti souhlasit, že přijmou a budou provádět tuto politiku omezování objemů (příl. 90 a 94 všeob. ozn. nám., příl. 53 a 54 ozn. nám. Shell). Ačkoli žalobkyně dobře věděla, že jde o kartelovou dohodu (příl. 37 všeob. ozn. nám.), přesto poskytovala informace ostatním účastníkům kartelové dohody a sama je přijímala. Konečně, bylo jí známo stanovisko „odborníků“ k podmínkám na trhu pro první a druhé čtvrtletí 1983 a své vlastní cíle upravila podle kvóty, jež jí byla přidělena.

c) Závěry Soudu

255 Soud připomíná, že účast žalobkyně na cenových iniciativách a na systému kvót v průběhu roku 1983 je třeba přezkoumat ve světle styků, které udržovala s účastníky schůzí „vedoucích“ a „odborníků“, konkrétněji pak ve světle časté účasti provozních společností skupiny Shell na místních schůzkách a pravidelné přítomnosti žalobkyně na schůzkách „velké čtyřky“ v rámci přípravy schůzí „vedoucích“ a „odborníků“.

256 Pokud jde o cenovou iniciativu pro červenec až listopad 1983, Soud shledává, že cenový cíl 1,85 DEM/kg ke dni 1. července 1983 nebyl stanoven na schůzce dne 1. června 1983, nýbrž byl na této schůzce pouze potvrzen, jak dosvědčuje zpráva z této schůzky, v níž se uvádí, že „Those present reaffirmed complete commitment to the 1.85 move to be achieved by 1st July. Shell was reported to have committed themselves to the move and would lead publicly in ECN“ („Účastníci znovu potvrdili svou plnou podporu cíli 1,85, který má být dosažen ke dni 1. července. Bylo sděleno, že Shell se zavázala k tomuto kroku a veřejně ho oznámí v ECN“; příl. 40 všeob. ozn. nám.). Tento cenový cíl byl dohodnut na schůzce „velké čtyřky“ konané dne 19. května 1983, jak ukazuje zpráva z této schůzky ve spojení se zprávou ze schůzky dne 1. června 1983. Ve zprávě ze schůzky konané dne 19. května 1983 se totiž uvádí: „Shell to lead – ECN 2 weeks. ICI informed/S. Shell B. (L.'s boss) – commitment – but not absolute“ [„Shell má být v čele. Článek ECN – dva týdny. ICI informována/S. Shell B. (nadřízený L.) – závazek – ale ne bezvýhradný“; příl. 101 všeob. ozn. nám.]. Tento cíl byl následně navržen na schůzi „vedoucích“ konané dne 20. května 1983 a přijat zde všemi výrobci. Po této schůzi uvedlo memorandum Shell Francie ze dne 25. května 1983 (příl. SC C1 dopisu ze dne 29. března 1985) ceny totožné s cenovými cíli vymezenými na schůzi dne 20. května a s cenovými pokyny, které vydala tentýž den DSM, dva dny předtím ICI a dva dny poté BASF, a to pro druhy raffia, homopolymer a kopolymer. Memorandum Shell UK ze dne 24. června 1983 (příl. SC C2 dopisu ze dne 29. března 1985) rovněž uvádí totožné ceny, s výjimkou kopolymeru, pro nějž se zmiňuje cena 550 GBP/t, zatímco ostatní výrobci oznamují cenu 560 GBP/t. Soud má za to, že uvedení mírně nižší ceny kopolymeru ve srovnání s cenou ostatních výrobců pouze v memorandu ze dne 24. června 1983 nemůže vyvrátit účast žalobkyně na této cenové iniciativě, neboť snížení cíle pro tento výrobek opět nastává v týdnu, který předchází datu provedení ujednaného zvýšení. Dále skutečnost, že cena oznámená v ECN ze dne 13. června 1983 je mírně vyšší než dohodnutý cíl (1,90 DEM/kg místo 1,85 DEM/kg), vyplývá

z téhož záměru, jaký Shell vyjádřila ve svém sdělení ze dne 24. června 1983, totiž oznámit zákazníkům větší zvýšení, než jaké je skutečně plánováno.

257 Z předchozích úvah vyplývá, že žalobkyně nepředložila poznatky, jež by mohly vyvrátit skutkové závěry Komise vyjádřené v bodech 47 až 49 rozhodnutí.

258 Pokud jde o otázku, zda byla žalobkyně původcem této cenové iniciativy, Soud poznamenává, že na základě zprávy ze schůzky „velké čtyřky“ ze dne 19. května 1983 (příl. 101 všeob. ozn. nám.) ve spojení se zprávou ze schůzky dne 1. června 1983 (příl. 40 všeob. ozn. nám.) lze mít za to, že členové „velké čtyřky“ jsou původci cenové iniciativy pro červenec 1983 a že mezi sebou ujednali, že Shell tuto iniciativu zveřejní prostřednictvím článku, jenž měl vyjít v ECN. Je třeba zdůraznit, že skutečnost, že ve zprávě ze schůzky dne 19. května 1983 jsou uvedena slova „L. in principle only“ („v zásadě jen L.“), nemůže toto konstatování vyvrátit, neboť ve sdělení, jež tvoří přílohu této zprávy, stojí: „B. (L's boss) – commitment – but not absolute.“ [„B. (nadřízený L.) – závazek – ale ne bezvýhradný“], což znamená, že žalobkyně závazek přijala, avšak potřebovala záležitost projednat s provozními společnostmi skupiny Shell, než projeví svůj konečný souhlas. V tomto ohledu cenové pokyny vydané žalobkyní a článek zveřejněný v ECN ukazují, že žalobkyně mezitím získala souhlas těchto provozních společností, ač tvrdí opak, aniž by o svém tvrzení poskytla důkazy. Tvrzení žalobkyně, podle něž článek, který původně hodlala zveřejnit v ECN, měl být zaměřen všeobecně a neměl obsahovat konkrétní cenu, není relevantní, neboť fakticky zveřejněný článek zmiňoval konkrétní cenu.

259 Z toho vyplývá, že žalobkyně vedla cenovou iniciativu pro červenec 1983 spolu se zbývajícími třemi předními výrobci.

260 Pokud jde o účast žalobkyně na sledování cenového cíle pro měsíc září 1983, Soud má za to, že ji Komise právem vyvodila ze shody cen obsažených v memorandu Shell UK ze dne 11. srpna 1983 (příl. SC I dopisu ze dne 29. března 1985) s cenovými pokyny, které vydali jiní výrobci k 1. září 1983. Uvedené memorandum totiž bylo vyhotoveno den po schůzi „odborníků“ a v týdnu následujícím po vydání shodných pokynů podniky BASF, Hercules, ICI, Linz a Saga. Je třeba zdůraznit, že v rozporu s tvrzením žalobkyně toto memorandum stanovuje k 1. září cenu totožnou s cenou většiny výrobců (Shell zaměňuje svou cenu pro měsíc srpen s cenou pro září). Skutečnost, že Shell UK opravila tyto pokyny dne 31. srpna, tedy den před jejich vstupem v platnost, nemůže z výše uvedených důvodů vyvrátit její účast na této iniciativě.

261 Pokud jde o konec této cenové iniciativy, Soud shledává, že z tabulky 7M ve spojení s bodem 50 a výrokem rozhodnutí vyplývá, že se žalobkyni vytyká účast na této iniciativě v měsících říjnu a listopadu 1983. Žalobkyně patří k výrobcům, u nichž byly nalezeny cenové pokyny prokazující, že bylo přijato rozhodnutí pokračovat směrem vytyčeným v měsíci září v dalších fázích, a to s cenou 2,10 DEM/kg za druh raffia k 1. říjnu a se zvýšením na 2,25 DEM/kg k 1. listopadu, neboť její jméno je uvedeno v tabulce 7M rozhodnutí, jež porovnává cenové pokyny vydané jednotlivými výrobci pro měsíc říjen. Tento výklad bodu 50 posledního pododstavce rozhodnutí je potvrzen výrokem rozhodnutí, v němž se uvádí, že Shell porušovala čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS nejméně do listopadu 1983, neboť pro měsíce říjen a listopad se podnikům, jež jsou adresáty rozhodnutí, vytyká pouze jejich účast na uvedené cenové iniciativě.

262 Soud shledává, že jediný důkaz, který Komise předložila k prokázání účasti žalobkyně na této iniciativě, je memorandum Shell UK ze dne 21. září 1983, uvedené

v tabulce 7M rozhodnutí. V této tabulce se porovnává tento cenový pokyn s cenovými pokyny vydanými dalšími výrobci buď k 1. říjnu (BASF, Hoechst, Hüls a ICI), nebo pro měsíc říjen bez bližšího určení (ATO, Hercules, Linz, Monte a Solvay). Ve sloupci věnovaném žalobkyni jsou uvedeny dvě ceny, přičemž druhá z nich přesně odpovídá ceně stanovené ostatními výrobci a první je bez dalšího vysvětlení výrazně nižší. Z přezkoumání tohoto dokumentu vyplývá, že první cena představuje cenový pokyn k 1. říjnu, zatímco druhá, jež jako jediná odpovídá ceně stanovené ostatními výrobci pro měsíc říjen 1983, má vstoupit v platnost dne 31. října. Je proto třeba mít za to, že rozhodnutí vyvolává klamný dojem shody mezi cenovým pokynem žalobkyně a pokyny, které vydali jiní výrobci. Soud dále shledává, že v tabulce 7N, jež obsahuje cenové pokyny jednotlivých výrobců mající vstoupit v platnost buď dne 1. listopadu (BASF, Hoechst, Hüls), nebo v průběhu měsíce listopadu (Hercules, ICI, Linz, Monte a Solvay), Komise neuvedla žádný cenový pokyn pocházející od žalobkyně, ačkoli část cenového pokynu žalobkyně, jež měla vstoupit v platnost dne 31. října, měla být porovnána s cenovými pokyny vydanými ostatními výrobci ke dni 1. listopadu. Takovéto srovnání ukazuje, že ceny požadované žalobkyní k 31. říjnu jsou výrazně nižší než ceny účtované ostatními výrobci k 1. listopadu 1983. Tím, že Komise nezmínila cenový pokyn žalobkyně ze dne 21. září 1983 v tabulce 7N, tedy opomněla ukázat rozdíl mezi cenovými pokyny žalobkyně a pokyny ostatních výrobců.

263 Komise tedy neprokázala právně dostačujícím způsobem, že se žalobkyně v měsících říjnu a listopadu účastnila cenové iniciativy pro červenec až listopad 1983.

264 Je však třeba zdůraznit, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem účast žalobkyně na systému „account leadership“ v posledních měsících roku 1982 a v první polovině roku 1983.

265 Pokud jde o kvóty, Soud shledává, že z dokumentů poskytnutých Komisí (příl. 33, 85 a 87 všeob. ozn. nám.) vyplývá, že koncem roku 1982 a začátkem roku 1983 výrobci polypropylenu jednali o systému kvót pro rok 1983 a že žalobkyně v této souvislosti poskytla údaje o svých prodejkách, a že se tak zúčastnila jednání směřujících k zavedení systému kvót pro rok 1983.

266 Pokud jde o otázku, zda tato jednání byla skutečně úspěšná, pokud jde o první dvě čtvrtletí roku 1983, jak tvrdí rozhodnutí (body 63 třetí pododstavec a 64), Soud má za to, že ze zprávy ze schůzky konané dne 1. června 1983 (příl. 40 všeob. ozn. nám.), již se žalobkyně nezúčastnila, vyplývá, že deset výrobců během této schůzky uvedlo číselné údaje o svých prodejkách za měsíc květen. Ve zprávě z interní schůzky skupiny Shell dne 17. března 1983 (příl. 90 všeob. ozn. nám.) se dále uvádí, že:

„... and would lead to a market share of approaching 12 % and well above the agreed Shell target of 11 %. Accordingly the following reduced sales targets were set and agreed by the integrated companies“.

(„... a vedlo by k podílu na trhu takřka 12 %, který by byl znatelně vyšší než dohodnutý cíl Shell ve výši 11 %. Proto společnosti skupiny stanovily a dohodly následující snížené prodejní cíle“).

Zpráva udává nové tonáže a dále uvádí, že

„this would be 11.2 Pct of a market of 395 kt. The situation will be monitored carefully and any change from this agreed plan would need to be discussed beforehand with the other PIMs members“.

(„to by představovalo 11,2 % trhu o velikosti 395 kt. Situace bude pozorně sledována a jakákoli odchylka od takto dohodnutého plánu bude muset být nejprve projednána s ostatními členy PIMS“).

267 V tomto ohledu má Soud za to, že Komise právem vyvodila ze spojení těchto dvou dokumentů, že jednání mezi výrobcí vedla k zavedení systému kvót. Vnitřní sdělení skupiny Shell totiž ukazuje, že tento podnik žádal své vnitrostátní prodejní společnosti, aby omezily svůj prodej, nikoli proto, aby se snížil celkový objem prodeje skupiny Shell, nýbrž proto, aby se podíl této skupiny na celkovém trhu omezil na 11 %. Takovéto omezení vyjádřené podílem na trhu lze vysvětlit pouze v souvislosti se systémem kvót. Zpráva ze schůzky konané dne 1. června 1983 je kromě toho další indicií existence takového systému, neboť hlavním cílem výměny informací o měsíčních prodejích jednotlivých výrobců je kontrola dodržování přijatých závazků.

268 Konečně je třeba dodat, že údaj 11 % jakožto podíl na trhu pro Shell je uveden nejen ve vnitřním sdělení Shell, nýbrž i ve dvou dalších dokumentech, totiž jednak ve vnitřním sdělení ICI, v němž tento podnik uvádí, že Shell navrhuje toto číslo pro sebe, pro Hoechst a pro ICI (příl. 87 všeob. ozn. nám.), a dále ve zprávě ICI ze schůzky konané dne 29. listopadu 1982 mezi ICI a Shell, při níž byl výše uvedený návrh připomenut (příl. 99 všeob. ozn. nám.).

269 Z předchozích úvah vyplývá, že s výjimkou měsíců října a listopadu 1983 Komise prokázala právně dostačujícím způsobem, že žalobkyně patřila k výrobcům polypropylenu, mezi nimiž došlo ke shodám vůle, pokud jde o cenovou iniciativu pro červenec až listopad 1983, o opatření k usnadnění provádění cenových iniciativ podniků a o cíle v oblasti objemu prodeje pro první dvě čtvrtletí roku 1983.

D – Posouzení všeobecných argumentů

270 Žalobkyně všeobecně tvrdí, že Komise nemůže vyvrátit argumenty související s určitou jednotlivou akcí tím, že se bude dovolávat údajné rámcové dohody, neboť jde právě o prokázání existence této rámcové dohody prostřednictvím prokázání účasti společností Shell na jednotlivých akcích. Žalobkyně ve své replice zdůrazňuje, že Komise ničím nepodkládá svůj závěr, že provozní společnosti skupiny Shell přijaly a používaly navržené ceny nebo se účastnily systému kvót, jehož existence není prokázána ani přímo, ani nepřímo, avšak jehož se Komise musela dovolávat, aby zmírnila nedostatečnost důkazů, které shromáždila ve věci různých protiprávních jednání, která žalobkyni vytýká.

271 Podle názoru žalobkyně Komise tím, že tvrdí, že všichni výrobci vyzvali své prodejní orgány k použití cílových cen dohodnutých na schůzkách (bod 74 rozhodnutí), nechává bez povšimnutí složení skupiny Shell. Žalobkyně zdůrazňuje, že provozní společnosti skupiny, které vyrábějí nebo dodávají polypropylen v EHS, jsou značně samostatné a že Shell jim poskytuje rady a doporučení, aniž by jim mohla dávat závazné příkazy; že názory Shell a provozních společností se mohou lišit, přičemž provozní společnosti např. mohou dát přednost zachování svých výrobních objemů na úkor cen, a že tyto skutečnosti měly vliv na vztahy Shell s ostatními výrobci polypropylenu. Shell nemohla u provozních společností skupiny Shell prosadit použití žádné cílové ceny a nemohla ani přijmout žádný závazek jménem těchto společností.

272 Žalobkyně mimoto vysvětluje, že ve svém popisu cenových iniciativ má Komise v případě Shell za to, že všechny provozní společnosti skupiny přijaly a používaly

dohodnuté ceny a vydávaly odpovídající cenové pokyny, ač téměř ve všech případech odkazuje pouze na sdělení, která zasílala Shell UK nebo méně často Shell svým zaměstnancům činným v prodeji. Z těchto sdělení nelze bez nebezpečí nadměrného zobecnění vyvozovat, že všechny provozní společnosti skupiny Shell jednaly stejným způsobem.

273 Žalobkyně dodává, že jelikož rozhodnutí vytýká výrobcům, že „za účelem dosažení cílů zavedli souběžná zvýšení cen“, Komise nemůže ve své žalobní odpovědi tvrdit, že postačuje, že Shell sdělila ceny provozním společnostem, i když tyto společnosti nepřijaly ani neprovedly pokyny, jež jim byly dány. Takovéto tvrzení je v rozporu s čl. 1 písm. d) rozhodnutí, v němž se uvádí, že „za účelem dosažení uvedených cílů zavedli souběžná zvýšení cen“.

274 Žalobkyně dále soudí, že rozdíl mezi cenami, které skutečně používala na trhu, a údajnými cílovými cenami ukazuje, že své chování určovala zcela nezávisle.

275 Žalobkyně připomíná, že ve své odpovědi na oznámení námitek odmítla tvrzení Komise, že společnosti Shell byly stranami dohod o kvótách, a v této souvislosti zvláště uplatňuje, že tyto společnosti určovaly své objemové cíle nezávisle, že stanovení jejich rozpočtů a plánů výroby a prodeje většinou probíhalo před schůzkami a nebylo později výsledky těchto schůzek zpochybňováno, i když podíl na trhu přidělený podniku Shell ostatními výrobci byl vyšší než cílový podíl, který si Shell sama vymezila, že číselné údaje plánované společnostmi a dosažené objemy prodeje se významně lišily od údajů, které podniku Shell přidělili ostatní výrobci, a konečně že společnosti Shell se neúčastnily schůzek a Shell neznala kvóty přidělené ostatním výrobcům a nevyměňovala si s nimi informace. Podle žalobkyně tedy společnosti Shell vedly svou vlastní politiku ve věci objemu svého prodeje, jež byla určována zcela nezávisle.

276 Komise nejprve odpovídá, že Shell neobviňuje, že se účastnila každé z činností popsanych v čl. 1 písm. a) až e) rozhodnutí. Tvrdí však, že Shell byla zapojena do všeobecné dohody, na jejímž základě výrobci prováděli výše uvedené činnosti, a že se tedy nemůže zbavit své odpovědnosti tím, že prokáže své menší odhodlání či menší ochotu ke spolupráci, pokud jde o určitou činnost, nebo to, že se neúčastnila některých typů schůzek (body 81 a 83 rozhodnutí).

277 Podle Komise je lhostejné, zda byla Shell schopna dávat provozním společnostem „závazné příkazy“ nebo zda jim pouze „dávala rady“, které tyto společnosti mohly jen stěží opomenout. Decentralizovaná struktura skupiny Shell nepředstavovala žádnou překážku pro uzavření a provádění kartelové dohody, jak ukazuje dokument, který popisuje kanál pokynů mezi Shell a provozními společnostmi skupiny Shell (příl. 96 všeob. ozn. nám.). Pokud žalobkyně tvrdí, že Komise ignorovala přesnou strukturu skupiny Shell, přikládá nadměrný význam některým jednotlivým výrazům vytrženým ze souvislosti. Dokumenty poskytnuté Komisi ukazují, že žalobkyně přizpůsobovala svou cenovou politiku cílům stanoveným na schůzkách, přičemž tyto cíle jí byly plně známy díky jejím stykům s ICI, a že za tím účelem zasílala odpovídající doporučení provozním společnostem, které je nemohly považovat za neplatná.

278 Komise zdůrazňuje, že to, že se určitá společnost skupiny Shell nakonec rozhodla použít nižší cenu, nemůže znamenat, že Shell původně nepřijala cenový cíl, přičemž nedodržení cenového cíle lze vysvětlit „podvodným“ jednáním. V tomto ohledu Komise všeobecně tvrdí, že se nesnaží prokázat, že se cenové cíle na trhu vždy prosadily nebo byly vždy přijaty provozními společnostmi, nýbrž pouze to, že byly

stanoveny a prováděny v součinnosti, což vyjadřuje čl. 1 písm. d) rozhodnutí, jenž výrobcům vytýká, že zavedli souběžná zvýšení „jakožto cíle“. Podle žalobkyně samostatnost prodejních kanceláří, jež se někdy projevuje rozdíly v účtovaných cenách, zbavuje dohody uzavřené mezi ústředními orgány podniků veškeré relevance z hlediska práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže.

279 Komise uvádí, že Shell zaslala provozním společnostem doporučení směřující k omezení jejich prodeje, a tvrdí, že není důležité, zda toto omezení bylo vyjádřeno v objemech nebo v tržních podílech. To dokazuje, že žalobkyně měla jistotu nebo alespoň mohla očekávat – nikoli pouze doufat – že ostatní výrobci budou sledovat tutéž politiku omezování, zvláště když Shell sama tvrdí, že se provozní společnosti ve své politice zaměřovaly více na množství než na ceny.

280 Soud má za to, že struktura skupiny Shell a místo žalobkyně v této struktuře nepředstavovaly překážku pro její účast na cenových iniciativách, na systému „account leadership“, ani na systému kvót. Z analýzy struktury skupiny Shell totiž vyplývá, že žalobkyně má v zásadě dvojí poslání: jednak má za úkol předsedat schůzím PSBU (Polyolefins Strategic Business Unit), jež kromě žalobkyně sdružuje provozní společnosti skupiny Shell (příl. 5, s. 3) a je odpovědná za přípravu (dlouhodobé) strategie, v jejímž rámci provozní společnosti skupiny vymezují na svou vlastní odpovědnost svou strategii. Jejím druhým úkolem je poskytovat poradenství provozním společnostem s ohledem na situaci na trhu.

281 V důsledku toho se Soud domnívá, že žalobkyně byla zapojena jak do přípravy dlouhodobé politiky provozních společností, tak do jejich krátkodobé politiky. Je sice pravda, že žalobkyně nemohla vynucovat rozhodnutí ani v jedné z obou oblastí, avšak vzhledem ke všeobecně souběžným zájmům jednotlivých provozních společností skupiny a souběžným zájmům skupiny Shell a ostatních výrobců – tj. dosáhnout zvýšení celkové hladiny cen i za cenu ústupků ve věci objemu prodeje – nebylo k tomu, aby žalobkyně mohla prosazovat své názory u provozních společností, nutné, aby nad nimi měla donucovací moc. To platí tím spíše, že tyto provozní společnosti věděly, že „rady“, které jim žalobkyně dává, jsou založeny na cílech dohodnutých výrobcí polypropylenu. Žalobkyně totiž ve své odpovědi na žádost o informace uvedla:

„ICI often communicated to SCITCO ‘target prices’ for certain polypropylene grades in the local currencies of the Western European market. It was understood by SCITCO that such ‘target prices’ were those which had been prepared at ‘bosses’ or ‘experts’ meetings – SCITCO do not know which.“

(„Společnost ICI často sdělovala SCITCO ‚cílové ceny‘ některých druhů polypropylenu. Tyto ceny byly vyjádřeny v místních měnách západoevropského trhu. SCITCO měl za to, že tyto ‚cílové ceny‘ jsou ceny, které byly stanoveny na schůzích ‚vedoucích‘ nebo ‚odborníků‘. SCITCO neví, o které schůze se jedná.“)

Provozní společnosti skupiny Shell se mimoto účastnily místních schůzek se zástupci jiných výrobců, které byly věnovány provádění dohodnutých cenových cílů.

282 Tuto analýzu potvrzují, a nikoli vyvracejí, obtíže, s nimiž se žalobkyně mohla příležitostně setkávat při rozhovorech o systému vyrovnávání, který vyžadoval velké ústupky ze strany provozních společností skupiny Shell. Když se žalobkyně s takovými obtížemi setkala v říjnu 1982, zmínila se o nich svým konkurentům a uvedla, jak je hodlá řešit. Ve sdělení společnosti ICI s datem 18. října 1982,

nazvaném „Polypropylene Compensation Scheme“ („Systém vyrovnávání v odvětví polypropylenu“) (příl. 96 všeob. ozn. nám.), se tak uvádí:

„L. of SCITCO said that he & his colleagues were under pressure to improve margins on PP and that he would be willing to attend meetings of the big four but not wider gatherings. The problems of the Shell organisation were discussed and whilst the local companies were autonomous L. requested that approaches should be channelled through SCITCO. He had not been able to meet with J., V. L., etc. before this meeting but had agreement to talk about a compensation scheme. L. would be meeting with J. & others on 20/10/82...

L. raised the problem of not having any centralised profit centre but after discussion accepted that it was really up to Shell to agree internally who would draw or conversely provide any compensation.“

(„L. ze SCITCO řekl, že na něj samotného a jeho kolegy je vyvíjen tlak, aby byly zvýšeny marže u polypropylenu, a že bude ochoten účastnit se schůzek ‚velké čtyřky‘, ale ne schůzek s širší účastí. Předmětem jednání byl problém organizace Shell, a protože místní společnosti jsou samostatné, L. požádal, aby styky probíhaly prostřednictvím SCITCO. Nemohl se setkat s J., V. L. atd. před touto schůzkou, avšak měl povolení jednat o systému vyrovnávání. L. se má setkat s J. a ostatními dne 20. října 1982...

L. zmínil problém, že neexistuje orgán pro centralizaci zisku, ale po jednání připustil, že podniku Shell skutečně přísluší vnitřně dohodnout, kdo bude získávat a kdo naopak poskytovat vyrovnání.“)

V tomto ohledu je třeba uvést, že schůzka ze dne 20. října 1982, ač z ní nebyla poskytnuta zpráva, se skutečně konala, neboť při ní byl schválen zápis ze schůzky dne 7. září 1982, jak dosvědčuje datum „20/10/1982“ uvedené v tomto zápisu.

283 Z předchozích úvah vyplývá, že vnitřní organizace skupiny Shell nepředstavovala žádnou překážku pro účast žalobkyně na cenových iniciativách, na systému „account leadership“, ani na systému kvót.

284 Pokud jde o ceny účtované žalobkyní na trhu, je třeba uvést, že se v rozhodnutí nikterak netvrdí, že žalobkyně používala ceny, které vždy odpovídaly cenovým cílům, které si výrobci stanovili, což ukazuje, že napadený akt pro dokázání účasti žalobkyně na cenových iniciativách nevychází z toho, že žalobkyně uvedené cíle prováděla na trhu.

285 Soud konstatuje, že žalobkyně tvrdila, avšak neprokázala, že společnosti Shell určovaly svou politiku objemu prodeje zcela nezávisle. Z předcházejících skutkových zjištění totiž vyplývá, že žalobkyně znala kvóty přidělené ostatním výrobcům, vyměňovala si s nimi informace a udržovala s nimi pravidelné styky, jejichž předmětem bylo zvláště stanovování cílových objemů prodeje. Skutečnost, že prodeje žalobkyně neodpovídaly vždy kvótám, jež jí byly přiděleny, není relevantní, neboť napadený akt pro prokázání účasti žalobkyně na tomto systému nevychází z toho, že žalobkyně systém kvót skutečně prováděla na trhu. V tomto ohledu Soud každopádně shledává, že tvrzení žalobkyně, že stanovování rozpočtů a výrobních a prodejních plánů společnostmi Shell obvykle probíhalo před schůzkami a nebylo později výsledky těchto schůzek zpochybňováno, a to i když podíl na trhu přidělený podniku Shell ostatními výrobci byl vyšší než cílový podíl, který si Shell sama určila, není podloženo důkazy. Pokud jde o roky 1979 a 1980, Komise nebyla schopná upřesnit, kdy byl systém kvót přijat, a proto se žalobkyně nemůže dovolávat toho, že

společnosti Shell stanovily své plány a rozpočty již před schůzkami, na nichž došlo k uzavření dohod o kvótách. Co se týče let 1981 a 1982, Komise netvrdí, že došlo k přijetí systému kvót pokrývajících celý rok, nýbrž že byl dohodnut pouze dočasný měsíční systém. Pokud jde o rok 1983, argumentace žalobkyně vychází z mylného předpokladu, že číselný údaj 11 %, jenž je uveden jakožto tržní podíl pro Shell ve vnitřním sdělení Shell ze dne 17. března 1983 (příl. 90 všeob. ozn. nám.), byl vymezen zcela nezávisle podnikem Shell samotným. Soud však připomíná, že již shledal, že tomu tak nebylo.

286 Ze všech předchozích úvah vyplývá zaprvé, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem, že žalobkyně patřila mezi výrobce, mezi nimiž došlo ke shodám vůle ohledně minimálních cen a různých cenových iniciativ uvedených v rozhodnutí, s výjimkou začátku iniciativy pro leden až květen 1981 a konce iniciativy pro červenec až listopad 1983.

287 Je třeba dodat, že Komise byla oprávněna vyvodit z odpovědi ICI na žádost o informace, v níž se uvádí, že „‘Target prices’ for the basic grade of each principal category of polypropylene as proposed by producers from time to time since 1 January 1979 are set forth in Schedule...“ („‘Cílové ceny‘, které výrobci opakovaně navrhovali od 1. ledna 1979 pro základní druh každé hlavní kategorie polypropylenu, jsou uvedeny v příloze...“), že uvedené iniciativy byly součástí systému stanovování cenových cílů.

288 Zadruhé, z předchozích úvah vyplývá, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem, že žalobkyně byla jedním z výrobců, mezi nimiž došlo ke shodám vůle ohledně opatření k usnadnění provádění cenových iniciativ zmíněných v rozhodnutí.

289 Zatřetí z těchto úvah vyplývá, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že žalobkyně náležela k výrobcům polypropylenu, mezi nimiž došlo ke shodám vůle ohledně cílů v oblasti objemu prodeje pro roky 1979, 1980 a první polovinu roku 1983, jakož i ohledně omezení jejich měsíčních prodejů pro roky 1981 a 1982 na základě předchozího období, jak je uvedeno v rozhodnutí.

290 Je třeba dodat, že jelikož jednotlivá opatření k omezení objemů prodeje – tj. ke snížení tlaku na ceny vyplývajícího z nadměrné nabídky – měla totožný cíl, byla Komise oprávněna vyvodit, že tato opatření byla součástí systému kvót.

291 Kromě toho je třeba poznamenat, že na podporu předcházejících skutkových zjištění Komise nepotřebovala využít ani dokument s datem 6. září 1977 nalezený u Solvay a zmíněný v bodě 16 předposledním pododstavci rozhodnutí, ani dokumenty nalezené u ATO a zmíněné v bodě 15 písm. h) rozhodnutí, které Komise žalobkyni neposkytla.

2. Použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS

e) Napadený akt

292 Podle rozhodnutí (článek 1 výroku) žalobkyně porušila ustanovení čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS tím, že se od poloviny roku 1977 nejméně do listopadu 1983 účastnila dohody a jednání ve vzájemné shodě vzniklých v polovině roku 1977, v jejichž rámci výrobci zásobující území společného trhu polypropylenem: a) navazovali vzájemné styky a pravidelně se setkávali (od začátku roku 1981 dvakrát měsíčně) na tajných schůzkách za účelem přezkoumání a vymezení své obchodní politiky; b) pravidelně stanovovali „cílové“ (nebo minimální) prodejní ceny výrobku v každém členském státě Společenství; c) dohodli různá opatření za účelem snazšího

dosažení těchto cílových cen, včetně (a především) dočasných omezení výroby, výměny podrobných informací o svých dodávkách, konání místních schůzek a od konce roku 1982 systému „account management“, jehož cílem bylo provádět zvýšení cen pro jednotlivé zákazníky; d) za účelem dosažení uvedených cílů zavedli souběžná zvýšení cen; e) rozdělili si trh tím, že každému výrobcí určili roční prodejní cíl či „kvótu“ (v letech 1979 a 1980 a nejméně po část roku 1983) nebo, pokud neexistovala konečná dohoda pokrývající celý rok, zavázali výrobce k omezení jejich měsíčního prodeje odkazem na určité předchozí období (v letech 1981 a 1982).

b) Argumenty účastnic řízení

293 Žalobkyně popírá, že se dopustila jednotlivých protiprávních jednání uvedených v čl. I písm. a) až e) rozhodnutí, a má za to, že Komise nemá právo z důvodu údajné jednotné povahy protiprávního jednání upustit od prokazování účasti Shell na každém z těchto protiprávních jednání. V tomto ohledu žalobkyně zastává stanovisko, že pojem rámcové dohody nemůže pro argumentaci Komise představovat žádnou oporu, neboť Komise nemá žádný důkaz o uzavření takové dohody, jež by bylo odlišné od jednotlivých protiprávních jednání, jejichž existence se dovolává.

294 Žalobkyně uplatňuje, že i kdyby byla skutková zjištění uvedená v rozhodnutí prokázána, nikterak by neumožňovala usuzovat na porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS.

295 Komise poznamenává, že podniku Shell nevytýká, že prováděl každou z činností popsanych v čl. I písm. a) až e) rozhodnutí, nýbrž že byl zapojen v globální rámcové dohodě, na jejímž základě výrobci prováděli výše uvedené činnosti. Tyto činnosti by neměly být považovány za sled oddělených protiprávních jednání, nýbrž za součásti trvajících protiprávních jednání. Je tedy třeba mít za to, že veškeré důkazy tvoří celek, který prokazuje účast Shell na globální dohodě.

296 Komise nakonec uvádí, že i kdyby bylo třeba připustit, že žalobkyně nepřijala tuto dohodu zcela a ve všech ohledech, udržovala po dlouhou dobu úzké styky s dalšími předními výrobci, celkově podporovala jednotlivé plány a dokonce vyhotovovala přesné návrhy a v souladu s tím vystupovala, čímž více než splnila kritéria koordinace a spolupráce, stanovená Soudním dvorem v rozsudku ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie v. Komise (bod 173, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil, s. 1663), která musí být naplněna, aby šlo o jednání ve vzájemné shodě.

c) Závěry Soudu

297 Je třeba uvést, že Komise kvalifikovala každou skutkovou okolnost uplatňovanou proti žalobkyni buď jako dohodu, nebo jako jednání ve vzájemné shodě ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS. Ze znění bodu 80 druhého pododstavce ve spojení s bodem 81 třetím pododstavcem a bodem 82 prvním pododstavcem rozhodnutí totiž vyplývá, že Komise kvalifikovala každou tuto skutkovou okolnost primárně jako „dohodu“.

298 Stejně tak vyplývá ze znění bodu 86 druhého a třetího pododstavce, bodu 87 třetího pododstavce a bodu 88 rozhodnutí, že Komise podpůrně kvalifikovala jako „jednání ve vzájemné shodě“ ty součásti protiprávního jednání, které neumožňovaly přijmout závěr, že se strany předem dohodly na společném plánu své činnosti na trhu, avšak umožňovaly závěr, že strany přijaly tajné postupy usnadňující koordinaci obchodní politiky nebo se k nim připojily, nebo které z důvodu komplexnosti kartelové dohody neumožňovaly stanovit, že určití výrobci vyjádřili svůj formální souhlas s určitým

chováním dohodnutým ostatními výrobci, ačkoli naznačili svou obecnou podporu předmětnému plánu a jednali podle toho. V rozhodnutí se tak uvádí, že pokračující spolupráce a tajné domluvy výrobců při provádění globální dohody mohou v některých ohledech vykazovat charakteristické znaky jednání ve vzájemné shodě.

299 Soud konstatuje, že jelikož z judikatury Soudního dvora vyplývá, že k existenci dohody ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS postačuje, aby dotčené podniky vyjádřily svou společnou vůli chovat se na trhu určitým způsobem (viz rozsudek ze dne 15. července 1970, ACF Chemiefarma v. Komise, bod 112, 41/69, Recueil, s. 661, a výše uvedený rozsudek ze dne 29. října 1980, 209/78 až 215/78 a 218/78, bod 86), byla Komise oprávněna kvalifikovat shody vůle, k nimž došlo mezi žalobkyní a dalšími výrobci polypropylenu, které prokázala právně dostačujícím způsobem a které se týkaly minimálních cen v roce 1977, cenových iniciativ, opatření k usnadnění provádění cenových iniciativ, objemových prodejních cílů pro roky 1979, 1980 a pro první polovinu roku 1983, jakož i opatření k omezení měsíčních prodejů na základě předchozího období pro roky 1981 a 1982, jako dohody ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS.

300 Pro vymezení pojmu jednání ve vzájemné shodě je třeba odkázat na judikaturu Soudního dvora, z níž vyplývá, že kritéria koordinace a spolupráce, která tento soud v minulosti stanovil, je třeba chápat ve světle koncepce vlastní ustanovením Smlouvy o EHS týkajícím se hospodářské soutěže, podle které každý hospodářský subjekt musí autonomním způsobem určovat politiku, kterou hodlá uplatňovat na společném trhu. Ačkoliv tento požadavek autonomie nevylučuje právo hospodářských subjektů na rozumné přizpůsobení se existujícímu nebo očekávanému chování jejich konkurentů, striktně brání všem přímým nebo nepřímým kontaktům mezi těmito subjekty, jejichž cílem nebo výsledkem je ovlivnění tržního chování skutečného nebo potenciálního konkurenta či odhalení tržního chování, o kterém tyto subjekty samy rozhodly nebo mají v úmyslu rozhodnout, takovému konkurentu (výše uvedený rozsudek ze dne 16. prosince 1975, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, body 173 a 174).

301 V projednávaném případě žalobkyně udržovala styky s dalšími výrobci, účastnila se schůzek „velké čtyřky“ a její provozní společnosti se účastnily místních schůzek, jejichž předmětem bylo stanovování cenových cílů a objemů prodeje, přičemž v rámci těchto styků a schůzek docházelo mezi soutěžiteli k výměně informací o cenách, které podle nich byly žádoucí, o cenách, které hodlali účtovat, o prazích návratnosti, o omezeních objemů prodeje, která pokládali za nutná, o údajích o prodeji nebo o totožnosti jejich zákazníků. Skrze tyto styky a účast na uvedených schůzkách byla žalobkyně spolu se svými konkurenty zapojena do vzájemně sladěné činnosti, jejímž účelem bylo ovlivňovat svá chování na trhu a odhalovat jeden druhému tržní chování, které měl každý z výrobců v úmyslu přijmout.

302 Žalobkyně tak nejen sledovala cíl předem vyloučit nejistotu ohledně budoucího chování svých konkurentů, nýbrž též nutně musela při vymezení své budoucí politiky na trhu přímo, či nepřímo brát v úvahu informace získané v rámci těchto styků a schůzek. Stejně tak její konkurenti nutně museli při vymezení své budoucí politiky na trhu přímo, či nepřímo brát v úvahu informace, které jim sdělila žalobkyně o svém tržním chování, o kterém rozhodla nebo o kterém měla v úmyslu rozhodnout.

303 Z toho vyplývá, že s přihlédnutím k jejich účelu Komise právem podpůrně kvalifikovala styky a schůzky s dalšími výrobci polypropylenu, jichž se žalobkyně

účastnila mezi rokem 1977 a zářím roku 1983, jako jednání ve vzájemné shodě ve smyslu čl. 85 odst. 1. Smlouvy o EHS.

304 Pokud jde o otázku, zda Komise právem konstatovala existenci jednotného protiprávního jednání, Soud zdůrazňuje, že jednotlivá vytykaná jednání ve vzájemné shodě a uzavřené dohody tvořily vzhledem ke svému totožnému účelu součást systému stanovování cenových cílů a systému stanovování kvót.

305 Tyto systémy byly součástí úsilí, které dotčené podniky vynakládaly s jediným hospodářským cílem, totiž narušit normální vývoj cen na trhu s polypropylenem. Bylo by tedy nepřirozené dělit toto souvislé chování charakterizované jediným cílem na několik samostatných protiprávních jednání. Žalobkyně se – po řadu let – účastnila jednotného souboru systémů, který představoval jednotné protiprávní jednání porušující čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS a jenž se postupně projevoval jak protiprávními dohodami, tak protiprávními jednáními ve vzájemné shodě.

306 Žalobní důvod je tedy třeba zamítnout.

3. Závěr

307 Z veškerých předcházejících úvah vyplývá, zaprvé, že jelikož skutková zjištění, jichž se Komise dovolává proti žalobkyni za období po měsíci září 1983, nebyla prokázána právně dostačujícím způsobem, je třeba zrušit článek 1 rozhodnutí v rozsahu, v němž konstatuje, že se žalobkyně účastnila protiprávního jednání v tomto období; a zadruhé, že jelikož skutková zjištění, jichž se Komise dovolává proti žalobkyni, pokud jde o její účast na začátku cenové iniciativy pro leden až květen 1981, nebyla prokázána právně dostačujícím způsobem, je třeba zrušit článek 1 rozhodnutí v rozsahu, v němž konstatuje – ve spojení s odůvodněním rozhodnutí – že se žalobkyně účastnila této části uvedené cenové iniciativy. Ve zbývajících částech je třeba žalobní důvody žalobkyně vztahující se ke skutkovým zjištěním Komise a k použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS Komisí v napadeném aktu zamítnout.

K přičitatelnosti protiprávního jednání žalobkyni (SICC)

A – Napadený akt

308 Rozhodnutí (bod 102) prohlašuje, že uvnitř skupiny Shell je podnikem odpovědným za koordinaci a strategické plánování v odvětví termoplastů „servisní“ společnost Shell International Chemical Company. Právě tento podnik se měl účastnit schůzek s ostatními členy „velké čtyřky“ a být činný jako komunikační kanál mezi kartelem a jednotlivými provozními (výrobními a prodejními) společnostmi skupiny Shell v EHS; posledně uvedené společnosti se pak účastnily vnitrostátních nebo místních schůzek. Protože Shell přísluší celková odpovědnost za plánování a koordinaci činnosti společností skupiny Shell v odvětví polypropylenu, měla Komise za to, že je oprávněna považovat ji za náležitého adresáta rozhodnutí.

B – Argumenty účastnic řízení

309 Žalobkyně tvrdí, že ji Komise činí odpovědnou za protiprávní jednání neprávem. Ve skupině Shell totiž Shell jakožto adresát rozhodnutí není ani výrobcem, ani dodavatelem polypropylenu pro trh Společenství, nýbrž jednou ze servisních společností skupiny Shell, která jednak poskytuje poradenství společností činným v západní Evropě ohledně krátkodobých obchodních záležitostí, jednak se zabývá zahraničním obchodem. Protože žalobkyně není výrobcem, který může stanovovat ceny a objemy prodeje polypropylenu, Komise ji nemůže činit odpovědnou za protiprávní jednání popsané v rozhodnutí. Dodává, že z důvodu značné samostatnosti

provozních společností skupiny Shell nemohla žalobkyně těmto společnostem ukládat žádná rozhodnutí ani přijímat jejich jménem žádné závazky.

310 Komise odpovídá, že Shell byla zástupcem skupiny Shell na mezinárodní úrovni a že právě ona se účastnila schůzek „velké čtyřky“ a udržovala styky se společností ICI. Předsedou interních pracovních skupin Shell, které koordinovaly politiku skupiny v odvětví polypropylenu, byl jeden z vysokých řídicích pracovníků Shell. Za těchto okolností je bezvýznamné, zda měla Shell moc dávat provozním společnostem závazné příkazy, nebo zda jim pouze dávala rady, které tyto společnosti mohly jen stěží opomíjet.

C – Závěry Soudu

311 Soud má za to, že čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS, jenž zakazuje podnikům mimojiné uzavírat dohody či se účastnit jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž cílem nebo účinkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu, se vztahuje na hospodářské jednotky, které jsou tvořeny jednotnou organizací osobních, hmotných a nehmotných prvků, přičemž tato organizace dlouhodobě sleduje určitý hospodářský cíl a může přispět ke spáchání protiprávního jednání uvedeného v tomto ustanovení.

312 V projednávaném případě Soud shledává, že Shell a provozní společnosti skupiny Shell, které vyrábějí a prodávají chemické výrobky, představují jedinou jednotnou organizaci osobních, hmotných a nehmotných prvků, jež dlouhodobě sleduje cíl spočívající zvláště ve výrobě a prodeji polypropylenu za účelem dosažení co největšího zisku, a to popřípadě i na úkor individuálního zisku svých jednotlivých složek. V této organizaci má každá společnost určitou úlohu. Provozní společnosti vyrábějí nebo prodávají polypropylen, zatímco žalobkyně vydává podněty a zajišťuje koordinaci mezi jednotlivými provozními společnostmi skupiny. Shell a tyto provozní společnosti skupiny Shell tak tvoří jediný podnik.

313 Úlohu žalobkyně v tomto podniku dokládá nejméně pět dokumentů, z nichž první je datován 15. února 1982 a nese název „Market quality PP“ (příl. 94 všeob. ozn. nám.), druhým jsou poznámky z telefonických rozhovorů mezi zástupcem žalobkyně a společností ICI s datem 9. a 10. září 1982 (příl. 95 všeob. ozn. nám.), třetím je dokument s názvem „Polypropylene compensation scheme“, nesoucí datum 18. října 1982 (příl. 96 všeob. ozn. nám.), čtvrtým jsou poznámky z telefonického rozhovoru mezi zaměstnancem žalobkyně a ICI s datem 8. listopadu 1982 (příl. 97 všeob. ozn. nám.) a pátým zpráva z dvoustranné schůzky mezi zaměstnanci žalobkyně a ICI s datem 26. listopadu 1982 (příl. 99 všeob. ozn. nám.). V prvním dokumentu se uvádí:

„Integrated companies (SCUK, SNC, SC) plus SCITCO have met in group chaired by CITP, and agreed:

- a) Will meet regularly (approx. quarterly) to review current state of market & formulate marketing/pricing policies for Shell PP in Europe;
- b) CITP/2 will collect & disseminate market intelligence (Demand, Competition, prices) approximately monthly;
- c) SCITCO will *NOT* participate in any poly-competitor meetings, but will try to keep informed of their activities & ambitions through CITP bi-lateral contacts;

...

ALSO SCITCO/CITP/2 is taking the following actions to try & improve European PP market quality:

- e) continental liaison with Shell Quimicly Polibrazil to ... move exportation surplus PP in ... through Shell MKT2 ... in Latin America & S. E. ASIA: and prevent its export to W. Europe...“

[„Integrované společnosti (SCUK, SNC, SC) a SCITCO se setkaly ve skupině pod předsednictvím CITP a přijaly následující dohodu:

- a) Členové skupiny se budou pravidelně setkávat (přibližně každé čtvrtletí), aby přezkoumali současný stav trhu a vymezili politiku prodeje a tvorby cen pro polypropylen značky Shell v Evropě;
- b) CITP/2 bude shromažďovat a šířit informace o trhu (poptávka, konkurence, ceny) přibližně každý měsíc;
- c) SCITCO se *NEBUDE* účastnit žádné schůzky s více konkurenty, avšak bude se snažit informovat se o jejich činnosti a záměrech prostřednictvím dvoustranných styků v rámci CITP;

...

SCITCO/CITP/2 *ROVNĚŽ* podniká následující kroky pro zlepšení kvality evropského trhu s polypropylenem:

- e) Zajištění styku s Shell Quimicly Polibrazil na kontinentu ... s cílem směřovat přebytky polypropyleny na vývoz do Latinské Ameriky a jihovýchodní Asie ... prostřednictvím Shell MKT2 ... a zabránění jejich vývozu do západní Evropy...“],

v druhém dokumentu žalobkyně uvedla:

„I spoke with L. again today to give him the elements of the proposed scheme. His reaction was to say that he felt the group should meet to talk the scheme through & that he would be willing to join in. Particular points raised were:

- 1) The group as a whole should agree the point at which they would react i. e. if x % market share was lost the scheme would be abandoned.
- 2) Any target for Shell might have to be broken down territorially to make it organisationally operable...“

(„Dnes jsem opět hovořil s L. a popsal jsem mu navrhovaný systém. Odpověděl, že podle jeho názoru by se skupina měla setkat k podrobným rozhovorům o tomto systému a že je připraven se této schůzky zúčastnit. Zvláštní body, o nichž se hovořilo, byly tyto:

- 1) Celá skupina by se měla dohodnout na okamžiku, kdy bude třeba reagovat, tedy např. pokud dojde ke ztrátě x % podílu na trhu, systém bude zrušen.
- 2) Jakýkoli cíl pro podnik Shell by případně měl být územně rozdělen, aby jeho provedení bylo organizačně možné...“),

v třetím dokumentu se uvádí, že:

„L. of SCITCO said that he & his colleagues were under pressure to improve margins on PP and that he would be willing to attend meetings of the big four but not wider gatherings. The problems of the Shell organisation were discussed and whilst the local companies were autonomous L. requested that approaches should be

channelled through SCITCO. He had not been able to meet with J., V. L., etc. before this meeting but had agreed to talk about a compensation scheme. L. would be meeting with J. & others on 20/10/82

...

L. raised the problem of not having any centralised profit centre but after discussion accepted that it was really up to Shell to agree internally who would draw or conversely provide any compensation“

(„L. ze SCITCO řekl, že na něj samotného a jeho kolegy je vyvíjen tlak, aby byly zvýšeny marže u polypropylenu, a že bude ochoten účastnit se schůzek ‚velké čtyřky‘, ale ne schůzek s širší účastí. Předmětem jednání byl problém organizace Shell, a protože místní společnosti jsou samostatné, L. požádal, aby styky probíhaly prostřednictvím SCITCO. Nemohl se setkat s J., V. L. atd. před touto schůzkou, avšak měl povolení jednat o systému vyrovnávání. L. se má setkat s J. a ostatními dne 20. října 1982

...

L. zmínil problém, že neexistuje orgán pro centralizaci zisku, ale po jednání připustil, že podniku Shell skutečně přísluší vnitřně dohodnout, kdo bude získávat a kdo naopak poskytovat vyrovnávání“),

ve čtvrtém se uvádí:

„P. said L. would be back in the office on Mon. 15th November. In the meantime he passed on the following information on the reaction of the various Shell units to the proposed compensation arrangements“

(„P. řekl, že L. se vrátí do zaměstnání v pondělí 15. listopadu. Mezitím sdělil následující informace o reakci různých složek Shell na navržené vyrovnávací mechanismy“),

a v pátém dokumentu se uvádí:

„John L. was very interested in the new organisation within P & P Divis(ion) & in particular the responsibilities on polyolefins ... Compensation will be discussed with the local Shell companies at a meeting with J. E. L. (zaměstnanec žalobkyně) on 30 November. I said the scheme was not dead by any means & that it was Shell who were holding things up. J. E. L. was quick to pick up that in October only Shell's market share was in line with their Jan-June performance.“

[„John L. projevil velký zájem o novou organizaci divize P & P, zvláště pak o rozdělení odpovědnosti v odvětví polyolefinů ... Systém vyrovnávání bude projednán s místními společnostmi Shell na schůzce s J. E. L. (zaměstnanec žalobkyně) dne 30. listopadu. Řekl jsem, že od systému vyrovnávání nebylo v žádném případě upuštěno a že věci brzdí podnik Shell. J. E. L. ihned poznamenal, že za měsíc říjen byl tržní podíl Shell jako jediný v souladu s výsledky za leden až červen.“]

³¹⁴ Jednotnost organizace osobních, hmotných a nehmotných prvků je dále potvrzena skutečností, že ve všech dokumentech, které Komise předložila, se číselné údaje o prodeji žalobkyně vztahují ke všem společnostem Shell.

³¹⁵ Z tohoto důvodu byla Komise oprávněna se domnívat, že žalobkyně byla odpovědná za koordinaci činnosti skupiny Shell v souvislosti s protiprávním jednáním, a byla tedy oprávněna považovat žalobkyni za odpovědnou za spáchané protiprávní jednání.

316 Žalobní důvod je tedy třeba zamítnout.

K odůvodnění

317 Žalobkyně uplatňuje, že prokázala své nezávislé chování v oblasti cen a že Komise nevysvětlila, proč její argumenty odmítá, jiným způsobem než odkazem na délku rozhodnutí.

318 Komise má za to, že v rozhodnutí dostatečně upřesnila okolnosti, z nichž vychází její závěr, že se Shell účastnila cenové dohody. Tvrdí, že nebyla povinna vyvracet argumenty, jichž se žalobkyně dovolávala k prokázání údajné nezávislosti své cenové politiky.

319 Soud konstatuje, že z ustálené judikatury Soudního dvora (viz zejména výše uvedený rozsudek ze dne 29. října 1980, 209/78 až 215/78 a 218/78, bod 66, a rozsudek ze dne 10. prosince 1985, Stichting Sigarettenindustrie v. Komise, bod 88, 240/82 až 242/82, 261/82, 262/82, 268/82 a 269/82, Recueil, s. 3831) vyplývá, že Komise je sice podle článku 190 Smlouvy o EHS povinna odůvodnit svá rozhodnutí uvedením skutkových a právních okolností, které jsou právním základem opatření a úvah, jež ji vedly k přijetí rozhodnutí, avšak nevyžaduje se, aby rozebírala veškeré skutkové a právní otázky, které během správního řízení vznesl každý účastník. Z toho vyplývá, že Komise není povinna odpovídat na ty z těchto otázek, které se jí jeví bez jakékoli relevance.

320 V tomto ohledu je třeba uvést, že Komise odpověděla na argumenty žalobkyně týkající se cen, které skutečně uplatňovala na trhu, v bodech 74 až 76 rozhodnutí.

321 Tento žalobní důvod tedy nelze přijmout.

K pokutě

322 Žalobkyně Komisi vytýká, že porušila článek 15 nařízení č. 17 tím, že v rozhodnutí řádně neposoudila délku trvání a závažnost protiprávního jednání, z něhož ji obviňuje.

1. Promlčení

323 Žalobkyně ve své replice uvádí, že při neexistenci souvislosti mezi dohodou o minimálních cenách uzavřenou v roce 1977 a pozdějšími schůzkami se na protiprávní jednání údajně spáchaná v roce 1977 v každém případě vztahuje pětiletá promlčecí doba stanovená v nařízení Rady (EHS) č. 2988/74 ze dne 26. listopadu 1974 o promlčení v záležitostech stíhání a výkonu práva v oblasti dopravy a hospodářské soutěže v Evropském hospodářském společenství (Úř. věst. L 319, s. 1, dále jen „nařízení č. 2988/74“).

324 Komise tvrdí, že promlčení uplatňované žalobkyní představuje nový důvod ve smyslu článku 42 jednacího řádu Soudního dvora, jenž je obdobně použitelný na řízení před Soudem prvního stupně na základě čl. 11 třetího pododstavce rozhodnutí Rady ze dne 24. října 1988, a že tento důvod je proto nepřipustný. Mimoto vysvětluje, že se zde jedná o trvajícím protiprávní jednání, u něhož promlčecí doba počíná běžet teprve ode dne, kdy bylo protiprávní jednání ukončeno.

325 Soud konstatuje, že podle čl. 1 odst. 2 nařízení č. 2988/74 v případě trvalého nebo pokračujícího protiprávního jednání počíná běžet pětiletá promlčecí doba u pravomoci Komise k ukládání pokut tím dnem, kdy došlo k ukončení protiprávního jednání.

326 V projednávaném případě ze závěrů Soudu týkajících se zjištění protiprávního
jednání vyplývá, že se žalobkyně bez přerušení účastnila jednotného a trvajících
protiprávního jednání, které započalo v polovině roku 1977, kdy žalobkyně schválila
dohodu o minimálních cenách, a trvalo až do září 1983.

327 V důsledku toho se žalobkyně nemůže úspěšně dovolávat promlčení pokut.

2. Délka trvání protiprávního jednání

328 Žalobkyně tvrdí, že Komise mylně klade začátek její účasti na protiprávním jednání
do okamžiku uzavření dohody o minimálních cenách v polovině roku 1977 nebo
konání rozhovorů o cenách v té době.

329 Komise uvádí, že se žalobkyně účastnila dohody o minimálních cenách z roku 1977.
Dodává však, že při určení výše pokuty vycházela z toho, že „protiprávní jednání
sice začalo v polovině roku 1977, avšak mechanismus jeho provádění byl plně zřízen
teprve počátkem roku 1979“ (bod 105 poslední pododstavec rozhodnutí).

330 Soud shledává, že z jeho závěrů týkajících se zjištění protiprávního jednání vyplývá,
že délka trvání protiprávního jednání připisovaného žalobkyni byla kratší, než jak
bylo stanoveno v rozhodnutí, neboť protiprávní jednání bylo ukončeno na konci září
1983, a nikoli teprve v listopadu 1983.

331 Z tohoto důvodu je třeba výši pokuty uložené žalobkyni snížit.

3. Závažnost protiprávního jednání

A – Úloha žalobkyně

332 Žalobkyně uvádí, že Komise velmi přecenila její úlohu v rámci protiprávního
jednání, neboť chybně tvrdí, že jelikož Shell byla členem „velké čtyřky“, byla v
centru sporných ujednání a že každý z těchto členů postupně stál v čele cenových
iniciativ, a Shell tedy nutně byla jedním z „vůdců“ při přípravě a provádění
protiprávních dohod.

333 Pokud jde o bod 68 rozhodnutí, v němž se zmiňuje údajné „společné stanovisko“, na
němž se shodla „velká čtyřka“, žalobkyně upozorňuje na skutečnost, že sdělení ICI,
z něž Komise vychází (příl. 64 všeob. ozn. nám.), samo o sobě neposkytuje žádný
poznatek o dotčeném stanovisku a že ICI ve své odpovědi na žádost o informace,
zmiňované v bodě 68 rozhodnutí, k povaze tohoto stanoviska vysvětlila, že velká čtyřka
uznala, že „pokud má dojít ke zvýšení cen, je třeba, aby výrobci z ‚velké čtyřky‘
energicky převzali vedení, a to i na úkor svých vlastních objemů prodeje“. Žalobkyně má za to, že toto vysvětlení spočívalo na přesvědčení, že díky systému
vyrovnávání mezi těmito čtyřmi výrobci by pro tyto výrobce mohlo být snazší
uvažovat o závazcích k cílovým cenám. Žalobkyně se odmítla účastnit jakéhokoli
systému vyrovnávání (což Komise ostatně nepopírá) a jakýchkoli opatření, které ICI
mohla zavést nebo mít v úmyslu zavést. Dodává, že její prohlášení v časopise ECN,
že společnosti Shell zamýšlejí zvýšit ceny, byla založena na nezávislém posouzení
tržních podmínek, nikoli na dohodě se společnostmi ICI, Monte a Hoechst.

334 Žalobkyně uvádí, že Komise i přesto tvrdí, že se „velká čtyřka“ snažila dohodnout na
společném stanovisku a vystupovat jednotně, a toto tvrzení zakládá na dokumentu
ICI (příl. 87 všeob. ozn. nám.), který není sdělením o předběžné schůzce, nýbrž
sdělením pojednávajícím o neúspěšných jednáních o systému vyrovnávání kvót, jež
se konala v říjnu 1982. Komise rovněž vychází ze sdělení Shell ze dne 20. října 1982
(příl. 100 všeob. ozn. nám. a příl. 30 ozn. nám. Shell), avšak vykládá je nesprávně

(toto sdělení pouze ozřejmuje fungování zákonů trhu a uvádí, že skutečnost, že „velká čtyřka“ ovládá 51 % trhu, by měla podpořit vývoj směrem ke stabilizaci cen); Komise nezmiňuje tento dokument v oznámení námitek na podporu svého tvrzení, že žalobkyně patřila k „vedoucím“ kartelové dohody, a dokonce ani na podporu méně závažné námítky, podle níž Shell koncem roku 1982 uzavřela dohodu o cenách a/nebo kvótách se třemi dalšími tzv. „vedoucími“. Oznámení námitek odkazuje na tento dokument pouze pro prokázání skutečnosti, že ačkoli společnosti Shell nebyly ochotny ztratit větší podíly na trhu neuváženým prováděním politiky tvrdých cen, „věděly o cílových cenách a (údajně) určovaly svou obchodní politiku s ohledem na tyto ceny“. Pokud jde o dokument ICI i o sdělení Shell ze dne 20. října 1982, Komise podle žalobkyně tvrdí, že z nich nevyvodila, že „velká čtyřka“ přijala společný postoj, nýbrž pouze to, že bylo shledáno, že by bylo užitečné, kdyby takovýto postoj mohl být přijat. Konečně, Komise vychází ze sdělení, která se údajně týkají předběžných schůzek (příl. 64, 100, 101 všeob. ozn. nám.) a jako taková nejsou podle žalobkyně průkazná a jsou vyvrácena jinými dokumenty.

335 Žalobkyně tvrdí, že společnosti Shell ani zdaleka neřídily činnost údajného kartelu a zůstávaly na samém okraji veškerých protiprávních dohod, které mohly existovat. Jelikož se společnosti Shell neúčastnily schůzí „vedoucích“ a „odborníků“, neúčastnily se aktivně činnosti směřující k dohodnutému zvyšování cen ani činnosti k zavádění dohodnutých omezení objemů. Nevystupovaly jako „account leader“ a jejich úloha byla pouze okrajová, což Komise opomněla vzít v úvahu při stanovování pokuty. Žalobkyně uvádí, že Komise ve svém vyjádření, které předložila Soudu, tvrdí, že podnik Shell neobvinila z účasti na všech protiprávních jednáních vyjmenovaných v čl. 1 písm. a) až e) rozhodnutí, a má za to, že Komise není oprávněna před Soudem doplňovat obvinění, která jsou uvedena ve výroku rozhodnutí, zvláště když tato obvinění byla hlavním faktorem určujícím výši pokuty.

336 Žalobkyně závěrem uvádí, že pokuta, jež jí byla uložena, by nemohla být vyšší, jestliže by se byla účastnila veškerých protiprávních jednání popsaných v rozhodnutí.

337 Komise odpovídá, že písemné důkazy ukazují, že dohody, jež začaly být prováděny v polovině roku 1977, byly řízeny „velkou čtyřkou“, že některý z jejích členů vždy řídil zvyšování cen (tak tomu bylo v případě Shell v únoru 1981 a červenci 1983) a že od září 1982 se „velká čtyřka“ setkávala na předběžných schůzkách konaných den před schůzemi „vedoucích“.

338 Komise zdůrazňuje, že žalobkyně se účastnila všech předběžných schůzek, jež jsou Komisi známy, a že společný postoj „velké čtyřky“ směřující ke zvýšení cen měl souvislost s těmito schůzkami, na nichž se hovořilo o zcela konkrétních věcech. Uzavírá tedy, že se Shell účastnila činnosti, jež v protiprávním jednání hrála ústřední úlohu.

339 Podle Komise je obtížné vykládat si dokumenty, jakými jsou poznámky o telefonických hovorech mezi podniky Shell a ICI (příl. 95 všeob. ozn. nám.), jiným způsobem než tak, že prokazují, že existovalo srozumění, že „velká čtyřka“ nese zvláštní odpovědnost za trh, což je zároveň v souladu s postavením společnosti ICI, která nemohla pokračovat v organizování kartelu bez zapojení Shell.

340 Soud připomíná, že účast žalobkyně na přípravných schůzkách „velké čtyřky“ je jednou ze skutečností, v jejichž světle je třeba posoudit úlohu, jako hrála žalobkyně v protiprávním jednání.

341

V tomto ohledu lze připomenout, že ze sdělení o schůzce zástupců podniků ICI, Shell a Monte ze dne 15. června 1981 (příl. 64b všeob. ozn. nám.) vyplývá, že tito výrobci společně zkoumali možnosti, jak čelit obtížím, které se vyskytly na trhu. Stejně tak sdělení s názvem „Sharing the pain“ („sdílení bolesti“), vyhotovené zaměstnancem ICI a datované začátkem druhé poloviny roku 1982 (příl. 98 všeob. ozn. nám.), upřesňuje, že zavedení systému vyrovnávání pro omezení objemů prodeje „might provide useful elements for the understanding between the ‘Big Four’“ („by mohlo poskytnout užitečné prvky pro porozumění mezi ‚velkou čtyřkou‘“). ICI ve své odpovědi na žádost o informace (příl. 8 všeob. ozn. nám.) k tomuto dokumentu prohlásila:

„The ‘understanding’ between the ‘Big Four’ was recognition that if the prices were to be increased then the ‘Big Four’ producers would have to give a strong lead, even at the expense of their own sales volume. It was thought that a ‘Compensation Arrangement’ between these four producers might have made it easier for them to contemplate the possibility of a commitment on ‘Target Prices’.“

(„Porozumění‘ mezi ‚velkou čtyřkou‘ spočívalo v uznání toho, že pokud má dojít ke zvýšení cen, je třeba, aby výrobci z ‚velké čtyřky‘ energicky převzali vedení, a to i na úkor svých vlastních objemů prodeje. Panovalo přesvědčení, že díky ‚systému vyrovnávání‘ mezi těmito čtyřmi výrobci bude pro ně snazší uvažovat o závazku k ‚cílovým cenám‘.“)

Tyto důkazní materiály ukazují, že ‚velká čtyřka‘ si byla vědoma zvláštní úlohy, kterou měla hrát v iniciativách určených k zajištění vzrůstu cen. Vnitřní sdělení Shell datované říjnem 1982 (příl. 94 všeob. ozn. nám.) rovněž odkazuje na cenové iniciativy ‚velké čtyřky‘.

342

Soud konstatuje, že z výše uvedených důkazů a z jeho závěrů týkajících se průkazu protiprávního jednání vyplývá, že s výjimkou začátku cenové iniciativy pro leden až květen 1981 Komise řádně zjistila úlohu, jakou hrála žalobkyně v protiprávním jednání, a že v bodě 109 prvním pododstavci rozhodnutí uvedla, že k této úloze přihlédla při stanovení výše pokuty.

343

Soud dále shledává, že ze samé podstaty plynoucí závažnost prokázaných skutečností – zvláště stanovování cílů v oblasti cen a objemu prodeje – ukazuje, že žalobkyně nejednala ukvapeně ani z nedbalosti, nýbrž úmyslně.

344

Pokutu je tedy třeba snížit v rozsahu, v němž v ní byla zohledněna účast žalobkyně na začátku cenové iniciativy pro leden až květen 1981; ve zbývající části je třeba žalobní důvod zamítnout.

B – Nedostatečné zohlednění situace hospodářské krize

345

Žalobkyně uplatňuje, že při stanovování výše pokuty vzala Komise nedostatečně v úvahu značné ztráty, které výrobcům vznikaly. Dále Komise opomněla přihlédnout ke skutečnosti, že výrobci neměli žádný důvod doufat, že obvyklé působení zákonů hospodářské soutěže v přiměřené době obnoví běžnou soutěžní rovnováhu na trhu. V tomto ohledu žalobkyně neuspokojuje odpověď Komise, podle níž by přihlédnutí k této skutečnosti bylo pobídkou k porušování práva, neboť, jak se žalobkyně domnívá, takovouto námitku by bylo možné vznést k jakékoli skutečnosti, jež je uplatňována jako polehčující okolnost.

346

Komise odpovídá, že pro snížení výše pokut připustila, že dotčené podniky zaznamenávaly při provozu v odvětví polypropylenu po velmi dlouhou dobu výrazné

ztráty, ač má za to, že při určování výše pokut za porušení pravidel hospodářské soutěže není namístě brát v úvahu nepříznivé hospodářské podmínky v odvětví. Pokud jde o absenci důvodů pro naději, že běžné působení hospodářské soutěže v přiměřené době obnoví soutěžní rovnováhu na trhu, uvádí, že potřeba racionalizace trhu a nemožnost jejího okamžitého dosažení nemohou ospravedlnit porušení práva hospodářské soutěže. V opačném případě by se totiž podniky ocitly ve značném pokušení řešit obtížné situace protisoutěžními opatřeními právě ve chvíli, kdy by bylo zvláště třeba, aby působení soutěžních sil racionalizovalo trh.

347 Soud má za to, že pro posouzení tohoto žalobního důvodu je nejprve třeba přezkoumat způsob, jakým Komise stanovila výši pokuty uložené žalobkyni.

348 Soud konstatuje, že Komise nejprve vymezila kritéria pro stanovení obecné úrovně pokut pro podniky, jež jsou adresáty rozhodnutí (bod 108 rozhodnutí), a poté vymezila kritéria pro dosažení spravedlivé rovnováhy mezi pokutami uloženými každému z těchto podniků (bod 109 rozhodnutí).

349 Soud shledává, že kritéria uvedená v bodě 108 rozhodnutí víc než dostatečně odůvodňují obecnou úroveň pokut uložených podnikům, jež jsou adresáty rozhodnutí. V tomto ohledu je třeba zvláště zdůraznit zřejmost porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS, a zejména písmen a), b) a c) tohoto ustanovení, jehož znění bylo výrobcům polypropylenu známo, a ti jednali úmyslně a v maximálním utajení.

350 Soud se rovněž domnívá, že čtyři kritéria uvedená v bodě 109 rozhodnutí jsou případná a dostatečná pro účely dosažení spravedlivé rovnováhy mezi pokutami uloženými každému podniku.

351 V této souvislosti je třeba uvést, že Komise nebyla povinna individualizovat ani vysvětlit způsob, jakým přihlédla ke značným ztrátám zaznamenaným jednotlivými výrobci v odvětví polypropylenu, neboť jde o jednu z okolností uvedených v bodě 108 rozhodnutí, jež přispěly k určení obecné úrovně pokut, kterou Soud považuje za oprávněnou. Komise výslovně uvedla v bodě 108 poslední odrážce rozhodnutí, že přihlédla ke skutečnosti, že podniky zaznamenávaly při provozu v odvětví polypropylenu po značnou dobu výrazné ztráty, což ukazuje nejen, že Komise při stanovování obecné úrovně pokut vedle dalších kritérií uvedených v bodě 108 přihlížela i k uvedeným ztrátám, ale také že tímto způsobem vzala na zřetel nepříznivé hospodářské podmínky panující v odvětví.

352 Tento důvod, jehož se žalobkyně dovolává, tedy nelze přijmout.

C – Přihlédnutí k účinkům protiprávního jednání

353 Žalobkyně tvrdí, že i za předpokladu, že se někteří výrobci pokoušeli dosáhnout u svých zákazníků cen odpovídajících ‚cílovým cenám‘, ještě není prokázáno, že skutečně dosažená cena byla výrazně odlišná z důvodu těchto pokusů. Jak úroveň cen, tak objem prodejů byly v období mezi lety 1977 a 1984 ve skutečnosti určovány působením tržních sil.

354 Žalobkyně vysvětluje, že ve své odpovědi na oznámení námitek předložila poznatky, jež potvrzují, že se ceny ve skutečnosti pohybovaly na konkurenceschopné úrovni. Ze studií a srovnání provedených podnikem Shell vyplývá, že ceny dosahované společnostmi Shell na trhu Společenství byly soustavně nižší než ‚cílové ceny‘, že byly vždy velmi blízko světovým cenám vyplývajícím z působení hospodářské soutěže, že ceny dosahované společnostmi Shell v západní Evropě byly v průměru nižší než jejich vývozní ceny a konečně že průměrné ceny dosahované ve Spojených

státech od začátku roku 1977 do konce roku 1982 byly prakticky totožné s průměrnými cenami, jichž dosahovala Shell UK.

355 Žalobkyně uplatňuje, že ačkoli Komise tyto důkazy nepopřela v žádné fázi správního řízení a nepopírá je ani v rozhodnutí (a navíc ani ve svém vyjádření před Soudem), zcela opomněla přihlédnout k důsledkům prokázaných skutečností. Ve svém rozhodnutí přesto uvádí, že údajné protiprávní dohody měly „výrazný účinek“ (bod 90). Neupřesňuje, co je třeba rozumět pod slovem „výrazný“, avšak existují tiskové zprávy, které reflektují odhady provedené Komisí, podle nichž bylo zvýšení cen vyplývající z kartelové dohody značné (od 15 do 40 % podle období). Žalobkyně z toho vyvozuje, že Komise buď dospěla k uvedenému závěru, aniž by vzala v úvahu protikladné důkazy předložené podnikem Shell a aniž by vůbec vycházela z jakýchkoli důkazů, anebo se opírala o skutkové okolnosti a poznatky, jež nejsou v rozhodnutí odhaleny.

356 Žalobkyně soudí, že vyjasnění této otázky je nutné tím spíše, že ze studie, kterou vyložila ve Třinácté zprávě Komise o politice hospodářské soutěže, Komise vyvodila, že průmyslové odvětví termoplastů (do něž polypropylen spadá) je vystaveno intenzivní hospodářské soutěži a je pro ně příznačná zejména přebytečná výrobní kapacita, „která vede k intenzivní cenové soutěži“. Žalobkyně tedy žádá Soud, aby nařídil důkazní opatření, jimiž by bylo Komisi uloženo, aby uvedla důvody, na jejichž základě odmítla důkazy poskytnuté žalobkyní, a aby sama předložila dokumenty, o něž se opírala při určení účinků kartelové dohody. Pokud by tyto důvody a dokumenty nebyly přiměřené, což je názor žalobkyně, mohl by Soud případně nařídít znalecký posudek.

357 Žalobkyně vysvětluje, že jelikož kartelová dohoda neměla žádný účinek, spotřebitelé nebyli nijak poškozeni. Komise dále opomněla vzít v úvahu značné úsilí vynaložené výrobcí za účelem snížení jejich nákladů a technologický pokrok, jehož dosáhli během období, kdy byla kartelová dohoda prováděna.

358 Komise odpovídá, že body 90 až 92 rozhodnutí jsou dostatečně jasné, pokud jde o dopad kartelové dohody na trh, a že není povinna odpovídat na veškeré argumenty vznesené každým z podniků. Důkazy, o něž se Komise opírala, jsou obsaženy v rozhodnutí. Jak uznal Soudní dvůr ve svém usnesení ze dne 11. prosince 1986, ICI v. Komise (212/86 R, nezveřejněné v Recueil), Komise nepřihlížela k žádným jiným důkazům. Proto není zapotřebí žádné důkazní opatření ani znalecký posudek.

359 Komise má za to, že cílové ceny dohodnuté mezi výrobcí sloužily jako základ pro jednání s jejich zákazníky a že lze vypožorovat pravidelný vzorec úzce souběžného vývoje mezi cílovými cenami a cenami skutečnými (tabulka 9 rozhodnutí). Ačkoli je pravda, že vzhledem k podmínkám na trhu (tlak zákazníků, výkyvy cen suroviny, vnitrostátní cenové regulace atd.) nadále přetrvávaly mezi cílovými cenami a skutečnými cenami rozdíly, výrobci přesto dosáhli jistého vyrovnání cenových výkyvů, k nimž by bylo docházelo v případě neexistence kartelu, a konsolidace úrovně cen, která se po většinu času dosti blížila dohodnutým cílovým cenám. Stejně tak dodávky většiny výrobců v letech, kdy existoval systém určený ke stabilizaci jejich podílů na trhu, převážně odpovídaly přiděleným kvótám nebo dohodnutým cílům.

360 Komise na závěr poznamenává, že kartelová dohoda nebyla bez dopadu na trh, nicméně přesto uvádí, že při posouzení výše pokut vzala v úvahu skutečnost, že cenové iniciativy obecně nedosáhly plně svého cíle (bod 108 rozhodnutí). Tím učinila více, než byla povinna učinit.

361 Soud konstatuje, že Komise rozlišila dva druhy účinků vyvolaných protiprávním jednáním. První spočíval v tom, že poté, co na schůzkách ujednali cílové ceny, vyzvali všichni výrobci své prodejní útvary k prosazování dané cenové hladiny; „cíle“ tak sloužily jako základ pro vyjednávání se zákazníky o cenách. To vedlo Komisi k závěru, že v projednávaném případě důkazy svědčí o tom, že dohoda skutečně měla citelný dopad na podmínky hospodářské soutěže (bod 74 druhý pododstavec rozhodnutí, jenž odkazuje na bod 90). Druhý druh účinků spočíval v tom, že vývoj cen účtovaných jednotlivým zákazníkům ve srovnání s cenovými cíli stanovenými v průběhu určitých cenových iniciativ byl v souladu se zprávami o provádění cenových iniciativ, jak jsou obsaženy v dokumentech nalezených u společnosti ICI a dalších výrobců (bod 74 šestý pododstavec rozhodnutí).

362 Je třeba uvést, že první druh účinků byl Komisí prokázán právně dostačujícím způsobem na základě četných cenových pokynů vydaných různými výrobci, které jsou v souladu jak mezi sebou, tak s cenovými cíli stanovenými na schůzkách, které měly zjevně sloužit jako základ pro vyjednávání se zákazníky o cenách.

363 Pokud jde o účinky druhého typu, je třeba uvést, že Komise neměla žádný důvod pochybovat o správnosti analýz prováděných samotnými výrobci během jejich schůzek (viz zvláště zprávy ze schůzek ve dnech 21. září, 6. října, 2. listopadu a 2. prosince 1982, příl. 30 až 33 všeob. ozn. nám.), které ukazují, že cenové cíle stanovené na schůzkách byly ve velké míře také dosaženy na trhu, a dále že i kdyby audit provedený nezávislou účetní kanceláří Coopers & Lybrand a ekonomické studie zadané některými výrobci měly prokazovat, že analýzy provedené samotnými výrobci na jejich schůzkách byly chybné, toto zjištění by nemohlo vést ke snížení pokuty, neboť Komise v bodě 108 poslední odrážce rozhodnutí uvedla, že pro zmírnění sankcí přihlédla ke skutečnosti, že cenové iniciativy obecně nedosáhly plně svého cíle a že nakonec neexistovala žádná donucovací opatření k zajištění dodržování kvót či jiných ujednání.

364 Protože důvody rozhodnutí týkající se stanovení výše pokut je třeba uvažovat v kontextu ostatních důvodů rozhodnutí, je nezbytné mít za to, že Komise právem vzala plně v úvahu první druh účinků a že přihlédla k omezenému rozsahu účinků druhého typu. V této souvislosti je třeba poznamenat, že žalobkyně neuvedla, v čem bylo toto zohlednění omezeného rozsahu účinků druhého typu při snížení výše pokut nedostatečné.

365 Soud se mimoto domnívá, že prohlášení učiněná na tiskové konferenci konané po přijetí rozhodnutí, podle nichž účinky protiprávního jednání spočívaly ve zvýšení všeobecné úrovně cen o 15 až 40 %, nemají být v této souvislosti brána v úvahu, nakořím jsou v rozporu s odůvodněním samotného rozhodnutí. Proto by mohla být použita jen jako důkaz toho, že rozhodnutí je ve skutečnosti založeno na jiných důvodech, než které jsou v něm uvedeny, což by představovalo zneužití pravomoci (viz výše uvedené usnesení Soudního dvora ze dne 11. prosince 1986, 212/86 R, body 11 až 16). Soud shledal v rámci výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci, že obecná výše pokut byla oprávněná vzhledem k důvodům rozhodnutí (bod 108 ve spojení s veškerými důvody rozhodnutí). Proto v projednávané věci nemůže být řeč o zneužití pravomoci.

366 Z toho vyplývá, že uvedený žalobní důvod je třeba zamítnout.

D – Neexistence předchozího protiprávního jednání

367 Žalobkyně si stěžuje, že Komise nevzala v úvahu skutečnost, že Shell, na rozdíl od
jiných výrobců, nebyla v minulosti obviněna z žádného porušení pravidel
Společenství v oblasti hospodářské soutěže.

368 Komise poznamenává, že neměla právní povinnost uložit vyšší pokuty podnikům,
které byly v minulosti již stíhány pro porušení pravidel hospodářské soutěže.

369 Soud se domnívá, že skutečnost, že Komise již v minulosti shledala, že podnik
porušil pravidla hospodářské soutěže, a případně mu za toto porušení uložila sankci,
může být uplatněna proti tomuto podniku jako přitěžující okolnost, avšak že
neexistence předchozího protiprávního jednání je normální okolností, k níž Komise
není povinna přihlížet jako k polehčující okolnosti, zejména když v projednávaném
případě jde o zvlášť zjevné porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS.

370 Žalobní důvod je tedy třeba zamítnout.

371 Z veškerých předchozích úvah vyplývá, že pokutu uloženou žalobkyni je třeba snížit
o 10 % zaprvé z důvodu kratší doby porušování pravidel Společenství v oblasti
hospodářské soutěže, z něhož byla žalobkyně usvědčena, a zadruhé z důvodu jeho
menší závažnosti vyplývající ze skutečnosti, že se žalobkyně neúčastnila začátku
cenové iniciativy pro leden až květen 1981.

Ke znovuotevření ústní části řízení

372 Dopisem došlým kanceláři Soudu dne 6. března 1992 požádala žalobkyně Soud, aby
znovuotevřel ústní část řízení a nařídil důkazní opatření z důvodu prohlášení, která
učinila Komise na jednání konaném ve věcech T-79/89, T-84/89 až T-86/89, T-
89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-102/89 a T-104/89 a na tiskové
konferenci, kterou Komise uspořádala dne 28. února 1992 po vynesení rozsudku ve
výše uvedených věcech.

373 Po opětovném vyslechnutí generálního advokáta Soud shledává, že není namístě
nařídít znovuotevření ústní části řízení podle článku 62 jeho jednacího řádu ani
nařídít podle téhož ustanovení provedení důkazních opatření požadovaných
žalobkyní.

374 Je namístě uvést, že rozsudek vydaný ve výše uvedených věcech (rozsudek ze dne
27. února 1992, T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-
94/89, T-96/89, T-102/89 a T-104/89, BASF a další v. Komise, Recueil, s. II-315)
sám o sobě neodůvodňuje znovuotevření ústní části řízení v projednávaném případě.
Soud totiž konstatuje, že oznámený a zveřejněný akt je třeba považovat za platný. Je
tedy věci toho, kdo se dovolává formální neplatnosti nebo neexistence aktu, aby
předložil Soudu důvody pro upuštění od presumpce platnosti formálně oznámeného a
zveřejněného aktu. Žalobkyně v projednávané věci neposkytly žádný důkaz, jenž by
mohl svědčit o tom, že oznámený a zveřejněný akt nebyl schválen či přijat členy
Komise jednajícími jako kolegium. Na rozdíl od věci PVC (výše uvedený rozsudek
ze dne 27. února 1992, T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-
92/89, T-94/89, T-96/89, T-102/89 a T-104/89, body 32 a následující) žalobkyně
v projednávaném případě zejména neposkytly žádný důkaz o tom, že zásada
nedotknutelnosti přijatého aktu byla porušena změnou textu rozhodnutí po zasedání
kolegia komisařů, na němž bylo toto rozhodnutí přijato.

K nákladům řízení

375 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu Soudu se účastník řízení, který neměl úspěch ve
věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci

úspěch, požadoval. Podle odstavce 3 téhož článku však Soud může rozdělit náklady řízení mezi účastníky nebo rozhodnout, že každý z účastníků řízení ponese své náklady, pokud jsou účastníci řízení současně neúspěšní v jednom nebo více bodech. Protože žalobě bylo částečně vyhověno a obě účastnice řízení požadovaly, aby druhé účastnici byla uložena náhrada nákladů řízení, žalobkyně ponese vlastní náklady řízení a nahradí dvě třetiny nákladů řízení vzniklých Komisi a Komise ponese jednu třetinu svých nákladů.

Z těchto důvodů

Soud (první senát)

rozhodl takto:

- 1) **Článek 1 rozhodnutí Komise ze dne 23. dubna 1986 (IV/31.149-Polypropylen, Úř. věst. L 230, s. 1) se zrušuje v rozsahu, v němž shledává, že se Shell účastnila protiprávního jednání**
 - po měsíci září 1983;
 - na začátku cenové iniciativy pro leden až květen 1981.
- 2) **Výše pokuty uložená žalobkyni v článku 3 tohoto rozhodnutí se stanoví na 8 100 000 ECU nebo 5 222 855,7 GBP.**
- 3) **Ve zbývající části se žaloba zamítá.**
- 4) **Žalobkyně ponese vlastní náklady řízení a nahradí dvě třetiny nákladů řízení vzniklých Komisi. Komise ponese zbylou třetinu vlastních nákladů řízení.**